

Overdrachtsdocument 2022

gemeente
WOERDEN

Inhoud

Leeswijzer en inleiding	5
--------------------------------	----------

DEEL 1: WAAR STAAT DE GEMEENTE WOERDEN?

1. Trends	8
2. Regionale samenwerking en positionering	12
2.1 Samenwerking Woerden-Oudewater	12
2.2 Regionale positionering	12
2.2.1 U10 en AGW	13
2.2.2 Informele samenwerking Lopikerwaard	13
2.2.3 Decentralisaties en regionale samenwerking	13
2.2.4 Overige samenwerkingsverbanden	14
3. Programma overstijgende/organisatiebrede opgaven	15
3.1 Inclusie	15
3.2 Omgevingswet	17
3.3 Corona	20
3.4 Communicatieve organisatie en participatie	21
4. Staat van de organisatie	23
4.1 Huis op orde: Basiscapaciteit op orde brengen	23
4.2 Huis op orde: Organisatieontwikkeling structureel maken	24
4.3 Huis van de toekomst: u het 'wat', wij het 'hoe', samen wendbaar	26
4.4 Financiële positie	27

DEEL 2: TOELICHTING PER PROGRAMMA

1. Programma 1 – Bestuur, dienstverlening en veiligheid	31
1.1 Korte inleiding op inhoud van het programma	31
1.2 Onderwerpen uit de organisatie	32
1.2.1 Integraal Veiligheidsplan (IVP)	32
1.2.2 Ondernijning	34
1.2.3 Ruimtelijk Economisch Perspectief en Programma U16	35
1.2.4 Groene Hart als NOVI-gebied	37
1.2.5 Informatiebeveiliging	39
1.2.6 Implementatie Wet open overheid	40

2. Programma 2 – Fysiek beheer openbare ruimte en vervoer	42
2.1 Korte inleiding op inhoud van het programma	42
2.2 Onderwerpen uit de organisatie	43
2.2.1 Integraal Beheer Openbare Ruimte	43
2.2.2 Transitie ondergrondse netwerken	46
2.2.3 Effecten woningbouw op mobiliteit	47
2.2.4 Verkeersveilig, leefbaar en bereikbaar Woerden	49
2.2.5 Rembrandtbrug	51
2.2.6 Water en klimaatadaptatie	53
2.2.7 Bodemdaling	54
3. Programma 3 – Sociaal Domein	56
3.1 Korte inleiding op inhoud (onderwerpen) van het programma	56
3.2 Onderwerpen uit de organisatie	58
3.2.1 Impuls Jeugd en Wmo (naar een inhoudelijk en financieel houdbaar zorgstelsel)	58
3.2.2 Sociale basis	61
3.2.3 Nieuwe inkoop maatwerk Jeugd en Wmo 2022-2024	63
3.2.4 Preventie en bevorderen gezonde leefstijl	65
3.2.5 Werk en Inkomen – bestuursopdracht Ferm Werk	67
3.2.6 Werk en Inkomen – (energie) armoede	69
3.2.7 Doordecentralisatie Maatschappelijke opvang en beschermd wonen (MO/BW)	70
4. Programma 4 – Cultuur, economie en milieu	72
4.1 Korte inleiding op inhoud van het programma	72
4.2 Onderwerpen uit de organisatie	73
4.2.1 Economische visie en Economisch Actieplan 2022-2025	73
4.2.2 Binnenstad	76
4.2.3 Warmtetransitie gebouwde omgeving	78
4.2.4 Lokale opwek van duurzame elektriciteit	81
4.2.5 Eigen organisatie CO2-neutraal	83
4.2.6 Ontwikkelingen cultuurbeleid	85
5. Programma 5 – Onderwijs en sport	88
5.1 Korte inleiding op inhoud van het programma	88
5.2 Onderwerpen uit de organisatie	89
5.2.1 Onderwijshuisvesting- IHP-gerelateerd	89
5.2.2 Onderwijsachterstanden en lange termijn effecten corona	91
5.2.3 Duurzaamheid en tarifiering sport	92
5.2.4 Onderzoek zwembaden Woerden en Harmelen	93
5.2.5 Speelbeleid	94

6. Programma 6 – Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	95
6.1 Korte inleiding op inhoud van het programma	95
6.2 Onderwerpen uit de organisatie	96
6.2.1 Wonen	96
6.2.2 Poort van Woerden	99
6.2.3 Glastuinbouwgebied Harmelerwaard	101
6.2.4 Arbeidsmigranten	103
6.2.5 Nota Grondbeleid Woerden 2022	105
7. Programma 7 – Algemene inkomsten/financiën	106
7.1 Korte inleiding op inhoud van het programma	106
7.2 Onderwerpen uit de organisatie	107
7.2.1 Implementatie Financiële Verordening en Rechtmatigheidsverantwoording	107
7.2.2 Financiële positie	108
7.2.3 Indexatieverschil subsidie vs loonkostenontwikkeling	109
7.2.4 Monitoren effecten Strategische Heroriëntatie.	110

Leeswijzer en inleiding

Voor u ligt het ambtelijke overdrachtdossier. In deel 1 “Waar staat de gemeente Woerden?”, treft u na een korte introductie van verschillende relevante trends, een toelichting op regionale samenwerking, een aantal belangrijke programma overstijgende onderwerpen en een toelichting op de staat van de organisatie aan. In deel 2 staan vervolgens de belangrijkste onderwerpen die op de verschillende beleidsterreinen spelen. Deze volgen de bekende indeling van de programma-begroting. In een later stadium volgt nog een financieel document, met daarin de financiële knoppen waaraan u kunt draaien.

De opgaven voor gemeenten als eerste overheid, dicht bij de burger, zijn eindeloos. Het gaat om dienstverlening én belangenafweging in het Ruimtelijk en Sociaal Domein: waar bouwen we en voor wie? Welk ambitieniveau streven wij na? Op welke voorzieningen kunnen onze inwoners en ondernemers rekenen, en tegen welke prijs? Naast de reguliere taken liggen er de komende jaren grote uitdagingen op onder andere ecologie/biodiversiteit, klimaatadaptatie, bodemdaling, regionale samenwerking en circulaire economie. Daarnaast zijn er lokale politieke ambities en doelstellingen, volgend uit de verkiezingsprogramma's en het coalitieakkoord, waar dit overdrachtdossier een onderlegger voor is. De optelsom van alle taken, rollen en ambities vertaalt zich ook in een financieel en organisatorisch vraagstuk. De snelle conclusie die hieruit te trekken is, is dat op de schaal van Woerden niet alles kan en zeker niet alles tegelijk. Het is dus belangrijk hierin keuzes te maken, focus aan te brengen en vervolgens koers te houden.

Van plan naar besluit naar uitvoering

Twee jaar geleden heeft een Strategische Heroriëntatie plaatsgevonden op de verschillende beleidsterreinen en is een organisatieontwikkelingstraject in gang gezet. Hierover in hoofdstuk 3 meer. Realiteitszin, strategisch handelen, slim organiseren en focus zijn daarom de sleutelbegrippen voor de komende periode. Financiële middelen en menskracht moeten toereikend zijn voor de uitvoering. Als ambities en beloften in de praktijk niet waargemaakt kunnen worden is dat immers funest voor de geloofwaardigheid van en het vertrouwen in de lokale overheid bij onze inwoners, ondernemers en partners.

Dat brengt met zich mee dat er een hygiënische procesgang moet zijn tussen plan, besluit en uitvoering. Afspraken uit het coalitieakkoord moeten vertaald worden in een collegewerkprogramma waarin zaken in tijd, financiën en ambtelijke inzet zijn uitgezet. De ambtelijke organisatie kan deze vervolgens uitvoeren en voorstellen voorbereiden, waarbij raad en college, meer dan tot nu toe, opties/scenario's kunnen worden voorgelegd met de daarbij horende (financiële) consequenties. Schematisch ziet dat er als volgt uit:

Verkiezingsprogramma's ⇨ coalitieakkoord ⇨ collegewerkprogramma ⇨ voorstellen / scenario's
⇨ Planning & Control-cyclus (P&C-cyclus)

Hierbij wordt opgemerkt dat de raad áltijd aan het roer zit als het gaat om de kaders en via het budgetrecht keuzes en afwegingen kan maken. De komende periode willen we echter wel een kwaliteitsslag in het ambtelijk-bestuurlijk samenspel teweegbrengen door vanuit integrale strategische overwegingen op basis van scenario's voorstellen aan u voor te leggen zodat er wat te kiezen valt, er knoppen zijn om aan te draaien.

De P&C-cyclus speelt daarbij een cruciale rol omdat hierin niet alleen het budget- en controlerecht van de raad tot uitdrukking komt, maar juist ook omdat hierin de financiële vertaling van alle ambities en plannen een plek moet krijgen. Dat betekent ook dat er enige voortgang in de coalitieonderhandelingen moet zijn om e.e.a. tijdig in de begroting 2023 te kunnen verwerken.

It takes four to tango

Aan het begin van deze nieuwe raads- en collegeperiode bieden wij vanuit de directie daarom graag, met respect voor het politieke primaat, tijdens de tweede fase van de coalitievorming ondersteuning aan door het leveren van informatie en data, strategisch advies en financiële doorrekeningen. De buitenwereld en onze opgaven zijn ingewikkeld genoeg. Deze lijn van goede samenwerking binnen de gemeente Woerden trekken we daarom graag door. Samen met uw raad, uw griffie en het toekomstige college staat de ambtelijke organisatie aan de lat voor de Woerdense samenleving. Daarbij geldt: It takes four to tango. Elkaars rollen respecteren en elkaar vanuit de verschillende rollen versterken. Zo maken we samen het verschil en is Woerden over vier jaar nóg mooier en aantrekkelijker om te wonen, te werken en te recreëren.

DEEL 1
WAAR STAAT DE GEMEENTE WOERDEN?

1. Trends

Algemeen

Woerden is een prachtige gemeente om in te wonen, te werken en te recreëren. Woerden is de hoofdstad van het Groene Hart, een gebied dat recentelijk door het Rijk is aangewezen als NOVI-gebied, een gebied van nationale betekenis. Woerden is echter geen 'groen eiland'. De stad is relatief stedelijk ten opzichte van de omliggende gemeenten in het Groene Hart. Daarmee voorziet de gemeente Woerden in een uniek aanbod van hoogwaardige stedelijke voorzieningen, in combinatie met de 'menselijke maat' van kleinere kernen en de sociale dynamiek die daarbij hoort. Gemeente Woerden kan daarom gezien worden als het scharnierpunt tussen het verstedelijkte gebied in de regio Utrecht en het landelijke gebied in het Groene Hart. Er moet de komende periode rekening gehouden worden met een aantal lokale en (inter)nationale ontwikkelingen die ook Woerden raken.

Een snel veranderende wereld

In Nederland vinden op dit moment drie grote transitieplaatsen plaats: de energietransitie, de klimaatadaptatie en de digitale transitie. Deze transities hebben gevolgen voor het landschap en de openbare ruimte, in de woningen van mensen en voor de gemeentelijke organisatie. Woerden heeft de ambitie om ruimte te bieden aan deze transities.

De ambtelijke organisatie van Woerden werkt ook voor het gemeentebestuur van Oudewater. Ook andere kleinere zelfstandige gemeenten in onze directe omgeving lopen gezien hun omvang tegen grenzen aan in de uitvoering van alle taken van een gemeente binnen de financiële mogelijkheden. In de komende bestuursperiode zal dit de bestuurlijke aandacht van Woerden vragen.

De recente geopolitieke ontwikkelingen volgen elkaar snel op. Het is inmiddels een reële vraag of Nederland buiten een internationaal gewapend conflict kan blijven of op zijn minst wordt geraakt door de economische en sociale gevolgen daarvan. Denk daarbij aan hogere energie- en grondstofprijzen voor de gemeente Woerden en onze inwoners, en de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. De impact van deze situatie en de omvang hiervan zijn op dit moment nog moeilijk in te schatten. Dat we hiervan de gevolgen gaan merken en daarop zullen moeten anticiperen lijkt wel duidelijk. Naast deze geopolitieke ontwikkelingen waar we (financieel) rekening mee moeten houden en die nu lang nog niet allemaal in beeld zijn, hebben we ook onze eigen opgaven en lokale trends. Hieronder volgt daarvan een korte samenvatting.

Landschap

Wat betreft het landschap is de opgave om de natuurwaarden, de rust en de ruimte van het veenweidelandschap te bewaren bij de toenemende vraag om in dezelfde ruimte te wonen en te werken, energie op te wekken, en de CO₂-uitstoot en stikstofuitstoot te verminderen. Daarbij moet het landschap ook voldoende bereikbaar zijn voor recreanten die de rust en ruimte willen beleven. Hoe behouden we de identiteit van gemeente Woerden en de kernen in het landschap? Welke rol pak je als gemeente bij de grote transitieopgaven in het landelijk gebied?

Biodiversiteit

Biodiversiteit gaat over de verscheidenheid aan soorten en verscheidenheid aan ecosystemen. Door intensivering van de landbouw en toenemende verstedelijking neemt de biodiversiteit af. Een minder divers ecosysteem maakt kwetsbaar voor ziekten en plagen en voor de effecten van klimaatextremen. Ziekten en plagen kunnen plaatsvinden in gemeentelijk groen, maar ook effect hebben op inwoners, wilde of landbouwdieren of op voedselgewassen. Het geldt dus zowel voor het landelijk gebied als het stedelijk gebied.

Vanuit het bestuur en vanuit bewoners komen zeer regelmatig vragen over de ecologie in de dagelijkse leefomgeving. De aandacht richt zich op: natuur waarderen en beschermen, bloeiende bermen, bijen, bomen, stadsecologie, groene wijken, water. Er is geen beleid voor biodiversiteit/ecologie in de gemeente Woerden en is er weinig kennis over in huis.

Economie

Als we kijken naar de economie mogen we een ander aspect van het landschap niet vergeten. Een groot gedeelte van ons landschap wordt namelijk gebruikt door boeren voor hun bedrijf, vooral voor de melkveehouderij. Door de bodemdaling en regelgeving wordt het echter in de toekomst steeds lastiger om te kunnen blijven boeren zoals zij nu doen. Daarom is een verandering van de huidige manier van werken onvermijdelijk. Voor andere bedrijven in gemeente Woerden blijft het ook op termijn de uitdaging om voldoende en goede bedrijfsruimte te vinden, zeker nu verouderde bedrijventerreinen worden omgevormd tot woningbouw.

De binnenstad van Woerden is mooi historisch en tegelijkertijd levendig door een sterk winkelbestand. Dit voorzieningenniveau willen we in de toekomst behouden. Doordat meer mensen hun inkopen online doen, zijn er meer inwoners nodig om midden- en kleinbedrijf levensvatbaar te laten zijn. Een groei van gemeente Woerden binnen de eigen mogelijkheden speelt hierop in. Door de digitale ontwikkelingen hoef je tegenwoordig niet meer op een bedrijf of kantoor te zitten om te ondernemen. Corona heeft deze ontwikkelingen versneld. Veel mensen in loondienst zullen blijvend (een deel van) de werkweek vanuit huis werken, zzp'ers deden dat al. Bij de woningbouw en inrichting van stadsdelen en kernen moeten we daar rekening mee houden.

Circulaire economie is een wijze van productie en consumptie waarbij bestaande materialen en producten zo lang mogelijk worden gedeeld, verhuurd, hergebruikt, hersteld, opgeknapt en gerecycled om meer waarde te creëren. In het rijksbrede programma 'Nederland Circulair in 2050' schetst het kabinet hoe we onze economie kunnen ombuigen naar een duurzaam gedreven, volledig circulaire economie in 2050. Om dit te bereiken, moeten we op alle niveaus van onze lokale samenleving actie ondernemen en duidelijke mijlpalen stellen. Het ondernemerschap in gemeente Woerden is traditioneel sterk en gemeente en ondernemers zullen de handen ineenslaan om deze uitdagingen het hoofd te bieden.

Wonen

De gemeente Woerden is een fijne gemeente om te wonen. Maar ook Woerden kent een overspannen woningmarkt. Er zijn niet genoeg huizen doordat er steeds minder mensen in één huis wonen en steeds meer mensen in gemeente Woerden willen wonen. Het is immers een aantrekkelijke en goed bereikbare plek in het midden van het land. Daarbij wil de gemeente Woerden binnen de eigen mogelijkheden een verantwoordelijkheid op zich nemen voor de regionale behoefte aan woningen, in het bijzonder ook voor doelgroepen met lage inkomens en/of een specifieke woonzorgvraag. Tot 2030 kan er binnen de zogenoemde 'rode contouren' van gemeente Woerden worden gebouwd (de ruimte die de provincie geeft aan stadsontwikkelingen). Hierbij bouwen we in de stad Woerden vooral woningen in de nabijheid van het station in verband met de bereikbaarheid. Welke dichtheid past hier bij de identiteit van gemeente Woerden? Door hoger te bouwen, hoeft er minder open ruimte buiten de stad te worden geclaimd. Maar een hogere bebouwing geeft gemeente Woerden ook een meer stedelijk karakter. Ook voor de kleinere kernen is woningbouw belangrijk, dat houdt de dorpen in de toekomst vitaal.

Sociaal Domein

In het Sociaal Domein zijn gevolgen van een groeiende tweedeling in de samenleving merkbaar: het is voor de doelgroepen aan de onderkant steeds moeilijker een huis te vinden of de energierekening te betalen (de zogenoemde energiearmoede). Vaak is er sprake van multiproblematiek. De coronapandemie heeft een grote impact gehad op de samenleving. De effecten van de coronamaatregelen (lockdowns, sluiting van sectoren en onderwijs, social distancing, thuiswerken etc.) zijn groot en wij kunnen nu nog niet alle (langetermijn-) gevolgen daarvan overzien. Ouderen, alleenstaanden en jonge mensen hebben vaker te maken gehad met eenzaamheid, angst voor besmetting, depressieve gevoelens en thuisonderwijs. Ook signaleren hulpverlenende instanties bij kinderen en studerende jongeren vaker psychische problemen.

Arbeidsmarkt

Krapte op de arbeidsmarkt heeft grote effecten op de dienstverlening aan onze inwoners. Met name in zorg en onderwijs, maar ook binnen onze eigen organisatie kost het grote moeite om personeel aan te trekken en te behouden. Dit werpt uitdagingen op in het desondanks kunnen bieden van goed onderwijs of goede ondersteuning aan inwoners. In de inkoop van jeugdzorg en Wmo en in de gesprekken met zorgorganisaties is dit een belangrijk thema.

Wantrouwen richting de overheid

Door o.a. de toeslagenaffaire en de aanpak van de coronacrisis is er landelijk een groeiend wantrouwen richting de overheid. De burger is mondiger geworden en spreekt twijfel en ongenoegen ook eerder uit. Dat plaatst de gemeente als eerste overheid dicht bij de burger én als dienstverlener voor grote uitdagingen. Luisteren, doen wat je zegt, goed communiceren en waarmaken wat je belooft, zijn de opgaven voor de lokale politiek in de komende periode.

Energieneutraal

Gemeente Woerden heeft de ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn. Door energieneutraliteit wordt de uitstoot van CO2 gereduceerd. Daarbij kan gemeente Woerden als landelijke gemeente zelfs positieve bijdragen leveren aan het verstedelijkt gebied van de Randstad. Hernieuwbare energiebronnen zoals zonne-energie, windenergie en niet te vergeten warmte uit de aarde en het oppervlaktewater zijn hierbij belangrijk. De energietransitie is van invloed op hoe wij wonen, werken en ons voortbewegen. Hierbij is een goede inpassing van zonnepanelen en windmolens in het landschap van belang. De energietransitie biedt ook kansen aan bedrijven in bijvoorbeeld de installatietechniek en levert nieuwe werkgelegenheid en verdienmodellen, bijvoorbeeld voor boeren.

Bodem

In de ondergrond van Woerden komt een aantal grote thema's bij elkaar, zoals: bodemdaling, klimaatadaptatie, biodiversiteit van de bodem, gebruik bodem voor de energietransitie. Daarnaast krijgt de gemeente een steeds grotere verantwoordelijkheid over de verontreiniging van de bodem. Op dit moment wordt bij de ontwikkeling van ruimtelijke plannen geen koppeling gelegd met de ondergrond. De energietransitie heeft een grote invloed op de ondergrond, zoals bodemenergie, warmtenetten en elektriciteitsnetten. Daarnaast vragen kabels, leidingen en klimaatadaptatie ruimte in de ondergrond. En is gebiedsgericht grondwaterbeheer ontwikkeld om met bodemverontreinigingen in het centrum van Woerden en drinkwaterwinning om te gaan. Ondergronds gebruik kan leiden tot beperkingen voor het bovengrond gebruik. Door afstemming kan (kosten) effectiever worden gewerkt. Daarom is een integrale benadering van "bodem" voor de komende periode essentieel.

Bereikbaarheid

Woerden heeft altijd een strategische ligging gehad door zijn plek in het midden van het land en de goede bereikbaarheid voor auto, OV en fiets. Een goede bereikbaarheid is een voorwaarde voor de ontwikkelingen op het gebied van wonen en werken. Daarom wordt in de verkeersvisie dan ook nadrukkelijk het streven uitgesproken om binnen 10 minuten vanuit heel Woerden op de rijksweg of provinciale weg te zijn of in maximaal 5 minuten van de kernen naar Woerden te kunnen bewegen. Niet alleen bereikbaarheid, maar ook leefbaarheid en gezondheid speelt een grote rol. Voor de bereikbaarheid binnen Woerden vraagt dat om meer ruimte voor lopen en fietsen. We zien echter ook dat het op het hoofdwegen en het spoor steeds drukker wordt en er hierdoor problemen ontstaan op de overige wegen. Hoewel gemeente Woerden maar een beperkte invloed heeft op de toenemende drukte in het verkeer en op het spoor, willen we het onze inwoners makkelijk maken om de aansluiting te kunnen blijven vinden, ook in de toekomst. Het stimuleren van fietsnetwerken zal hierbij een rol spelen.

Voorzieningen

De gemeente Woerden staat voor een schaa sprong qua inwonertal tot 2040. Tot en met 2030 staat de realisatie van 300 woningen per jaar in de planning. Vanaf 2030 zullen dat naar verwachting 200 woningen per jaar zijn. Daarnaast neemt ook de ruimte vraag voor Werken, Energie en Mobiliteit toe.

Om een aantrekkelijk leefklimaat en voorzieningenniveau voor onze inwoners te behouden, zullen onze sport- en recreatieve voorzieningen, onderwijs, cultuur en groen moeten meegroeien of moeten worden aangepast aan de vraag door veranderende bevolkingssamenstelling (jong/oud, interesses etc.). Dit vraagt goed inzicht en overzicht van de gemeente om hierop te acteren.

Financieel

Hoewel de ontwikkelingen in het gemeentefonds een relatief positief beeld laten zien, zijn er ook grote onzekerheden in het Sociaal Domein, IBOR en de personeelsbezetting. Daarnaast moeten we rekening houden met geopolitieke ontwikkelingen als stijgende energieprijzen ten gevolge van het conflict in de Oekraïne en de opvang van (extra) vluchtelingen. Alle redenen om voorzichtig te begroten.

De Woerdense maat

Alle opgaven die we hiervoor hebben genoemd, vragen om ruimte. En die ruimte is beperkt. Immers, je kunt door de slappe bodem niet overal bouwen en je wilt ook niet overal bouwen. Deels om de identiteit van gemeente Woerden en de kernen te bewaren, maar ook omdat je in de toekomst nog keuzes wilt kunnen blijven maken. De ruimte in gemeente Woerden is dus schaars. Hoe kan de gemeente Woerden zich zó ontwikkelen, dat behouden blijft wat wij van waarde vinden? Wat zijn bij de veranderingen de kernkwaliteiten van gemeente Woerden en op welke schaal willen wij veranderen? De omgevingsagenda roept daarom op tot het beschrijven van de identiteit van gemeente Woerden en de 'Woerdense maat'. Door te beschrijven wie je bent en wat je belangrijk vindt, heb je een kompas om keuzes te maken voor de toekomst. Woerden is een middelgrote stad in landelijk gebied, met afzonderlijke kernen met een eigen identiteit. Wij willen de huidige centrumfunctie met bijbehorende voorzieningen voor de kernen behouden. Wat is er nodig om in de toekomst deze balans en 'middenschaal' te behouden?

De samenhang tussen deze verschillende opgaven (waar bouwen we en voor wie, waar gaan deze mensen werken, op welke voorzieningen kunnen oude en nieuwe inwoners rekenen vanuit de gemeente en tegen welke prijs?) moet zijn weerslag krijgen in het nieuwe coalitieakkoord en in het verlengde daarvan in het collegewerkprogramma.

Data en kengetallen gemeente Woerden

Er is veel relevante data beschikbaar over de gemeente via de volgende sites:

- www.waarstaatjegemeente.nl (Rijksoverheid)
- www.regiobeeld.nl (RIVM)
- ggdru.buurtmonitor.nl (GGD)

2. Regionale samenwerking en positionering

2.1 SAMENWERKING WOERDEN-OUDEWATER

Vanaf 2015 is de ambtelijke organisatie van Oudewater geïntegreerd in de organisatie van Woerden. De Woerdense organisatie bedient zowel het gemeentebestuur van Woerden als dat van Oudewater. De dienstverlening aan het bestuur van Oudewater vindt plaats op basis van een meerjarige dienstverleningsovereenkomst en jaarlijkse uitvoeringsovereenkomsten. De dienstverleningsovereenkomst bevat een beschrijving van de basisdienstverlening. In de uitvoeringsovereenkomst worden afspraken gemaakt over het eventueel leveren van aanvullende diensten en de kosten daarvan.

Uitgangspunt van de dienstverleningsovereenkomst is om beleid en uitvoering van wet- en regelgeving zoveel mogelijk te harmoniseren, tenzij er politiek-bestuurlijke redenen zijn om hiervan af te wijken. Daarnaast is de afspraak gemaakt dat voordelen op het gebied van bedrijfsvoering zich enkel ten gunste van Woerden terugvertalen. Van Oudewater worden daarentegen geen investeringen verlangd om deze voordelen te kunnen realiseren. Ook nadelen komen hierdoor dus ten laste van gemeente Woerden.

De huidige dienstverleningsovereenkomst loopt tot 1 januari 2026. Uiterlijk anderhalf jaar voor het verlopen van de overeenkomst dienen Woerden en Oudewater met elkaar in gesprek te gaan over de condities waaronder verlenging zal plaatsvinden. Twaalf maanden voor het eindigen van de huidige overeenstemming moet overeenstemming zijn bereikt over verlenging van de samenwerking en de voorwaarden waaronder dit plaatsvindt. Zo niet, dan gaan beide partijen met elkaar in overleg over de gevolgen van een eventuele beëindiging van de overeenkomst.

Belangrijk onderwerp van gesprek voor komende uitvoeringsovereenkomsten en een eventuele nieuwe dienstverleningsovereenkomst is de omgang met nieuwe (wettelijke) taken. Voorbeelden hiervan zijn taken verbonden aan de privacywetgeving (AVG) en de Omgevingswet. Dergelijke nieuwe wetgeving is dusdanig verstrekkend, dat de organisatie op onderdelen op een andere wijze ingericht moet worden. Hoe gaan we om met het doorrekenen van hieraan verbonden kosten in relatie tot de dienstverleningsovereenkomst? Welke kosten zijn verbonden aan nieuwe wettelijke taken en welke kosten zijn verbonden aan organisatieontwikkeling? Oftewel: welke kosten draagt Woerden en welke kosten draagt Oudewater? In de aanloop naar een nieuwe dienstverleningsovereenkomst zal het gesprek hierover moeten worden gevoerd.

Hiermee samenhangend is het ook van belang om te beoordelen in hoeverre de huidige dienstverlening kostendekkend is, zodat hiermee rekening kan worden gehouden bij een eventuele nieuwe dienstverleningsovereenkomst.

2.2 REGIONALE POSITIONERING

De gemeente Woerden kent van oudsher een strategische ligging. Enerzijds ligt de gemeente midden in het open veenweidegebied van het Groene Hart. Anderzijds beschikt de gemeente met de stad Woerden over een relatief verstedelijkte kern met een goed aanbod aan voorzieningen en uitstekende verbindingen met de omliggende metropolen, in het bijzonder met de stad Utrecht. De gemeente Woerden kan hierdoor worden gezien als een scharnierpunt tussen het verstedelijkte gebied in de regio Utrecht en het landelijke gebied in het Groene Hart. Deze ligging heeft grote invloed op de wijze waarop Woerden in regionale samenwerkingsverbanden opereert. Woerden voelt zich zowel een vertegenwoordiger van het meer landelijke Groene Hart als van de sterk verstedelijkte regio Utrecht. Woerden opereert dan ook vaak als een speler die landelijke en stedelijke belangen aan elkaar probeert te verbinden. Woerden heeft een goed beeld van landelijke

en stedelijke gewenste) ontwikkelingen en tracht in regionaal verband begrip te kweken voor daaruit voortkomende standpunten en belangen en deze bij elkaar te brengen.

2.2.1 U10 en AGW

Vanuit deze ligging en opvatting opereert Woerden in twee strategische regionale netwerk-samenwerkingen: de U10 en Alphen-Gouda-Woerden. Beide samenwerkingsverbanden kennen geen eigen bestuur. Partners in deze samenwerkingsverbanden kunnen afspraken met elkaar maken en opgaven gezamenlijk oppakken, maar blijven voor de besluitvorming afhankelijk van het lokale bestuur (college en raad). De U10 richt zich op de (metropool)regio Utrecht, en Alphen-Gouda-Woerden heeft de focus op het Groene Hart. Binnen beide samenwerkingsverbanden wegen gemeenten continu af of een opgave lokaal of regionaal wordt opgepakt. Als meerdere gemeenten de opvatting delen dat een opgave regionaal moet worden opgepakt, vormt dat het startpunt voor regionale samenwerking.

Vanuit het Rijk worden dergelijke vormen van regionale samenwerking de laatste jaren sterk gestimuleerd. Een voorbeeld waarin dit tot uiting komt, zijn de Regio Deals. Subsidieconstructies waarin het Rijk geld ter beschikking stelt om de kracht van de regio te versterken. Via de de U10 en het samenwerkingsverband Alphen-Gouda-Woerden heeft Woerden de afgelopen jaren onder andere geprofiteerd van deelname aan de Regio Deal bodemdaling Groene Hart, de Woondeal regio Utrecht en, indirect, de Woonimpuls. Regelingen waaraan substantiële geldstromen zijn verbonden. Los van een gezamenlijke lobby richting provincie, Rijk en andere spelers profiteert Woerden van kennisdeling en afstemming die via deze netwerksamenwerkingen plaatsvindt. Woerden zal de komende periode voor zichzelf (per onderwerp) moeten afwegen in hoeverre het wil inzetten op deze strategische samenwerkingsverbanden en welke capaciteit en middelen zij daarvoor beschikbaar wil stellen.

2.2.2 Informele samenwerking Lopikerwaard

Naast bovengenoemde netwerksamenwerkingen werkt Woerden regelmatig samen met de Lopikerwaard-gemeenten. Het contact tussen deze gemeenten, die veelal dezelfde opgaven kennen, is goed. De samenwerking kent geen formeel karakter, maar heeft in de afgelopen raadsperiode wel geleid tot een Omgevingsagenda Lopikerwaard. Een ruimtelijke agenda met gedeelde opgaven voor alle betrokken gemeenten. Afstemming tussen de Lopikerwaard-gemeenten vindt ook regelmatig plaats met als doel om een gezamenlijk geluid te laten horen in grotere regionale samenwerkingsverbanden zoals de U10.

De samenwerking in de Lopikerwaard wordt voor een deel ingegeven door het feit dat de bestuurskracht van een aantal gemeenten onder druk staat. De gemeenten in de Lopikerwaard zijn relatief kleinschalig, maar de opgaven voor de lokale overheid worden, mede door de decentralisaties, steeds complexer. Als relatief kleine gemeente is het vaak lastig om voldoende expertise in huis te halen en financieel het hoofd boven water te houden. Vanuit deze problematiek bezint de gemeente Lopik zich openlijk op een gemeentelijke herindeling en werkt IJsselstein aan een toekomstperspectief. De gemeente Montfoort stond in 2021, door druk op de begroting, onder verscherpt, preventief toezicht van de provincie. Het is ongewis wat deze ontwikkelingen in de toekomst gaan brengen, maar vraagstukken over de zelfstandigheid van gemeenten en eventuele samenwerkingen dan wel herindelingen zullen ook de komende jaren aan de orde zijn. De gemeente Woerden zal, zeker ook in relatie tot de samenwerking met Oudewater en een eventuele nieuwe DVO, aan standpuntbepaling en positionering moeten doen op dit onderwerp.

2.2.3 Decentralisaties en regionale samenwerking

De decentralisaties in het Sociaal Domein en de op handen zijnde decentralisatie in het kader van de Omgevingswet, zorgen voor veel nieuwe taken bij gemeenten. Complexe taken waarbij het gemeenten vaak aan expertise en middelen ontbreekt om deze volledig individueel op te pakken. Vanuit deze decentralisaties zijn regionale samenwerkingsverbanden ontstaan. Denk in het geval van Woerden bijvoorbeeld aan Utrecht-West op het gebied van inkoop rondom Jeugd en Wmo, U16 op het gebied van beschermd wonen, gezamenlijke jeugdzorgregio's in Utrecht op het gebied

van specialistische jeugdzorg en Ferm Werk rondom de uitvoering van de participatiewet. In deze samenwerkingsverbanden kun je aan positiebepaling doen. Als gemeentelijke organisatie is het belangrijk om af te wegen welke rol passend is bij de omvang van je organisatie en doelen die je nastreeft. Los van het feit dat de complexiteit van taken voortkomend uit decentralisaties vaak noopt tot regionale samenwerking is het dus van belang om, net als bij de hierboven beschreven netwerksamenwerkingen, af te wegen op welke manier je regionaal wil samenwerken, welke verantwoordelijkheden je als gemeente daarin wil nemen en welke capaciteit en middelen je hiervoor beschikbaar stelt. Een recente ontwikkeling vanuit het Rijk is het voornemen om regionale samenwerking op het gebied van Jeugdzorg (en dan met name specialistische jeugdzorg) anders in te richten. De ondergrens van de grootte van een volgens het Rijk 'slagvaardige' jeugdzorgregio is 60.000 jongeren. Utrecht-West is een stuk kleiner. Wat dit precies gaat betekenen voor onze samenwerking en de inkoop is op dit moment nog niet duidelijk.

2.2.4 Overige samenwerkingsverbanden

Het voert in dit kader te ver om bij alle regionale samenwerkingsverband van de gemeente Woerden stil te staan. Los van bovengenoemde opereert de gemeente nog in tal van andere samenwerkingsverbanden. Denk bijvoorbeeld aan de Veiligheidsregio Utrecht, Omgevingsdienst Regio Utrecht, Coöperatie Parkeerservice, Afvalverwijdering Utrecht, Netwerk Water en Klimaat, en het Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard. Veel van deze samenwerkingsverbanden zijn sterk uitvoeringsgericht en minder strategisch van aard. Toch is het ook bij deze samenwerkingsverbanden belangrijk om het doel van de samenwerking en de wijze waarop de samenwerking functioneert voortdurend in het oog te houden.

3. Programma overstijgende/organisatiebrede opgaven

3.1 INCLUSIE

Wat speelt er?

Aanleiding voor onze inzet richting een inclusieve samenleving is de invoering van het VN-Verdrag voor de rechten van mensen met een beperking. Alle gemeenten zijn verplicht een lokale inclusie-agenda op te stellen en uit te voeren. We willen dat iedereen, elk individu, in de Woerdense samenleving kan meedoen. Om dat doel te bereiken, moeten we stappen zetten. Vanaf 2016 is een start gemaakt om Woerden steeds meer inclusief te krijgen met het programma 'Iedereen doet mee'. De routekaart had een agenda tot en met 2021. In 2021 is teruggeblikt op wat er de afgelopen jaren is gedaan en bereikt. En dat is veel. De verantwoordelijkheid wordt gevoeld door organisaties, inwoners en ondernemers.

Het programma is afgesloten en de vraag is hoe de nieuwe gemeenteraad met 'Iedereen doet mee' wil omgaan. Daarvoor is er een startnotitie 'Lokale inclusie-agenda 2022-2025' opgesteld. Deze agenda is een verzameling van actiepunten aangedragen door verschillende organisaties: dat maakt deze agenda echt van de Woerdense samenleving. Belangrijkste vraagstuk dat nu voorligt is de rol die de gemeente neemt bij deze Lokale inclusie-agenda en de daarbij behorende actiepunten.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Inclusie is niet alleen meer van de politiek, de gemeente, het bestuur. Onder regie van de gemeentelijk projectleider is uit de samenleving de routekaart 'Woerden inclusief 2017-2021' ontstaan. De opgave is omarmd door de samenleving door aanjagen, uitdragen, communiceren, vertellen, verwonderen en het opzetten van (pr-) activiteiten. Ook in het gemeentelijk beleid is 'Iedereen doet mee' steeds explicieter onderdeel van het normale werk geworden.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• Er is op dit moment een krachtige beweging richting de inclusieve samenleving gaande in gemeente Woerden. Uitvoering van de Lokale inclusie-agenda zal deze beweging verankeren en een stevige basis geven. Vorderingen op het gebied van communicatie, politiek en dienstverlening, cultuur, sport en vrije tijd, zijn stevig genoeg verankerd om een blijvende beweging te vormen. Rond de inclusieve arbeidsmarkt en de inclusieve buurt is er ook een krachtige beweging. Door hier nog een impuls aan te geven kan het effect duurzaam worden gemaakt.	<ul style="list-style-type: none">• Hoewel er enthousiasme en actiebereidheid is in de samenleving, is eigen verantwoordelijkheid en regiebereidheid door deelnemers nog een uitdaging. Als het gaat om zorg & welzijn en onderwijs is de beweging nog niet krachtig genoeg. Als we niet systematisch verder werken aan een inclusieve samenleving, zal de beweging in gemeente Woerden bestaan uit een verzameling losse initiatieven.

Financiën

2020	2021	2022
€ 75.838 (overheveling uit 2019)	€ 13.319 (overheveling uit 2020)	€ 0

Keuzes (een ambtelijk advies)

Het is aan het college en de gemeenteraad om te bepalen op welke wijze zij met het onderwerp 'inclusie' willen omgaan. Het programma 'Iedereen doet mee' is afgesloten en er ligt een lokale inclusie-agenda voor de periode 2022- 2025 voor. Willen raad en college uitvoering geven aan deze agenda en zo ja, welke activiteiten gaan wij (de gemeente) hiervoor ontplooiën en wat laten wij over aan de samenleving? Een duidelijke opdracht van het college c.q. de raad aan de

organisatie is hiervoor nodig. Belangrijk advies dat de ambtelijke organisatie hierin meegeeft is om op zijn minst een 0-meting te laten uitvoeren, voordat je überhaupt acties gaat definiëren. Aan de hand van een 0-meting kan worden bepaald waar je staat, waar je naartoe wilt en welke acties daarvoor nodig zijn. Uiteraard zijn voor het uitvoeren van een 0-meting én eventuele acties in het kader van de lokale inclusie-agenda ook voldoende capaciteit en middelen nodig. Raad, college en organisatie zullen hierover duidelijke afspraken met elkaar moeten maken, ook over benodigde middelen en capaciteit.

Belangrijke documentatie

- Raadsinformatiebrief Lokale routekaart Woerden Inclusief (2017) (corsa 17r.00280)
- Raadsinformatiebrief Startnotitie Lokale Inclusie-agenda 2022-2025.
Nog niet gepubliceerd (verwachting: maart/april 2022)

3.2 OMGEVINGSWET

Wat speelt er?

Op 1 januari 2023 treedt de Omgevingswet in werking. De Omgevingswet vervangt verschillende wetten, beleid en regels op het gebied van de fysieke leefomgeving, met als doel het vereenvoudigen en in samenhang benaderen van ruimtelijke regels en het sneller mogelijk maken van nieuwe initiatieven. Ook de nieuwe Wet Kwaliteitsborging, waarin een deel van de handhavingstaken van de gemeente wordt uitbesteed aan de markt, wordt onderdeel van de Omgevingswet. De Omgevingswet introduceert nieuwe instrumenten ten opzichte van de huidige ruimtelijke praktijk:

- Omgevingsvisie: Een integrale, samenhangende langetermijnvisie voor de fysieke leefomgeving van de gehele gemeente;
- Programma's: Een beleidsinstrument om de uitvoering van thema's of gebieden in de omgevingsvisie vorm te geven. Looptijd: 2 jaar;
- Omgevingsplan: Een Omgevingsplan voor het gehele grondgebied van de gemeente met daarin alle ruimtelijke en juridische regels en verordeningen. Dit plan vervangt alle bestemmingsplannen. Het Omgevingsplan kent geen looptijd en wordt continu actueel gehouden;
- Omgevingsvergunning: de te verlenen vergunning onder de Omgevingswet.

De invoering van de Omgevingswet is al een aantal keer uitgesteld. Redenen voor dit uitstel zijn:

- Het werkend krijgen van het ICT-systeem Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), zodat we vergunningsaanvragen kunnen ontvangen en behandelen, kunnen samenwerken met ketenpartners en ons Omgevingsplan kunnen publiceren;
- Met bovenstaande samenhangend: voldoende tijd en capaciteit hebben om goed te kunnen oefenen met het DSO, dit op een juiste manier in te richten en onze huidige werkprocessen daarop aan te passen;
- Er is bestaat nog financiële onzekerheid over de structurele kosten en opbrengsten van de uitvoering van de wet. Hoewel het Rijk inmiddels extra middelen in het vooruitzicht heeft gesteld voor de invoering van de wet, blijft onzeker wat de structurele effecten van de uitvoering van de wet zullen zijn. Dit in verband met de taken die van Rijk (bruidsschat) en provincie (bodem) naar gemeente worden overgeheveld, de tijdbesteding in nieuwe procedures en processen én het veranderen van de basis waarop leges geïnd kunnen worden. Het Rijk hanteert het uitgangspunt dat de wet kostenneutraal overgaat, maar dat de daadwerkelijke financiële effecten na invoering worden gemonitord, waarna vervolgspraken over financiën kunnen worden gemaakt. Een extra aandachtspunt daarbij is het borgen van de beschikbaarheid van financiële middelen voor het uitvoeren van bodemtaken die van de provincie naar de gemeente worden overgeheveld.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Uitgangspunt voor de voorbereiding van de Omgevingswet in Woerden is dat we het 'licht, vlug en passend' aanvliegen. Vanuit die optiek is enerzijds gekozen voor de insteek om met de inwerking-treding het vergunningenproces en initiatievenproces zo goed mogelijk te laten doorlopen (winkel openhouden), beleidsarm te starten (Omgevingsplan van rechtswege) en werk met werk te maken door wel twee Omgevingsvisies (Woerden en Oudewater) op te stellen. Deze benadering sluit aan bij de minimale acties die volgens de VNG nodig zijn ter voorbereiding op de wet. In 2021 is de Routekaart Omgevingswet (zie punt 6) afgeleid uit de minimale actielijst van de VNG. In de Routekaart is inzicht gegeven in wat er tot aan de invoering nodig is en welke activiteiten er ná invoering van de wet nog opgepakt dienen te worden. Hierbij een kort, niet uitputtend, overzicht de voortgang op deze routekaart:

- Ontwerp omgevingsvisie opgesteld en door het college vastgesteld;
- Bestemmingsplannen zijn opgeschoond en kunnen worden overgezet in het omgevingsplan en de DSO;
- De bruidsschat (o.a. milieu- en bouwregels van het Rijk) kan worden overgenomen in het DSO;
- Op hoofdlijnen is een transitiestrategie voor het opstellen van het nieuwe omgevingsplan gereed;
- Processen voor vergunningverlening zijn in hoofdlijnen opgesteld; implementatie volgt in komend jaar;

- Eerste voorbereidingen voor nieuwe legesverordening en planschadeverordening zijn getroffen
- Voorbereidingen voor raadsbesluiten over het adviesrecht van de raad, het delegatiebesluit, participatie en het instellen van de commissie ruimtelijke kwaliteit zijn getroffen.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none"> • Stroomlijnen van processen in het fysieke domein. • De Omgevingswet biedt kansen voor mee koppelen van de doelen voor dienstverlening en doelen voor de organisatieontwikkeling (het huis opruimen); • Op termijn biedt de Omgevingswet gelegenheid om in het fysieke domein te sturen via kaders op hoofdlijnen en meer ruimte te laten aan uitvoering en initiatieven; • Op termijn leidt de Omgevingswet tot stroomlijning van vergunningsprocessen tussen meerdere overheden en integralere en bredere beoordeling van initiatieven en vergunningen, waarbij ook thema's als gezondheid, veiligheid en inclusie meegewogen worden. Dit komt de kwaliteit van dienstverlening en daarmee de realisatie maatschappelijke opgaven in het fysieke domein ten goede. 	<ul style="list-style-type: none"> • Voldoende capaciteit. De eerste jaren na de inwerking-treding zullen de ontwikkelkosten hoger zijn, boven op de going concern. Dit in verband met het leren werken met de instrumenten, taken en processen die voortkomen uit de wet, het omgaan met initiatieven en afwijkingen en het vernieuwen van het beleid. Dit doet een groot beroep op de ambtelijke capaciteit; • Het openhouden van de winkel (tijdig kunnen behandelen van vergunningsaanvragen en het borgen van regels) kost daarom meer geld dan in de huidige situatie; • Financiële effecten. Daarbij verwachten we ook dat de structurele kosten van de Omgevingswet hoger zijn dan de huidige kosten, omdat er meer taken naar de gemeente toe komen en omdat er meer samenwerking nodig is met andere overheden, waarvoor de gemeente de regie voert.

Financiën

De voorbereidingskosten voor de producten zijn tot nu toe gedekt uit het reguliere budget structuur- en bestemmingsplannen binnen programma 6 van de begroting. Vanaf 2022 zijn er aanvullende middelen in het vooruitzicht gesteld door het Rijk voor gemeenten. Hoogte hiervan is nog niet bekend en wordt verwacht in de meicirculaire. Deze middelen zijn nodig voor de resterende voorbereidingen op de wet (zie verder hierna onder 5).

Keuzes (een ambtelijk advies)

Wij adviseren om, wat betreft de Omgevingswet, de komende bestuursperiode te focussen op deze vijf speerpunten:

- 1) Vaststellen van de Omgevingsvisie, als kader voor het opstellen van het nieuwe Omgevingsplan en het omgaan met afwijkingen van het Omgevingsplan van rechtswege. De ontwerp-Omgevingsvisie en nota van beantwoording zienswijzen zijn gereed. In een motie is door de raad aandacht gevraagd voor biodiversiteit en voor (sport)voorzieningen in (bestaande) wijken.
- 2) Afronding van de 'minimale acties' voor de invoering van de Omgevingswet. Het gaat om de volgende werkzaamheden, zodat we in staat zijn om vergunningsaanvragen en verzoeken tot vooroverleg in behandeling te nemen:
 - Het inrichten van de processen en doortesten van het DSO;
 - Het kunnen opstellen van (een gedeelte van) het Omgevingsplan en bijbehorende toepasbare regels. Dit vraagt dat alle betrokken medewerkers kunnen oefenen met de processen en de software (DSO);
 - Het opstellen van benodigde voorbereidende plannen (zoals parapluplannen en afwijkingenbeleid);
 - Het in beeld brengen van structurele kosten van de Omgevingswet en de financiën daarbij op orde krijgen (compensatie uit Rijk, ook voor bodemtaken) en het aanpassen van de legesverordening;
 - Het nemen van de nog resterende raadsbesluiten:
 - Instelling commissie ruimtelijke kwaliteit
 - Legesverordening en nota kostenverhaal
 - Planschadeverordening

- 3) Bestuurlijke en ambtelijke capaciteit beschikbaar maken voor het opstellen van de diverse gebiedsprogramma's en bijbehorende gebiedsprocessen en participatie, die zijn aangekondigd in de Omgevingsvisie. Het gaat onder meer om de nieuwe woningbouwlocaties voor Harmelen, Zegveld en Kamerik, het inrichten van diverse kernrandzones en de transitie van het buitengebied i.v.m. bodemdaling, klimaat en landbouw.
- 4) De komende bestuursperiode zal in het teken staan van het leren werken met de wet en het vernieuwen van het Omgevingsplan van rechtswege naar nieuwe regels. Inclusief MER, met bijbehorende Toepasbare regels. Dat wil zeggen dat alle planologische en juridische regels opnieuw opgesteld (herschreven) moeten worden. Ook dient er met de nieuwe werkprocessen te worden gewerkt, waarbij de gemeente zo nodig samenwerkt met waterschap, provincie en collega-gemeenten (éénoverheidsgedachte). Dit alles vraagt om voldoende ambtelijke capaciteit, boven op de reguliere werkprocessen.
- 5) Monitoring, (regionale) lobby en specificering van de structurele financiële kosten en baten van de Omgevingswet is een belangrijke activiteit in de komende bestuursperiode om de risico's in de financiële huishouding van het fysieke domein beheersbaar te houden.

Belangrijke documentatie

- [Raadsinformatiebrief Routekaart Omgevingswet](#): Een overzicht van de voorbereidingen op de Omgevingswet;
- [Raadsvoorstel](#) en [Raadsbesluit](#) van het Delegatiebesluit en Adviesrecht van de raad;
- In het kader van de Omgevingsvisie: [De Omgevingsagenda](#), [de regionale Omgevingsagenda Lopikerwaard](#), [het Waardenkader](#) en [de Omgevingsvisie inclusief nota van beantwoording zienswijzen](#) en bijbehorende [motie](#) (aangenomen 24 februari 2022);
- Het [participatiekader](#), dat ook geldt voor de instrumenten van de Omgevingswet.

3.3 CORONA

Wat speelt er?

Sinds maart 2020 is er een wereldwijde epidemie van het COVID-19 virus. Om besmettingen tegen te gaan zijn door de gemeente:

- Maatregelen getroffen ter voorkoming van besmettingen;
- Faciliteiten gecreëerd voor vaccinatie en testen.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

In 2020, 2021 en begin 2022 zijn de volgende zaken bereikt:

- Het realiseren van een testlocatie in samenwerking met de GGD;
- Het realiseren van een regionale vaccinatielocatie in samenwerking met de GGD;
- Het ondersteunen van ondernemers, verenigingen en andere instellingen om zich aan de maatregelen te kunnen houden (fysiek, zoals grotere terrassen toestaan);
- Het financieel ondersteunen van ondernemers, verenigingen en instellingen, zoals door vrijstelling precario, subsidieregeling controle CTB en subsidie voor instandhouding cultuur;
- Afstemming, overleg en besluitvorming over handhaving en beleid met betrekking tot de naleving van maatregelen;
- Het in samenwerking met het Rijk, de GGD en de VRU communiceren met betrekking tot alle onderwerpen rondom COVID-19.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• De samenwerking met de horeca en de winkeliers is als zeer goed ervaren. De ervaringen met betrekking tot deze samenwerking werken door in andere projecten.	<ul style="list-style-type: none">• De maatregelen hebben effect gehad op de financiële positie van bedrijven en individuele personen. Er is geen buffer om toekomstige tegenvallers op te vangen;• De maatregelen hebben effect gehad op de mentale status van groepen bewoners. De effecten hiervan zullen ook in de komende jaren nog merkbaar zijn.

Financiën

De coronapandemie en daaraan gerelateerde overheidsmaatregelen hebben organisatiebrede financiële effecten. Via de producten van de P&C-cyclus (voor- en najaarsrapportage en jaarrekening) is de raad hierover geïnformeerd.

Keuzes (een ambtelijk advies)

2022 wordt het jaar waarin moet blijken of de pandemie beheersbaar blijft en dat er geen structurele maatregelen nodig zijn. De projectgroep Corona blijft in het jaar 2022 actief om ontwikkelingen te volgen. 2023 zal vermoedelijk weer een 'normaal' jaar worden.

De keuze moet gemaakt worden of beleid en inzet op bepaalde coronagerelateerde onderwerpen afgebouwd dan wel ingetrokken moet worden. Men valt dan terug op beleid en inzet van vóór maart 2020. Het is van belang om in het jaar 2022 duidelijk te communiceren wat in 2023 het beleid zal zijn op het gebied van belastingen (betalingsregelingen/ vrijstellingen) en vergunningen.

Belangrijke documentatie

- [D22051394 Raadsvoorstel - wijziging Verordening Precariobelasting 2022](#) (februari 2022);
- [D22052116 Raadsinformatiebrief I Stand van zaken maatregelen horeca COVID-19](#) (februari 2022);
- [D21047037 Raadsinformatiebrief I Decemercirculaire 2021](#) (februari 2022).

3.4 COMMUNICATIEVE ORGANISATIE EN PARTICIPATIE

Wat speelt er?

Inwoners verwachten, als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen in die richting, dat niet 'het systeem' centraal staat, maar 'de mens'. Dat vraagt om een communicatieve organisatie. Waarin iedere medewerker en bestuurder voldoende is toegerust (zowel qua kennis als qua middelen) om zelf op een begrijpelijke en passende manier (inclusief) met inwoners en andere belanghebbenden te communiceren en hen te betrekken bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid. De gemeente zet hier nog niet structureel op in.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Eind 2021 is een participatiekader vastgesteld waarin uitgangspunten voor participatietrajecten zijn vastgesteld. Begin 2022 is een participatieadviseur aangetrokken om het kader binnen de organisatie te borgen. Ook zijn eind 2021 medewerkers getraind in begrijpelijk schrijven en zijn voor 2022 licenties beschikbaar van een softwareprogramma dat teksten toetst op begrijpelijkheid. Drie keer per week worden omgevingsanalyses gemaakt zodat medewerkers beter op de hoogte zijn van wat er in de samenleving speelt. Wat de effecten van deze inspanningen moet nog blijken.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• De Rijksoverheid biedt via gebruikercentraal.nl ondersteuning voor het toegankelijk maken van online dienstverlening. Ook kunnen we profiteren van kennis die al bij andere gemeenten is opgedaan met het begrijpelijker maken van teksten;• Ontwikkelingen op het gebied van digitale dienstverlening (o.a. via de nieuwe website en social media) maken het mogelijk inwoners met specifieke, voor hen bestemde informatie te bereiken;• Ontwikkelingen op het gebied van digitale dienstverlening (o.a. via website, participatieplatform, en social media) maken het makkelijker om te achterhalen wat inwoners belangrijk vinden en hierover het gesprek met hen aan te gaan.	<ul style="list-style-type: none">• Stijgende VAT-kosten voor o.a. IBOR-investeringsmiddelen, projecten RO, als gevolg van gewenste houding wat betreft participatie en communicatie;• Er is op dit moment geen structureel budget en capaciteit beschikbaar om daadwerkelijk een organisatieverandering op het gebied van communicatie te realiseren. Alleen het maken van de omgevingsanalyses is structureel geborgd;• Veranderingen vragen inzet van de hele organisatie. Niet alleen van communicatieadviseurs. Zolang hier geen heldere opdracht voor is, krijgt dit onderwerp geen prioriteit.

Financiën

Tot nu toe uitgevoerde acties zijn vanuit de lopende begroting betaald. Voor de extra inzet op het gebied van participatie heeft de raad budget beschikbaar gemaakt. Voor structurele inzet op het communicatiever maken van de organisatie is structureel budget noodzakelijk.

Keuzes (een ambtelijk advies)

Communicatie van de gemeente ligt onder een vergrootglas. Iedereen vindt er wat van. En helaas is het oordeel vaak niet positief. Op het gebied van participatie heeft de vorige raad voor een verbeterplan gekozen en middelen vrijgemaakt om dit te borgen. Wel vraagt de gewenste houding mogelijk extra investeringen binnen projecten. Als op het gebied van communicatie ook verbetering gewenst is, vraagt dat om extra structurele investeringen. Zo'n € 20.000 bijvoorbeeld voor het laten trainen van van ambtenaren op zowel mondelinge als schriftelijke communicatie, het herschrijven van brieven en het uitrusten van medewerkers met middelen die eenvoudig communiceren vergemakkelijken (zoals software die teksten toetst op begrijpelijkheid). Voor structurele inzet van een communicatieadviseur (0,66 fte) die het onderwerp bij collega's onder de aandacht houdt, adviseert over toegankelijker communiceren en zelf vaardigheden heeft om teksten op de juiste manier te herschrijven, is een budget van ongeveer € 60.000 per jaar nodig. Totaal ongeveer € 80.000 op jaarbasis, plus éénmalige kosten om een flinke slag te slaan met het

herschrijven van brieven. Minder inzet is ook mogelijk, maar resulteert in minder goede borging en doorontwikkeling op dit gebied.

Belangrijke documentatie

- [Raadsvoorstel participatiekader](#)
- [Participatiekader](#)

4. Staat van de organisatie

4.1 HUIS OP ORDE: BASISCAPACITEIT OP ORDE BRENGEN

Het Huis op Orde is voor de organisatie dé stap om te zetten in 2022. We kwamen erachter dat een aantal zaken niet op orde was en dat een meer fundamentele benadering nodig was om uiteindelijk te kunnen doorontwikkelen. We moeten zagezegd het fundament van de organisatie verstevigen, zodat het huis van dienstverlening dat daarop staat duurzaam en stevig is.

Efficiënte processen horen daarbij, evenals een reële inschatting vooraf over de tijd die dingen kosten als je ze goed wilt doen. Als je ze niet goed doet, krijg je daar later last van, bijvoorbeeld in extra herstellertijd. En juist dat hebben we in de afgelopen jaren te vaak gezien. Ook de uitdagende arbeidsmarkt en kortere opzegtermijnen hebben laten zien dat goede processen noodzakelijk zijn om nieuwe professionals snel productief te laten zijn.

In de afgelopen jaren hebben we ingeteerd op de organisatie. We hebben op de basistaken getracht te besparen, maar er zijn sindsdien ook weer nieuwe taken en ambities bijgekomen. Er zijn maatschappelijke opgaven ontstaan die bij de start van de raadsperiode niet konden worden voorzien. We hebben uw raad daar eerder over verteld. De rek is uit de organisatie en dat vormt een risico voor de dienstverlening. Dit is niet uniek voor Woerden: we zien dit bij veel gemeenten om ons heen.

Dat betekent dat we bij de kadernota, zoals aangekondigd, het college en de gemeenteraad een voorstel zullen voorleggen om de benodigde basiscapaciteit op orde te brengen en in overeenstemming te brengen met de inspanningen die gevraagd worden.

We willen u eerst duidelijk maken wat we verstaan onder 'basiscapaciteit'. Op dit moment kan de organisatie niet leveren wat nodig is. Dit zien we bijvoorbeeld bij de implementatie van de Wet Open Overheid en de vele ambities en uitdagingen ten aanzien inrichting van de (openbare) Ruimte. Er is gerichte capaciteit nodig in de organisatie om het risico van stilvallen van de dienstverlening van de organisatie op te heffen. Daarvoor is een structureel bedrag van rond 2 miljoen euro nodig op de personeelsbegroting. De grootste uitdagingen liggen in de domeinen Ruimte en Openbare Ruimte, maar ook in de domeinen Bedrijfsvoering, Dienstverlening en het Sociaal Domein zijn extra middelen nodig. Het voorstel bij de kadernota onderbouwt deze capaciteitsvraag. De onderliggende analyse bespreken we ook tijdens de coalitiebesprekingen graag met u.

Bij het op peil brengen van de basiscapaciteit hoort een voorstel voor een gezonde ontwikkeling daarvan. De organisatie moet mee kunnen ademen met de ontwikkelingen. Een grotere organisatie bij veel vraag/ambitie en een kleinere organisatie bij minder vraag. De ambitie die de nieuwe raad uitspreekt voor ontwikkeling van Woerden moet worden gerealiseerd door de inzet van mensen en middelen. Veel van deze inzet kent zijn eigen financiering en komt daarmee niet in de (personeels) begroting terecht: investeringsprojecten worden via kredieten geregeld, grondexploitaties kennen hun eigen financiering en de kosten voor begeleiding van plannen van ontwikkelaars kunnen worden verhaald. Deze projecten dienen wel te worden georganiseerd en ondersteund en moeten op degelijke beleidskaders worden gebouwd. Afhankelijk van de ambities van de gemeenteraad zal dit dus additionele middelen vragen. Met het huidige ambitieniveau schatten we in dat het binnen enkele jaren om een vergelijkbaar bedrag gaat als voor de basiscapaciteit (2 miljoen euro).

De organisatie heeft buffers nodig om tegenvallers te kunnen opvangen. In de afgelopen jaren zijn we erin geslaagd om het betalen van WW te voorkomen door effectief mobiliteitsbeleid te voeren. Als voorbeeld: er is nu onvoldoende mogelijkheden om het capaciteitstekort als gevolg van langdurig verzuim op te vangen. Regulier verzuim wordt altijd binnen de bestaande formatie opgevangen. Als er bijvoorbeeld veel langdurig verzuim optreedt binnen één team, ontstaan problemen in de dienstverlening. Opvang binnen het team leidt er dan toe dat andere collega's extra (over)belast worden.

4.2 HUIS OP ORDE: ORGANISATIEONTWIKKELING STRUCTUREEL MAKEN

Organisatieontwikkeling is een continu proces van verbeteren, vernieuwen en aanpassen aan de veranderende omstandigheden (intern en extern). Minimaal gaat het om onderhouden: een organisatie die niet ontwikkelt, staat niet stil maar gaat uiteindelijk achteruit. Afspraken raken vergeten, systemen verouderd, routines raken ingesleten maar uit de tijd.

In de afgelopen jaren pakten we in de gemeente Woerden organisatieontwikkeling steeds incidenteel op via verschillende programma's. Dat sorteerde zeker effect, maar heeft onvoldoende duurzaam resultaat opgeleverd.

Organisatieontwikkeling kan beter én goedkoper door dit structureel te organiseren en te borgen. Organisaties veranderen duurt zeker 5 jaar (onderzoek organisatieveranderingen, PWC 2018). De tijdslijnen van organisatieontwikkeling zijn daarmee langer dan die van de politiek. Door ontwikkeling een structureel karakter te geven, bouwen we intern iets op en komt er ruimte voor continuïteit en borging. En het is uiteindelijk goedkoper. Een aantal zaken heb je elk jaar nodig. En soms dienen zich nieuwe vragen aan waarvoor je flexibele inzet wilt plegen.

Hoe krijgt die borging vorm? Hier zit een aantal kanten aan: ontwikkelvisie, capaciteit, budget en tools. Met ontwikkelvisie worden twee zaken bedoeld. Ten eerste het ontsluiten welke vragen op lange termijn de organisatie te beantwoorden heeft. Ten tweede hoe we processen, mensen en middelen in de organisatie toespitsen op die zich ontwikkelende vraag. Met capaciteit en budget wordt bedoeld: eigen medewerkers (in dienst van de gemeente) die de ontwikkeling begeleiden met budget en tools.

Daarnaast is er een aantal randvoorwaarden. Daarbij denken we aan meetbaarheid, zodat je weet wat je doet en wat je bereikt. Aan vitaliteit, omdat alleen vitale medewerkers ruimte hebben om voortdurend te leren en te veranderen. Aan mobiliteit, omdat medewerkers moeten kunnen bewegen binnen de organisatie of daarbuiten als werkzaamheden veranderen of verdwijnen. En tot slot denken we aan een onderliggende, bewezen effectieve structuur voor leren. Onze organisatie zet in op het opleiden van mensen. Voor dat laatste ligt er met de Groene Hart Academie een goede basis die we met structurele capaciteit veel effectiever en efficiënter kunnen maken.

Begroting structurele organisatieontwikkeling:

Programmamanager organisatieontwikkeling (al in begroting)	-
Doorlopende ontwikkelvisie	€ 60.000
Uitvoeren en doorontwikkelen leerprogramma's via de Groene Hart Academie	€ 150.000
Instrumenten voor continu meten	€ 60.000
Vitaliteit	€ 50.000
Arbeidsmobiliteit	€ 80.000
Jaarbudget organisatieontwikkeling	€ 100.000
TOTAAL	€ 500.000

Doorlopende ontwikkelvisie

Reflectie op waar de organisatie naartoe moet bewegen is essentieel. Het kost wat, maar de ontwikkeling zelf wordt er effectiever van. Vergelijk het met de kaderstellende rol van de gemeenteraad, die ook de richting van de uitvoering bepaalt. Als je dat goed doet en goed bijhoudt, heb je steeds iets om op terug te grijpen.

Uitvoeren en doorontwikkelen leerprogramma's

Organisatieontwikkeling vindt plaats via sturing door het management, ondersteund door leren en opleiden via leerprogramma's. Bij werving & selectie zetten we in op het binnenhalen van talent. Permanente (door)ontwikkeling en behoud van de medewerkers voor de organisatie is een standaardonderdeel van ons HRM-beleid. Het management wordt hierin ondersteund door HR en waar nodig een programmamanager/ beleidsmedewerker. Deze kan strategische (verander)doelen omzetten in meetbare effectieve leerprogramma's en trainingen entameren. Op dit moment biedt De Groene Hart Academie trainingen en workshops aan de hand van een jaarthema en behoeften van medewerkers. We maken de omslag naar leerprogramma's die organisatieontwikkeling in gang zetten. Het gaat dan niet meer alleen om aangeboden trainingen maar ook leren op de werkvloer.

Instrumenten voor continu meten

Metten is weten. Met dit onderdeel bedoelen wij het meetbaar maken van de prestaties van de organisatie zodat het effect van acties inzichtelijk is en duidelijk is waar inzet nodig is. Het gaat hierbij om instrumenten die voortgang van de medewerkers meten, maar ook medewerkerstevredenheid en inwonerstevredenheid. We maken de omslag om voortdurend tevredenheid te meten en zo in te spelen op ontwikkelingen in de samenleving. Daarmee verbeteren we de effectiviteit van (project)inzet.

Vitaliteit

Een goed lopende continue organisatieontwikkeling kan alleen slagen met vitale medewerkers. Onze mensen verrichten het werk voor onze inwoners. Als zij goed in hun vel zitten, merken onze inwoners dat meteen. Door middel van trainingen, voorlichting en inzet op gezond gedrag blijven medewerkers duurzaam inzetbaar en dragen bij aan organisatieontwikkeling.

Arbeidsmobiliteit

Organisatieontwikkeling en arbeidsmobiliteit gaan hand in hand. In een arbeidsmarkt waar werknemers de keuze hebben, is aandacht voor ontwikkeling en mobiliteit onontbeerlijk. En als de organisatie continu verandert, dan kan en wil niet iedereen daarin mee. Mobiliteit is nodig en nuttig om de organisatie in beweging te houden en daarbij horen structurele instrumenten. De afgelopen drie jaar was er incidenteel geld voor arbeidsmobiliteit. Inmiddels hebben meer dan 90 collega's een gesprek gehad met de mobiliteitsadviseur. Dit heeft geresulteerd in tientallen succesvol afgeronde mobiliteitscasussen van werk naar werk zodat de gemeente als eigenrisicodragers niet opdraaide voor de WW.

Jaarbudget organisatieontwikkeling

De uitgezette lijnen voor de langere termijn zijn belangrijk. We moeten blijven inspelen op de actualiteit. Daarom is het belangrijk om naast bovenstaande een vrij budget in te bouwen waarmee de directie jaarlijks accenten aanbrengt. Vaak vraagt dit om specifieke (externe) kennis die tijdelijk nodig is. Zo worden nu bijvoorbeeld alle teammanagers opgeleid in de LEAN-methode. Externe begeleiders zullen via het programma organisatieontwikkeling hun kennis borgen in de organisatie.

4.3 HUIS VAN DE TOEKOMST: U HET 'WAT', WIJ HET 'HOE', SAMEN WENDBAAR

Welk type gemeente willen we zijn: een gemeente die veel overlaat aan het eigen initiatief van inwoners en ondernemers of een gemeente die veel ondersteuning wil bieden aan initiatiefnemers? Duidelijkheid helpt. Bij veel overlaten aan eigen initiatief uit de samenleving, kan de gemeente toetsen. Soms ontstaat dan teleurstelling, dat hoort erbij. In de tweede vorm kost ondersteuning vanuit de gemeente wel ambtelijke inzet. Die moet er wel zijn, anders gebeuren dingen half en ontstaat er verwarring en teleurstelling.

Het mechanisme dat we gaan toepassen heet 'opdrachtgeverschap-opdrachtnemerschap'. U bepaalt wat u wilt bereiken, de organisatie (via het college) werkt het uit en geeft aan hoe dat kan en wat ervoor nodig is om de vraag goed te kunnen beantwoorden. Dit gaan we beter doen dan in het verleden. Er zal een gesprek zijn over de benodigde middelen en de gekozen methode. De uitkomst is een handdruk. Zowel de opdrachtgever als de opdrachtnemer stemmen in. Zonder dat gaat het niet. Dat vergt vertrouwen aan twee kanten: u heeft vertrouwen in onze professionaliteit en dat we zuinig zijn op de middelen, wij hebben vertrouwen dat we transparant kunnen zijn en dat u ons realistische opdrachten geeft. We houden ook bij hoe dat proces loopt en waar dat beter kan.

Opdrachtgeverschap-opdrachtnemerschap passen we altijd toe. We gebruiken daarvoor het ijzeren ritme van de planning & control-cyclus. Daarmee blijven we in cadans en stellen we u als raad in staat om integrale afwegingen te maken. We blijven ook kijken naar onderhanden werk, om ook daar te kunnen aanpassen en mogelijk stoppen. Opdrachten sluiten we ook af met een handdruk: is er voldaan aan de opdracht en wat hebben we ervan geleerd?

De directie is de organisatie opnieuw aan het opbouwen. We gebruiken wat goed is en passen aan wat aanpassing behoeft. Dat is ónze verantwoordelijkheid. Onze organisatiemissie is: *Stevig verbonden met de lokale samenleving zijn wij een resultaatgerichte en energieke organisatie doordat we duidelijke afspraken maken, op ons geld letten en gedreven zijn om dingen beter te doen.*

In het bestuurlijk-ambtelijk samenspel stellen we ons op als onafhankelijk adviseur: ons bestuur heeft recht op een eerlijke sparringpartner die helpt door kritisch te zijn. Ambtelijke integriteit en inclusie dragen we hoog in het vaandel. Het draait om mensen, niet om regels. We zijn aanspreekbaar en spreken elkaar aan om beter te worden. Iedere medewerker in onze organisatie bevestigt deze houding door de belofte of eed af te leggen.

Wij gaan, op basis van 'Huis op Orde' verder bouwen aan een robuuste en professionele organisatie. De projecten die we onder handen krijgen organiseren we vanuit een integrale blik, zodat inwoners en partners verder komen en u als gemeenteraad grip heeft op de resultaten. We gebruiken 'opdrachtgeverschap-opdrachtnemerschap' om nieuwe maatschappelijke uitdagingen te organiseren. Zo spelen we wendbaar in op lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen. Dat vraagt ook voldoende voorzieningen voor hybride werken. Een duidelijke opdracht, bijbehorende middelen én een handdruk.

Het traject naar het 'huis van de toekomst' ligt nog niet vast. Met u gaan we in gesprek over de SWOT-analyse van de organisatie, de missie en de opdracht. Is dit het juiste 'wat'? Dan kunnen wij met het 'hoe' aan de slag.

4.4 FINANCIËLE POSITIE

In november 2021 heeft uw raad de begroting 2022 vastgesteld en kennisgenomen van het meerjarenperspectief 2023-2025. Het beeld vanuit deze begroting is positief, dat wil zeggen dat gemeente Woerden een meerjarig positief begrotingssaldo heeft. Daarnaast wordt, conform de afspraken in de Strategische Heroriëntatie, jaarlijks € 2 miljoen toegevoegd aan de Algemene Reserve. Mede hierdoor is het structureel begrotingssaldo, waar de provincie als toezichthouder met name naar kijkt, ruim positief.

De septembercirculaire 2021 en decembercirculaire 2021 hebben een positief effect op het begrotingssaldo. Let wel op: de werkelijke bestedingen van het Rijk kunnen achterblijven bij de begroting, wat ook vaak gebeurt in de praktijk. Hierdoor valt ook de 'afrekening' van het gemeentefonds via het accres (trap-op-trap-af-systematiek) mogelijk weer lager uit. Enige voorzichtigheid hierbij is dus geboden.

In januari 2022 is het regeerakkoord van de regering Rutte IV gepresenteerd. Aan de hand van dit regeerakkoord is een indicatieve prognose opgesteld om een beeld te krijgen wat de impact hiervan op de uitkering uit het gemeentefonds voor de gemeente Woerden kan zijn. Deze prognose kan nog niet als een vaststaand gegeven ingeboekt worden. Het is een eerste verkenning in opmaat naar de meicirculaire. Doordat dit kabinet ervoor kiest om veel te investeren, zijn de effecten op het accres voor de komende jaren eveneens positief. Ook is de opschalingskorting voor de jaren 2022-2025 vervallen, maar hier moet vanaf 2026 wel weer rekening mee worden gehouden.

Een andere onzekerheid vormt de discussie tussen het Rijk en de VNG over de hoogte van de compensatiegelden voor de uitvoering van Wmo en Jeugd. In de meerjarenbegroting 2022 is voor Jeugd rekening gehouden met een stelpost van 75% van de beoogde extra middelen, op basis van de voorschriften van de toezichthouder. Deze extra middelen nemen wel jaarlijks af, het doel van het Rijk is hiermee om gemeenten te stimuleren een hervormingsagenda door te voeren.

Zoals in de begroting 2022 reeds vermeld, moeten we wel rekening houden met de ophanden zijnde herverdeling van het Gemeentefonds. De verwachting is dat in de meicirculaire hier uitsluitel over komt. Dit heeft een aanzienlijk negatief effect op de financiële positie, oplopend tot € 2 miljoen in 2026 (op basis van de laatste prognose).

Samenvattend leidt dit tot het volgende financiële beeld. Dit geeft dus een positief beeld. Waarbij wel aangetekend dat de laatste ontwikkelingen op het wereldtoneel, met de gevolgen van de oorlog in Oekraïne, veel onzekerheid met zich meebrengen. Het risico is dan ook heel nadrukkelijk aanwezig dat dit positieve beeld weer snel kan omslaan.

	2022	2023	2024	2025	2026
Begrotingssaldo 2022-2025 na amendement	283	37	1.260	1.767	1.767
Begrotingswijzigingen 2022					
• Wijziging IBOR (rbs 27-1-2022)	-785	0	0	0	0
• Verduurzamen 5 gemeentelijke gebouwen (rbs 27-1-2022)	0	-25	-24	-24	-24
Septembercirculaire excl. coronasteun/taakmutaties	2.737	2.050	1.936	2.021	2.021
• Stornering onttrekking AR amendement OZB verlaging	-403				
Decembercirculaire ex coronasteun/taakmutaties	309	124	81	85	85
	2.141	2.186	3.253	3.849	3.849
Taakmutaties	406	400	390	394	395
SALDO	2.547	2.586	3.643	4.243	4.244
Effecten regeerakkoord Rutte IV	1.320	3.036	5.083	6.015	1.033
Risico herijking gemeentefonds	0	-780	-1.560	-2.028	-2.028
SALDO	3.867	4.842	7.166	8.230	3.249

Bedragen maal € 1.000

De terugval in 2026 is het effect van het inlopen van de opschalingskorting, lees efficiencykorting, die in 2015 door het kabinet is ingevoerd met als doel alle gemeenten in 2025 naar 100.000+ op te schalen. In de achterliggende jaren is de korting bevroren geweest en het pad naar de opschaling verlaten. De korting daarentegen is niet geschrapt maar wel bevroren t/m 2025.

Om de terugval te compenseren heeft de minister van Binnenlandse Zaken recent de Tweede Kamer meegedeeld dat om een stabielere financiering voor de medeoverheden te realiseren en hun autonomie te vergroten in de komende jaren een nieuwe financieringssysteem voor de periode na 2025 wordt uitgewerkt. De mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied en alternatieven voor de onroerendezaakbelasting (OZB) worden in de beschouwing betrokken.

Schuldquote

In de begroting 2022 is vermeld hoe de schuldquote zich de komende jaren ontwikkelt. De eerste jaren stijgt deze hard tot 175% in 2024, door grote investeringen zoals de Rembrandtbrug. Vanaf 2025 loopt de schuldquote geleidelijk aan weer terug, om in 2030 conform de Strategische Heroriëntatie uit te komen op 150%. Dit geldt bij het huidige niveau van investeringen. Wordt er bijvoorbeeld voor gekozen om meer te investeren in de Openbare Ruimte dan zal de schuldquote weer aanmerkelijk kunnen gaan stijgen.

	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Netto schuldquote	130%	152%	158%	172%	175%	169%

De september- en decembercirculaire hebben, zoals eerder vermeld, een positief effect van ongeveer € 2 miljoen per jaar. Over de periode 2022-2030 zou dit dan gaan om ongeveer € 18 miljoen. Wanneer dit ingezet wordt om de schuldpositie te verlagen, dus niet besteed wordt aan nieuwe ambities, komt de schuldquote in 2030 ongeveer 12 procentpunt lager uit, dus op 138%. Hierbij is het wel van belang om onderstaande ontwikkelingen in ogenschouw te nemen.

Rente

In de huidige begroting rekenen wij, conform de verslaggevingsrichtlijnen, met de gemiddelde rente over onze leningportefeuille. De kapitaallasten van toekomstige investeringen zijn ook hierop gebaseerd (1,5%). Het risico op stijgende rentes is, gezien de huidige lage rente en de

ontwikkelingen op de rentemarkt, reëel. Voor toekomstige investeringen kan dit dus een nadelig effect met zich meebrengen op de kapitaallasten, als de werkelijke rente hoger wordt dan 1,5%.

Prijsstijgingen

In de begroting rekenen wij met een indexatie van 1,8% voor 2022, op basis van de CPI. Op dit moment ligt de werkelijke inflatie op een veel hoger niveau. In hoofdlijnen bestaat de begroting voor ongeveer 50% uit externe inkopen, 20% salarissen, 25% inkomensoverdrachten en 5% afschrijving. Met name in de categorie 'externe inkopen' is het risico op kostenstijgingen zeer groot. Een kostenstijging van 5% heeft een effect van ongeveer € 4 miljoen op de begroting. Het is erg onzeker in hoeverre hiervoor compensatie komt vanuit de Algemene Uitkering. Los van de exploitatiekosten stijgen ook de kosten van investeringen. Gezien de hoogte van de geplande investeringen, zowel in de Openbare Ruimte als Vastgoed, kan ook hier de impact zeer groot zijn. Dit leidt tot hogere kapitaallasten in de toekomst.

Samengevat kan dus gesteld worden dat er grote onzekerheden op ons afkomen. Het is dus aan te bevelen in de beleidskeuzes rekening te houden met deze onzekerheden.

DEEL 2 TOELICHTING PER PROGRAMMA

1. Programma 1 Bestuur, dienstverlening en veiligheid

1.1 KORTE INLEIDING OP INHOUD VAN HET PROGRAMMA

In dit programma gaat het om de werking van de organen van de gemeente, de dienstverlening aan de inwoner in het gemeentehuis zelf en om openbare orde en veiligheid. We werken aan een goede, slagvaardige, professionele organisatie. Op het gebied van veiligheid maken we de organisatie en de samenleving weerbaarder tegen ondermijning, en zorgen we dat in Woerden veilig gewoond, gewerkt en gerecreerd kan worden. Door samen te werken in de regio pakken we uitdagingen aan die de grenzen van Woerden overschrijden.

Programma 1 bevat de volgende taakvelden:

- 0.1 - Bestuur, facilitering van de bestuursorganen
- 0.2 - Burgerzaken
 - 1.1 - Crisisbeheersing en brandweer
 - 1.2 - Openbare orde en veiligheid
- 5.4 - Musea

Voor meer informatie zie de [Programmabegroting 2022-2025](#).

1.2 ONDERWERPEN UIT DE ORGANISATIE

1.2.1 Integraal Veiligheidsplan (IVP)

Wat speelt er?

De gemeente is verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid. Het IVP geeft inzicht in de doelstellingen op het gebied van veiligheid voor de aankomende vier jaar en aan welke thema's prioriteit wordt gegeven. Het huidige IVP loopt dit jaar af. Een nieuw IVP 2023-2026 en een bijbehorend uitvoeringsplan 2023-2024 worden dit jaar opgesteld. Uit het (Rijks) Kernbeleid komen de volgende (deels nieuwe) strategische thema's naar voren:

- Gedigitaliseerde criminaliteit en digitale veiligheid (denk aan cybercrime, social media, marktplaats, berichtenverkeer);
- Zorg & veiligheid (nadruk op verbinding thema's);
- Informatiepositie (info- er risico gestuurd werken);
- Daarnaast is ook ondermijning een landelijke en regionale prioriteit. Zie hiervoor de verdere toelichting over ondermijning bij 1.2.2.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Ondermijning: Betere bewustwording van het fenomeen ondermijning en herziening Bibob-beleid.

Integrale aanpak jongerenoverlast: Verschuiving van maatwerk naar voorliggende voorzieningen.

Lokale Persoonsgerichte Aanpak: In de jaren 2020 en 2021 hebben we 4 dossiers positief afgesloten en komen we uit op een totaal van 10 dossiers in het eerste halfjaar van 2022.

Aanpak High Impact Crimes en Veel Voorkomende Criminaliteit: We hebben preventieactiviteiten ingezet i.v.m. bewustwording van risico's (bijv. woninginbraken) en het bieden van handelingsperspectief.

Verbinding Zorg/Buurt en Veiligheid /Handhaving Boa's: Casusplus-team ingesteld voor inwoners met een (niet gestelde) hulpvraag waar expliciete (teamoverstijgende) zorgen over zijn, en betere vroegsignalering door de Buurtveiligheidsteams Schilderskwartier/Molenvliet en Harmelen/Kamerik/Zegveld.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• Veiligheid & Leefbaarheid is een aandachtspunt dat bij velen hoog op de agenda staat;• Goede dashboards en monitoringsinformatie zoals veiligheidsbeelden (objectieve veiligheid) en veiligheidsmonitor (subjectieve veiligheid). Hierbij kans om leefbaarheids- en veiligheidsmonitor als 'afdelingsoverstijgend instrument' te positioneren. O.a. om uitkomsten beter te benutten (raakt o.a. gebiedsgericht werken, Sociaal beleid, R&B, Verkeer, OOV/VTH);• Intensievere samenwerking met (veiligheids)partners en inwoners waardoor we onder andere meer inzetten op bewustwording en criminaliteitspreventie.	<ul style="list-style-type: none">• Gevolgen van Covid-19; denk aan demonstraties, maatschappelijke onrust;• Verdere polarisatie (wij/zij denken)tussen partijen of bevolkingsgroepen; denk aan wel/niet vaccineren; Zwarte Piet-discussie; asielzoekers;• Verschuiving van traditionele criminaliteit naar online criminaliteit;• Toename casussen zorg & veiligheid (denk aan verwarde mensen);• Weinig zicht op de jongeren in de leeftijdscategorie 9-16 jaar. Hierdoor dreigen zij tussen wal en schip te geraken en sneller af te glijden van overlastgevend naar crimineel gedrag;• Groei drugsgelateerde criminaliteit. Regio Utrecht speelt een sleutelrol in de internationale cocaïnehandel.

Financiën

In het tweejarig uitvoeringsplan integrale veiligheid 2021-2022 (20R. 01176) is het volgende financiële overzicht opgenomen (blz. 14).

	2020	2021	2022
Integraal veiligheidsbeleid	€ 172.974	€ 219.309	€ 190.521
Kosten Boa's (incl. 4de Boa)	€ 342.334	€ 323.563	€ 323.563
PGA (incl. Impact Nederland)	€ 150.000	€ 132.080	€ 132.080
Verschuiving Maatwerk	€ 170.000	€ 172.720	€ 172.720
Regulier jongerenwerk	€ 118.000	€ 119.888	€ 119.888
TOTAAL OPGENOMEN IN BEGROTING	€ 953.308	€ 967.560	€ 938.772

Keuzes (een ambtelijk advies)

Er moet nog overleg plaatsvinden met de ketenpartners voor het bepalen van de prioriteiten voor het komende IVP. Een concreet voorstel voor de prioriteiten in het nieuwe IVP volgt later in het jaar. Naast de nog overeen te komen prioriteiten worden hieronder vast de hierboven genoemde landelijke prioriteiten toegelicht.

Gedigitaliseerde criminaliteit en digitale veiligheid: Concentreert zich vanuit taakveld OOV op 3 toepassingsvormen:

1. Cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit (versterken digitale weerbaarheid inwoners en ondernemers);
2. Cyberincidenten en -crisis (voorbereid zijn op grootschalige digitale incidenten en crisis);
3. Online aangejaagde ordeverstoringen (ordeverstoringen die online beginnen en/of online versterkt worden).

Zorg & Veiligheid: Concentreert zich op verbinding; belangrijke thema's zijn: Geweld in afhankelijkheidsrelaties; Verward gedrag, verwaarlozing, verslaving; Criminaliteit, detentie en (na)zorg; Jeugdproblematiek; Polarisation in relatie tot diversiteit/discriminatie/radicalisering; Misbruik sociale voorzieningen en ondermijningseffecten; Mensenhandel, uitbuiting en prostitutie.

Informatiepositie: Informatie- en risicogestuurd werken. Veiligheidsvraagstukken worden complexer en op onderdelen venijniger. Nodig is gerichte, risicogestuurde inzet op kernaspecten/-schakels, om fenomenen beheersbaar te houden.

Belangrijke documentatie

- [Uitvoeringsplan 2021-2022](#)
- [Raadsinformatiebrief Resultaten Veiligheid & Leefbaarheid Woerden Monitor 2021](#)
- [IVP 2019-2022](#)

1.2.2 Ondermijning

Wat speelt er?

Ondermijning raakt iedereen. De verwevenheid tussen onder- en bovenwereld groeit. Hierdoor vervagen normen en neemt het gevoel van veiligheid en leefbaarheid af. Uit diverse onderzoeken blijkt dat de regio Utrecht een sleutelrol speelt in de (inter)nationale cocaïnehandel. Bij deze handel worden honderden miljoenen euro's omgezet die in de bovenwereld moeten worden witgewassen. Intimidatie en excessief geweld worden in deze wereld niet geschuwd. Ondermijning is daarom een van de speerpunten in het Integraal Veiligheidsplan (IVP).

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

We zetten op diverse manieren in op het tegengaan van ondermijning. We sluiten drugspanden (18 in de collegeperiode 2018-2022) en leggen dealers een last onder dwangsom op (9 in deze collegeperiode). Via (integrale) controles houden we zicht op risicolocaties. In RIEC-verband werken we samen met o.a. politie en belastingdienst aan duurzame interventies gericht op personen en locaties (7 keer in deze periode). We maken gemeentelijke collega's bewust van hun rol in het signaleren van ondermijning en vergroten de meldingsbereidheid van inwoners via informatie-campagnes. Door verruiming van het BIBOB-beleid kunnen we vergunningaanvragers beter screenen.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• Door actuele beleid- en regelgeving een ontmoedigend vestigingsklimaat voor malafide ondernemers;• Afschrikkende omgeving voor mensen met criminele intenties;• Een weerbare overheid en samenleving waarin criminelen geen voet aan de grond krijgen;• Een gedeeld gevoel van urgentie binnen ambtelijke organisatie en politiek zodat signalen van ondermijning in de kiem gesmoord kunnen worden.	<ul style="list-style-type: none">• Vervaging maatschappelijke normen door verwevenheid onder- en bovenwereld;• Fysieke risico's woonomgeving vanuit drugslabs;• Onveiligheid door geweld en intimidatie in drugsircuit;• Financiële schade door oneerlijke concurrentie (witwassen).

Financiën

2020	2021	2022
€ 27.000	€ 25.000	€ 25.000

Keuzes (een ambtelijk advies)

Ondermijnende criminaliteit wordt niet tegengegaan met enkele op zichzelf staande interventies. Een daadwerkelijk weerbare overheid vereist een lange bestuurlijke adem. Bewustwording is daarin een eerste stap: inwoners, collega's en gemeenteraad moeten er blijvend van bewust worden gemaakt dat ondermijning het fundament van onze samenleving schaadt. Alle partijen moeten zich bewust blijven van de rol die zij zelf kunnen spelen in het tegengaan van ondermijning. Idealiter betrekken we alle gemeentelijke collega's die in hun werk met (signalen van) ondermijning te maken kunnen krijgen. Alleen door een integrale aanpak krijgen we voldoende zicht op signalen van ondermijning. De daaruit voortvloeiende casussen zijn bijzonder omvangrijk en vragen een gecoördineerde aanpak vanuit diverse gemeentelijke afdelingen als OOV, VTH en het sociaal domein. Het verstoren van criminele processen doen we onder andere via woningsluitingen en lasten onder dwangsom. De steeds kritischer opstelling van bestuursrechters vraagt dat we in de toekomst een groter beroep moeten doen op (ingehuurde) juridische expertise.

Belangrijke documentatie

- [Motie: meer mensen om Woerden veilig te houden?](#)
- [Motie: voortzetten van de aanpak ondermijning](#)
- [Integraal Veiligheidsplan](#)
- [Bibobbeleid Woerden](#)

1.2.3 Ruimtelijk Economisch Perspectief en Programma U16

Wat speelt er?

De gemeente Woerden is onderdeel van de regio Utrecht. De regio Utrecht is economisch gezien een van de meest competitieve regio's van Europa en een van de snelst groeiende regio's van Nederland. Deze groei stelt ons voor uitdagingen op het gebied van wonen, werken, groen & landschap, mobiliteit en energie. Veel van deze uitdagingen zijn gemeentegrensoverstijgend. Om deze uitdagingen het hoofd te bieden hebben 16 gemeenten besloten om gezamenlijk een visie en programma met een tijdshorizon tot aan 2040 voor de regio te maken.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

In de afgelopen collegeperiode is de regionale visie opgesteld. Deze visie wordt het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) genoemd. Voorafgaand aan het opstellen van het IRP zijn een aantal tussenproducten opgeleverd, waaronder onderzoeksrapporten, een beoordelingskader en de ruimtelijke contour. De inhoud van deze documenten is op hoofdlijnen in het IRP verwerkt. Het IRP biedt een samenhangende visie op de toekomst van de regio Utrecht en is ons (lobby) verhaal richting overheden, zoals de provincie en het Rijk, en overige (private) belanghebbenden. In de komende periode wordt gewerkt aan het regionale programma.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• In het IRP zijn diverse Woerdense ruimtelijke ontwikkelingen opgenomen. Voorbeelden hiervan zijn de Poort van Woerden (Snellerpoort, Middelland en het stationsgebied), de oostelijke randweg en een groene scheg, die zich over Woerdens grondgebied van Haarzuilens tot aan Landgoed Linschoten uitstrekt. Om bovengenoemde voorbeelden tot ontwikkeling te brengen, hebben wij externe financiering nodig. Het IRP biedt mogelijkheden om in regionaal verband een lobby voor deze onderwerpen te voeren richting provincie, Rijk en andere partijen. De kans op het welslagen van een lobby is vele malen groter wanneer deze in regionaal verband wordt uitgevoerd;• Een samenhangende visie en programma met faseringsafspraken biedt kansen om lokale en regionale ontwikkelingen op elkaar af te stemmen. Een voorbeeld hiervan is de realisatie van woningbouwprojecten. Door met elkaar afstemming te zoeken over wat wanneer gerealiseerd wordt, kun je deels voorkomen dat bij de realisatie van een woningen een influx van woningzoekenden uit omliggende gemeenten ontstaat, waardoor woningen beschikbaar blijven voor lokaal woningzoekenden. Op deze wijze kan regionale afstemming een positieve bijdrage leveren op lokaal niveau.	<ul style="list-style-type: none">• In eerste instantie was het IRP sterk gericht op het stedelijk gebied. Na diverse (bestuurlijke) discussies is een betere balans gevonden tussen de aandacht voor het stedelijk en landelijk gebied. Desondanks blijft het nodig om aandacht te vragen voor het landelijk gebied. In discussies over woningbouwlocaties, infrastructurele projecten en werklocaties wordt het landelijk gebied en haar kleine(re) kernen snel vergeten. Voor een gemeente als Woerden is het belangrijke dat de uitdagingen in het landelijk gebied goed in beeld zijn. De dynamiek en benodigde werkwijze is daar totaal anders dan in een stad als Utrecht;• Regionale samenwerking is een politiek gevoelig onderwerp. Hoewel de samenwerking in U16-verband feitelijk geen bevoegdheden van colleges en raden overneemt, wordt dit door de lokale politieke bestuurslaag soms wel zo gevoeld. De stukken die in regionaal verband op tafel komen zijn vaak complex en hebben niet altijd een directe relatie met hetgeen zich van dag tot dag afspeelt in een gemeente. Afkalving van de steun voor regionale samenwerking ligt hierdoor op de loer, terwijl gemeenten op de langere termijn wel degelijk van deze samenwerking kunnen profiteren.

Financiën

2020	2021	2022
€ 43.947	€ 16.480	€ 54.680*

* Deze bijdrage is vooralsnog niet opgenomen in de begroting 2022.

De raad ontvangt in de loop van 2022 een raadsvoorstel waarin over deze bijdrage wordt besloten.

Keuzes

Het Integraal Ruimtelijk Perspectief is vastgesteld. De stip op de horizon is gezet. Het Integraal Ruimtelijk Programma wordt gezien als instrument om het perspectief mee te verwezenlijken. Belangrijke openstaande vraag is de volgende: wat wordt lokaal en wat wordt regionaal gedaan? Woerden zal hier zelf een afweging in moeten maken. Welke opgaven pakken we lokaal op en welke opgaven lenen zich beter voor een regionale aanpak? Oftewel; welke rol spelen wij in het nog op te stellen Integraal Ruimtelijk Programma?

Het jaar 2022 fungeert als overgangsjaar tussen de vaststelling van het Integraal Ruimtelijk Perspectief en het opstellen van een programma. Een kwartiermaker heeft de opdracht gekregen om deze overgangsfase van perspectief naar programma te begeleiden en het regionale programma vorm te geven. De U10 heeft Woerden verzocht om een financiële bijdrage ter hoogte van €54.680 te leveren voor dit overgangsjaar. Het college van Woerden heeft aangegeven een plan van aanpak te willen zien, voordat de bijdrage wordt overgemaakt. Na ontvangst van het plan van aanpak zal het college dan wel de raad een besluit nemen over deze bijdrage.

Op basis van het concept plan van aanpak adviseren wij ambtelijk om in te stemmen met de bijdrage van €4.680 voor 2022. Het plan van aanpak biedt goede kansen voor Woerden om gezamenlijk met de regio een lobby te voeren voor ruimtelijke projecten in Woerden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een lobby voor de gewenste ontwikkelingen in het stationsgebied. De potentiële opbrengsten van een dergelijke lobby zijn een veelvoud van de bijdrage die aan ons wordt gevraagd. Überhaupt is het in onze ogen verstandig om op lobbygebied gezamenlijk op te trekken met de U10. Wat ons betreft zou het Integraal Ruimtelijk Programma zich in belangrijke mate moeten richten op een sterke lobby richting Rijk, provincie en private partijen.

Belangrijke documentatie

- [Raadsvoorstel Integraal Ruimtelijk Perspectief \(IRP\) U16](#)
- [Raadsvoorstel zienswijze op Integraal Ruimtelijk Perspectief \(IRP\) U16](#)
- [Raadsvoorstel ruimtelijke contour en aangescherpt beoordelingskader voor het Ruimtelijk Economisch Perspectief en Programma \(REP\)](#)

1.2.4 Groene Hart als NOVI-gebied

Wat speelt er?

Het Groene Hart is recentelijk door het Rijk aangewezen als een van de acht NOVI-gebieden van Nederland, dat wil zeggen: een gebied van nationale betekenis in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Het Groene Hart is een gebied met een eigen identiteit, een typisch Nederlands agrarisch polderlandschap, waard om te beschermen, maar ook een gebied waar volop wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Daarnaast komen er nieuwe maatschappelijke opgaven op het Groene Hart af die om ruimte vragen en om integrale oplossingen, zoals het tegengaan van bodemdaling, de reductie van CO₂-emissie uit het klimaatakkoord, de transitieopgave voor landbouw, natuur, energie en het bevorderen van een gezonde leefomgeving.

De aanwijzing van het Groene Hart als NOVI-gebied biedt ons, als betrokken lokale overheid, kansen om gezamenlijk met andere overheden tot oplossingen te komen op complexe vraagstukken. De aanwijzing tot NOVI-gebied leidt tot een nauwere samenwerking met het Rijk, beschikbaarheid van kennis en expertise en het maken van een gezamenlijke investeringsagenda voor het Groene Hart. Dit kan gevolgd worden door concrete investeringen in het Groene Hart.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

De verschillende overheden in het Groene Hart werken al decennia samen. De ruimtelijke ontwikkelingen worden afgestemd via de reguliere (juridische) routes. Veel gaat daardoor goed. Maar met de ambities van dit NOVI-traject om in samenhang en integraal de ontwikkeling van het Groene Hart ter hand te nemen, is er meer nodig. De samenwerking moet geïntensiveerd worden en hiervoor zijn afspraken nodig. Het afgelopen jaar zijn gesprekken gevoerd met collega-bestuurders in het Groene Hart. Het resultaat van de gesprekken heeft zijn weerslag gekregen in de bestuursovereenkomst Groene Hart. De bestuursovereenkomst Groene Hart is bedoeld om regionaal samenwerken verder te optimaliseren. Kortom; de eerste stap om de samenwerking te intensiveren is gezet.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">De aanwijzing van het Groene Hart als NOVI-gebied biedt kansen voor Woerden om lokale ambities met een regionale uitstraling actief onder de aandacht te brengen bij de provincie(s) en het Rijk, en te lobbyen voor beleidsruimte en cofinanciering. Een van de instrumenten van de NOVI is een regionale investeringsagenda (RIA). Het idee leeft om dit instrument in te zetten voor het NOVI-gebied Groene Hart. Een regionale investeringsagenda biedt betrokken overheden de mogelijkheid om cofinancieringsconstructies aan te gaan op projecten waar draagvlak voor is.	<ul style="list-style-type: none">De visies van het Rijk, provincies en gemeenten op het Groene Hart lopen op onderdelen uiteen. Het Rijk en de provincies hebben vooral veel aandacht voor het groene en open karakter en verbinden daaraan opgaven op het vlak van bodemdaling en de agrarische- en energietransitie. Gemeenten hebben naast deze opgaven aandacht voor het Groene Hart als zelfstandig woon-, werk-, en leefgebied. Indien gemeenten niet in staat zijn om gezamenlijk een inbreng te leveren is de kans groot dat de doelen van het Rijk en de provincie bij een regionale investeringsagenda prevaleren boven de doelen die gemeenten nastreven.

Financiën

2020	2021	2022
n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Keuzes (een ambtelijk advies)

Een voorwaarde voor het kunnen inbrengen van Woerdense belangen in het NOVI-traject is in eerste instantie voldoende bestuurlijke en ambtelijke inzet. Belangenbehartiging (public affairs/ lobby) is een proces van de lange adem en vraagt om het continu herhalen van de boodschap. Commitment op het verkondigen van de boodschap is een eerste voorwaarde om tot resultaat te komen. College en raad zullen moeten afwegen hoeveel inzet zij willen plegen voor het onder de aandacht brengen van de Woerdense belangen in het NOVI-traject Groene Hart.

Woerden kan voor sommige onderwerpen gebruik maken van het reeds opgestelde Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) U16 om zijn verhaal kracht bij te zetten. Daarnaast vormt (na vaststelling) de gemeentelijke omgevingsvisie een belangrijke onderlegger voor het Woerdense verhaal in het NOVI-traject. In een later stadium, bij het opstellen van een regionale investeringsagenda, zal Woerden moeten afwegen op welke onderdelen het zich financieel wil committeren.

Belangrijke documentatie

- [Raadsinformatiebrief bestuursovereenkomst NOVI Groene Hart](#)

1.2.5 Informatiebeveiliging

Wat speelt er?

Het is belangrijk dat we zorgdragen voor de informatiebeveiliging van de gegevens van onze inwoners. De inwoners en bedrijven moeten ervan op aan kunnen dat de organisatie zorgvuldig omgaat met hun gegevens. Afgelopen collegeperiode zijn heel veel gemeentelijke processen gedigitaliseerd en daarmee de dienstverlening voor inwoners en bedrijven verbeterd. De coronacrisis heeft de digitalisering nog verder versneld. Gelijk met deze digitalisering zijn de risico's bij de digitale verwerking van gegevens sterk toegenomen. Daarom is het belangrijk dat het college betrokken is bij keuzes die gemaakt worden bij digitalisering en zorgdraagt voor een goede informatiebeveiliging. Zonder betrokkenheid van het bestuur, management, de teammanagers en de medewerkers kan er geen adequate informatiebeveiliging gerealiseerd worden.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

In 2021 heeft de gemeente Woerden een extern onderzoek laten doen naar de stand van zaken rond informatiebeveiliging. De meest urgente aanbevelingen uit dit onderzoek zijn opgepakt en deels al opgeleverd. Daarnaast is een start gemaakt met het verbeteren van de kennis van het personeel over veilig gedrag en is het verbeteren van de gemeentelijke processen opgenomen in het directieplan 'Huis op orde'.

Kansen en bedreigingen

De afgelopen collegeperiode zijn de risico's op het gebied van informatiebeveiliging sterk toegenomen, vooral op het gebied van cybercrime. Dit brengt financiële risico's met zich mee. Om te zorgen dat onze investeringen in digitalisering gelijk oplopen met onze investeringen in informatiebeveiliging is extra aandacht en geld nodig voor een goede beveiliging en inzicht in onze risico's.

Hacks bij verschillende (overheids)organisaties tonen een wisselende werkwijze: misbruik van accountgegevens, inbraak door een hacker, malware door websites/virussen. De consequenties zijn bij alle drie gelijk: de organisaties liggen meerdere weken stil. Met als gevolg: geen dienstverlening, uitkeringen, betalingen e.d. Naast het effect op de bedrijfsvoering en dienstverlening is er ook financiële schade. Deze financiële schade door verlies van productiviteit en kosten voor herstel van de ICT-dienstverlening.

Onze belangrijkste kansen liggen in de goede dienstverlening in combinatie met het verkleinen van de kans van een ernstige verstoring van de dienstverlening of lekken van gevoelige gegevens van onze inwoners.

Financiën

Informatiebeveiliging is een onderdeel van alle gemeentelijke processen. De bedragen in dit overzicht zijn een combinatie van budgetten van het team ICT en het team SFC. Team ICT is verantwoordelijk voor het nemen van de technische maatregelen. Team SFC is verantwoordelijk voor advisering, beleid, control, bewustwording en verantwoording. Er is in 2021 en 2022 extra geïnvesteerd in ICT-maatregelen, personeel en bewustwording. Onderstaande bedragen zijn inclusief inhuur en exclusief vast personeel.

2020	2021	2022
€ 145.000	€ 186.000 *	€ 320.000 *

* Deze verhoging is opgenomen in de kadernota / voorjaarsnota.

Keuzes (een ambtelijk advies)

Het college is aan zet om te bepalen welk risicoprofiel zij op het gebied van informatiebeveiliging wil aanhouden. Omdat de gemeente veel gevoelige informatie van inwoners verwerkt, is het advies om de risico's zo laag mogelijk te houden. Wij schatten in dat een investering van € 100.000 p/j + incidenteel € 30.000 kan bijdragen om de risico's op onderdelen te verlagen.

1.2.6 Implementatie Wet open overheid

Wat speelt er?

De Wet open overheid (Woo) zal de Wet openbaarheid van bestuur vervangen. Het doel van de Woo is een meer transparante en actief openbaar makende overheid. De Woo verplicht tot het actief, uit eigen beweging, openbaar maken van documenten. De Woo treedt op 1 mei 2022 in werking, met uitzondering van de verplichtingen voor actieve openbaarmaking. Deze verplichtingen zullen later en gefaseerd in werking treden op een nader te bepalen tijdstip.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Eind 2021 is een projectgroep opgericht met medewerkers van de teams ICT, DIV en JZ. Ook is de invoering van de Woo binnen de organisatie onder de aandacht gebracht (via een teammanagersvergadering). De projectgroep voert op dit moment een impactanalyse uit om een goed beeld te krijgen van de omvang en gevolgen van de implementatie van de Woo. De gevolgen van de implementatie van de Woo voor de organisatie zijn nog niet in kaart gebracht. Zodra de impactanalyse af is, kunnen de volgende stappen worden bepaald.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	OPGAVEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">Een transparante en een actief openbaar makende gemeente;Het op orde brengen van de informatiehuishouding zal leiden tot een verbetering van de dienstverlening aan inwoners, alsook van de systemen die de gemeente gebruikt.	<ul style="list-style-type: none">Werkprocessen en/of systemen (informatiehuishouding) zullen moeten worden aangepast (waaronder ook beheer en onderhoud). Dit is een uitdaging qua middelen. Er worden weliswaar gelden door het Rijk beschikbaar gesteld, maar het is de vraag of dat voldoende is om alle kosten die gepaard gaan met de invoering (en uitvoering) van de Woo te dekken;Investeringen in mensen zijn nodig. Medewerkers zullen met de Woo moeten werken en daarin moeten worden opgeleid.	<ul style="list-style-type: none">Het omgaan met de privacy van inwoners en belangen van derden. Het aantal datalekken zal (mogelijk) toenemen. Er zal aandacht en expertise beschikbaar moeten zijn om de verschillende gegevens (persoonsgegevens maar ook andere gevoelige gegevens) te beschermen;Er is (nog) geen Woo-contactfunctionaris, terwijl dat per 1 mei 2022 verplicht is.

Financiën

2020	2021	2022
n.v.t.	n.v.t.	Woerden: € 131.000

Bovengenoemde bedragen betreffen groeibedragen. De komende jaren loopt het bedrag op tot € 178.000. De financiële middelen bestaan uit zowel incidentele als structurele middelen.

De incidentele middelen zijn bestemd voor het verbeteren van systemen, het opleiden van medewerkers en het aanpassen van processen en de organisatie. De structurele middelen zijn bedoeld voor de actieve openbaarmaking van de informatiecategorieën, het aanwijzen van een contactfunctionaris (een verplichting voortvloeiend uit de Woo) en het beheer en onderhoud van systemen.

Keuzes (een ambtelijk advies)

Het is evident dat een goede informatiehuishouding van belang is om de doelen van de Woo te bereiken. De Woo bevat een algemene zorgplicht om documenten in goede, geordende en toegankelijke staat te houden, bepaalt dat er in de begroting en in de jaarlijkse verantwoording van de gemeente een openbaarheidsparagraaf moet worden opgenomen en schrijft voor dat er maatregelen worden getroffen ten behoeve van het duurzaam toegankelijk maken van digitale documenten.

Aangezien de projectgroep op dit moment nog werkt aan de impactanalyse, is het te vroeg om de keuzes en aandachtspunten voor dit onderwerp te beschrijven. Zodra de impactanalyse klaar is, zal meer duidelijk zijn over welke investeringen dan wel besparingen mogelijk zijn. Daarom zal een ambtelijk advies ten aanzien van de te maken keuzes nog volgen. Op dit moment is de inschatting dat er onvoldoende ambtelijke capaciteit is voor de implementatie en uitvoering van de Woo.

2. Programma 2 Fysiek beheer openbare ruimte en vervoer

2.1 KORTE INLEIDING OP INHOUD VAN HET PROGRAMMA

Dit programma gaat over fysiek beheer van de openbare ruimte en vervoer. Het uitgangspunt is dat Woerden verkeersveilig, leefbaar en bereikbaar is. De openbare ruimte wordt sober en doelmatig onderhouden.

Programma 2 bevat de volgende taakvelden:

- 0.63 - Parkeerbelasting parkeerbelasting
- 2.1 - Verkeer en vervoer
- 2.2 - Parkeren
- 2.4 - Economische havens en waterwegen
- 3.4 - Economische promotie
- 5.6 - Media
- 6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie
- 7.2 - Riolering
- 7.3 - Afval
- 7.5 - Begraafplaatsen en crematoria

Meer informatie is te vinden in de [Programmabegroting 2022-2025](#).

2.2 ONDERWERPEN UIT DE ORGANISATIE

2.2.1 Integraal Beheer Openbare Ruimte

Wat speelt er?

Voor het beheer van de Openbare Ruimte kan gekozen worden voor een sturing vanuit kwalitatieve ambities of een budgetgestuurd beheer. Wanneer gewerkt wordt met kwalitatieve ambities wordt de systematiek van het CROW gebruikt, deze werkt met beeldkwaliteit. Binnen deze systematiek worden verschillende niveaus gedefinieerd, van A+ tot D. Het niveau B/C is het niveau waarin de gemiddelde kosten per jaar (onderhoud en investering) het laagst zijn. Bij budgetgestuurd beheer worden de uit te voeren werkzaamheden gebaseerd op de beschikbare (financiële) middelen.

In juli 2020 zijn de rapporten gepresenteerd van de verschillende taskforces, waaronder Eindrapportage Taskforce OR – 2020 (pag. 163 e.v.). In september 2020 is het Raadsbesluit Strategische Heroriëntatie vastgesteld. Met het vaststellen van de Strategische Heroriëntatie is gekozen voor een vorm van budgetgestuurd beheer. Het beheer vindt hierbij plaats vanuit zorgplicht en veiligheid. Hierbij is ook nadrukkelijk aangegeven welke risico's dit met zich meebrengt. In de praktijk blijkt dat deze risico's zich daadwerkelijk voordoen en dat hierdoor de wettelijke zorgplicht niet gerealiseerd kan worden binnen de huidige budgetten. Tegelijkertijd leiden vragen, verwachtingen en wensen van de raad en van de inwoners tot het méér doen dan de wettelijke zorgplicht. Dit leidt tot relatief veel ad-hocvragen en discussies.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

De afgelopen anderhalf jaar is gewerkt volgens de vastgestelde kaders. Veiligheid en beschikbare middelen zijn leidend geweest. Vanuit de wettelijk zorgplicht op het gebied van veiligheid zijn financiële overschrijdingen ontstaan. De huidige kaders hebben geleid tot veel ad-hocvragen en discussies en stelselmatige overschrijdingen.

In de afgelopen jaren zijn de beschikbare onderhouds- en investeringsbudgetten lager geweest dan wat benodigd was volgens de methodiek van de effectieve verhouding tussen kosten en levensduur. Hierdoor zijn aanzienlijke achterstanden ontstaan in de openbare ruimte. Onder achterstand verstaan wij die zaken die technisch niet op orde zijn of die ouder zijn dan de theoretische technische levensduur.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• Optimale verhouding tussen kosten en levensduur;• Goede uitstraling voor bewoners en bedrijven;• 'Werk met werk' maken. Daarmee wordt bedoeld: als de straat open gaat dan pakken we alles meteen mee;• Minder meldingen openbare ruimte;• Aantrekkelijke en veilige speelvoorzieningen dragen bij aan het vergroten van het beweeggedrag van onze inwoners wat diverse psychische, fysieke en sociale voordelen oplevert.	<ul style="list-style-type: none">• Betaalbaarheid van het onderhouden van de openbare ruimte;• Grotere kans op overschrijdingen;• Niet voldoen aan de verwachting van bestuurders en bewoners dat de gemeente 'werk met werk maakt'. Dit ontstaat als er vanuit budgetgestuurd wordt gewerkt, waarbij dus alleen dat wat vanuit veiligheid of zorgplicht nodig is, wordt aangepakt. Het beheer is daarmee vooral monodisciplinair geworden en niet meer integraal;• De achterstanden in de openbare ruimte worden groter;• Het afsluiten of verdwijnen van huidige functies in de openbare ruimte. Dit betekent concreet dat bijvoorbeeld bruggen afgesloten moeten worden of dat speeltoestellen verwijderd worden. Dit kan ook leiden tot maatschappelijke gevolgen;• Door de ruimtelijke-ontwikkelingsprojecten neemt de openbare ruimte de komende jaren toe. Er is bij die projecten niet vooraf vastgesteld hoeveel het beheer en onderhoud van de openbare ruimte mag gaan kosten;• De huidige manier van werken (budgetgestuurd met meer ad-hoc ingrepen) is relatief arbeidsintensief en leidt tot hoge werkdruk onder het personeel.

Financiën

Voor het onderdeel IBOR worden de reguliere budgetten afgebouwd in de komende jaren, op basis van de uitkomsten van de Strategische Heroriëntatie (SH).

	2022	2023	2024	2025
Investerings	€ 7.0 miljoen	€ 5.8 miljoen	€ 5.0 miljoen	€ 5.0 miljoen
Exploitatie	€ 5.7 miljoen	€ 5.7 miljoen	€ 5.7 miljoen	€ 5.9 miljoen

Vanaf 2025 wordt het exploitatiebudget jaarlijks € 200.000 hoger. Dit komt door de keuze bij de Strategische Heroriëntatie om minder te gaan investeren. De vrijvallende kapitaallasten worden aan het exploitatiebudget toegevoegd.

Onder investeringen vallen de bedragen die nodig zijn voor aanschaf. Onder exploitatie vallen de bedragen die nodig zijn voor beheer en onderhoud. De investeringen worden omgerekend op basis van de afschrijving en rente: dat worden de kapitaallasten.

In 2020 is een analyse van de benodigde budgetten opgesteld, op basis van normbedragen die zijn opgesteld door ingenieursbureau Antea Group. Op basis van deze onderzoeken zouden de benodigde structurele bedragen, zoals ook vermeld in het raadsvoorstel onderhoudsprogrammering Openbare Ruimte 2022, moeten zijn:

- Investerings: € 10,2 miljoen (prijspeil 2020, exclusief indexatie)
- Exploitatie: € 10,1 miljoen (prijspeil 2020, exclusief indexatie)

Voor de onderdelen verhardingen, openbare verlichting en oevers is de achterstand reeds € 20-25 miljoen, gebaseerd op de activa die in bezit zijn en die al geheel afgeschreven zijn. Voor een aantal categorieën zijn de achterstanden nog niet voldoende inzichtelijk. De afschrijvingstermijn is gebaseerd op de technische levensduur. Deze activa zijn dus ook voorbij hun technische levensduur. Een nadere schouw en een tactisch uitvoeringsplan kan duidelijkheid geven over de exacte omvang en prioritering.

Keuzes (een ambtelijk advies)

De keuze die gemaakt moet worden is op welk onderhoudsniveau de openbare ruimte wordt onderhouden. Hierbij kan de raad kiezen voor een budgetgestuurd beheer, of een beheer op basis van kwalitatieve ambities. Bij beheer op kwalitatieve ambities is het niveau B/C volgens de CROW-systematiek het meest optimaal. Het veiligheidsniveau is het wettelijk minimum.

Een keuze voor budgetgestuurd beheer betekent dat de gemeente op de langere termijn méér geld moet besteden aan de openbare ruimte, of dat er dan areaal verminderd moet worden. De keuze voor sturing op kwalitatieve ambities heeft tot gevolg dat op korte termijn aanzienlijke extra middelen beschikbaar gesteld moeten worden.

Het mag duidelijk zijn dat er een aanzienlijk verschil zit tussen de huidige budgetten en het optimale scenario. De vraag is dan ook nadrukkelijk op welke manier de openbare ruimte betaalbaar kan blijven. Een lobby bij Rijk en provincie voor meer middelen kan hierbij wellicht ondersteunen.

Geadviseerd wordt om te kiezen voor een scenario waarbij gestuurd wordt op kwalitatieve ambities (niveau B/C) waarbij de gemiddelde kosten per jaar (onderhoud en investering) het laagst zijn.

Ten aanzien van de ontstane achterstanden in de openbare ruimte wordt geadviseerd om een technische inventarisatie uit te voeren en op basis hiervan te bepalen welke werkzaamheden wanneer uitgevoerd moeten worden. Hiervoor dient dan uiteraard een aanvullend budget beschikbaar te komen.

Belangrijke documentatie

- [Eindrapportage Taskforce OR – 2020 \(pag. 163 e.v.\)](#)
- [Raadsbesluit Strategische Heroriëntatie](#)
- [Onderhoudsprogrammering Openbare Ruimte 2022](#)
- [Memo MOPmutaties 2022](#)
- [Presentatie onderhoudsprogrammering](#)
- [Raadsvoorstel onderhoudsprogrammering Openbare Ruimte 2022 – januari 2022](#)
- [Presentatie Openbare verlichting 2021-12-09](#)

2.2.2 Transitie ondergrondse netwerken

Wat speelt er?

Er zijn diverse maatschappelijke ontwikkelingen die 'meer' kabels en leidingen tot gevolg hebben. Denk hierbij aan de energietransitie (elektriciteitskabels en warmtenetwerk) en de veranderde communicatie (glasvezelkabels). Deze ontwikkelingen vragen om regie op de ondergrond. Passen alle ambities? Wordt de ondergrond efficiënt ingericht?

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

De gemeente heeft een rol bij vergunning en handhaving als het gaat om het aanleggen van kabels en leidingen. Woerden vervult zijn wettelijke plicht. Rondom de energietransitie zijn diverse beleidsdocumenten vastgesteld. Woerden maakt een verandering door van vergunningverlener en handhaver naar meer regiehouder.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• De ondergrond optimaal benutten;• Met financiële ruimte voor herstructurering en met capaciteit kunnen wij het gesprek met eigenaren van kabels en leidingen aangaan.	<ul style="list-style-type: none">• Er is te weinig fysieke ruimte voor alle kabels en leidingen. Daardoor kunnen de ambities van Woerden niet worden gerealiseerd;• De ruimte in de ondergrond wordt niet optimaal benut;• Ondergronds gebruik kan betekenen dat bovengronds beperkingen in het gebruik zijn. Regie is noodzakelijk om (gebruiks)conflicten te beperken.

Financiën

Er is voor dit onderwerp nog geen budget opgenomen in de begroting.

Keuzes (een ambtelijk advies)

College en raad zullen moeten afwegen wat ervoor nodig is om de sterke toename aan ondergrondse netwerken te coördineren. Is het huidige stelsel van vergunningverlening en handhaving voldoende of is er meer nodig? Bijvoorbeeld in de vorm van regievoering op de ondergrond. Ambtelijk wordt geadviseerd om proactief op deze ontwikkeling te reageren en middelen vrij te maken voor het voeren van deze regie. De exacte kosten hiervoor zullen nader in beeld moeten worden gebracht.

Belangrijke documentatie

Er zijn geen besluiten genomen over kabels en leidingen. Er zijn wel besluiten genomen over nieuwe netwerken in het kader van de energietransitie (zie 4.2.3 en 4.2.4).

2.2.3 Effecten woningbouw op mobiliteit

Wat speelt er?

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de CO₂-uitstoot in 2050 naar 0 moet worden gebracht. Daarom moeten er de komende jaren al stappen worden gezet, ook in Woerden. Deze stappen worden in regionaal verband uitgewerkt in Regionale Mobiliteitsprogramma's en richten zich op het verminderen, veranderen en verduurzamen (in die volgorde) van mobiliteit. Tegelijkertijd staan we zowel regionaal als lokaal voor een enorme woningbouwopgave, wat leidt tot een toename van het aantal verplaatsingen in de gehele regio. De groei van het aantal woningen mag niet gepaard gaan met eenzelfde groei van het aantal verplaatsingen per auto. Zoals in de omgevingsvisie is gesteld, moet een onderzoek naar de effecten van het woningbouwprogramma worden uitgevoerd. Dit onderzoek moet samen met de regionale partners (U10, provincie Utrecht) te worden uitgevoerd, zodat de haalbaarheid en effecten van oplossingen als de oostelijke randweg worden getoetst.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

De ministeries van IenW, BZK en EZK, de provincie Utrecht, de gemeente Utrecht en de U10 werken samen in U Ned. De regio Utrecht is een groeiende, centraal gelegen metropoolregio, waar mensen graag willen wonen, werken, studeren en recreëren. De keerzijde van deze groei is dat het mobiliteitssysteem overbelast raakt en de leefomgeving verslechtert als we de openbare ruimte op dezelfde manier blijven inrichten. Het Ontwikkelperspectief Utrecht Nabij is vastgesteld. In lijn daarmee is het Integraal Ruimtelijk Perspectief van de U10 vastgesteld, waar de inbreng van Woerden er onder andere voor gezorgd heeft dat de oostelijke randweg nog op de agenda staat.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• Door aan te sluiten bij het nationale en regionale beleid (denk aan Novi, Povi, IRP en Utrecht Nabij) en hier met een integrale blik naar te kijken, creëren we kansen voor Woerden. Tegen relatief geringe kosten (want: cofinanciering en subsidies) kunnen we de opgaven waar we voor staan realiseren;• Mobiliteit is een middel om van A naar B te komen, vrijwel nooit een doel op zich. Verkeer en vervoer heeft onder meer raakvlakken met economie, met woningbouw, duurzaamheid, klimaatadaptatie, beheer en onderhoud, gezondheid, sociale samenhang, milieu en ga zo maar door. Het is daarom van groot belang om integraal naar de problematiek te kijken en daarmee een eensgezind en duidelijk verhaal op te bouwen. Door regionaal samen te werken en dwarsverbanden te leggen tussen de verschillende beleidsdisciplines, wordt het verhaal sterker en de urgentie vanuit provincie en Rijk om mee te werken groter.	<ul style="list-style-type: none">• Door niet of onvoldoende aan te sluiten bij de regio, bouwen we niet goed genoeg mee aan het grotere verhaal, waardoor de urgentie bij provincie en Rijk niet groot genoeg is. Daarmee wordt de kans op cofinanciering voor de grootschalige maatregelen een stuk kleiner;• Ambities moeten in lijn blijven met de beschikbare capaciteit. Dit is een traject van de lange adem en vindt plaats op de achtergrond. We moeten hier nu tijd aan besteden om er over enkele jaren de vruchten van te plukken. Dat betekent dat er minder tijd beschikbaar is om de komende vier jaar met lokale knelpunten aan de slag te gaan;• Elektrificatie van het wagenpark leidt tot een grotere energievraag. Het energienet kan deze grotere vraag niet aan.

Financiën

TAAKVELD	2020	2021	2022
2.1	€ 9.337.794	€ 9.837.841	€ 10.379.045

Keuzes (een ambtelijk advies)

We stellen voor om aan te sluiten bij de beleidslijn verminderen – veranderen – verduurzamen, omdat dit in lijn is met de landelijke en regionale ontwikkelingen. Verkeer houdt niet op bij de gemeentegrens, dus beleidskeuzes in de regio hebben direct invloed op Woerden en omgekeerd. Zo gaat de stad Utrecht (zie Ontwikkelperspectief Utrecht Nabij) de auto weren en gaat de A12 vastlopen. Wanneer Woerden daar niet op anticipeert en de auto blijft faciliteren, maakt de stad zijn naam als vestingstad over enige jaren waar: er komt niets de stad in en er gaat niets de stad uit.

We adviseren om de effecten (inclusief kosten) van de woningbouw op mobiliteit en de mogelijke maatregelen om bereikbaar, veilig en leefbaar te blijven (bijvoorbeeld oostelijke randweg) in regionaal verband op te pakken. Wanneer dergelijke grootschalige maatregelen ook door de regio worden ondersteund, kan dit worden ingebracht in het BO MIRT en is de kans op cofinanciering vele malen groter.

Dit onderwerp heeft een relatie met de onderwerpen wonen (6.2.2), EZ (4.2.1) en het thema Omgevingswet (deel 1, 3.2).

Belangrijke documentatie

- [Raadsvoorstel omgevingsvisie](#)
- [Novi](#), [Povi](#), [IRP](#) en [Utrecht Nabij](#)

2.2.4 Verkeersveilig, leefbaar en bereikbaar Woerden

Wat speelt er?

Vanwege de afspraken in het Klimaatakkoord en de enorme woningbouwopgave staan we aan de vooravond van een mobiliteitstransitie. Niet langer kijken we alleen naar bereikbaarheid, ook leefbaarheid speelt een grote rol. Dat betekent dat er in Woerden zelf meer ruimte moet komen voor lopen en fietsen. Dat wil overigens niet zeggen dat we autogebruik helemaal onmogelijk gaan maken. Mobiliteit is randvoorwaardelijk, maar het huidige ruimtebeslag van verkeer is enorm, en daarmee ontzettend bepalend voor de inrichting en beleving van de openbare ruimte.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

De afgelopen jaren is er vooral beleidsmatig veel gebeurd en zijn de kaders gesteld. Zo is de Strategienota Verkeersvisie vastgesteld, is er onderzoek naar welke maatregelen getroffen moeten worden om aan de doelstellingen uit de Strategienota te voldoen (hoewel de gehanteerde woningbouwaantallen inmiddels achterhaald zijn), is het wegencategoriseringsplan en de gewenste inrichting van wegen opgesteld, is het fietsnetwerk uitgewerkt en het nieuwe, toekomstbestendige parkeerbeleid vastgesteld. Dit alles leidt tot vele maatregelen die uitgevoerd moeten worden. Deze maatregelen zijn opgesomd in het Meerjaren Verkeersmaatregelen Plan (MVP).

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• Door inwoners meer te stimuleren om te fietsen wanneer dat kan, ontstaat er meer ruimte op de weg voor auto-verkeer dat geen alternatief heeft. Zo kan je groeien als stad, zonder grote, dure en ruimtevragende infrastructuurprojecten;• Er zijn diverse subsidiemogelijkheden bij zowel Rijk als provincie om fiets- en verkeersveiligheidsmaatregelen te treffen;• Het MVP maakt inzichtelijk welke maatregelen er de komende jaren uitgevoerd moeten worden. Door deze maatregelen slim te combineren met het beheer en onderhoud aan de openbare ruimte, worden kosten bespaard en overlast verminderd;• Het is van groot belang om integraal te gaan werken. In deze transitiefase zijn maatregelen op het ene vlak namelijk direct van invloed op een ander vlak. Integraliteit maakt oplossingen duurzaam en toekomstbestendig;• Door het vaststellen van de Nota Parkeernormen en het Mobiliteitsfonds wordt het mogelijk om flexibeler om te gaan met de parkeernorm. Het Mobiliteitsfonds zorgt ervoor dat maatregelen om de bereikbaarheid en leefbaarheid te waarborgen ook gefinancierd kunnen worden.	<ul style="list-style-type: none">• Behalve een kans is integraliteit ook een bedreiging: de gemeente werkt nu nog erg sectoraal, waardoor integraliteit een andere werk- en denkwijze vergt. Dat maakt het tegelijkertijd erg ingewikkeld, zowel inhoudelijk als qua besluitvorming;• Personele capaciteit. Het is momenteel erg lastig om voldoende en kundig personeel te vinden. De capaciteit is beperkt, maar de ambities zijn hoog. Deze moeten met elkaar in lijn blijven;• We staan aan de vooravond van meerdere transities, waaronder de mobiliteitstransitie. Verandering leidt altijd tot weerstand.

Financiën

TAAKVELD	2020	2021	2022
2.1	€ 9.337.794	€ 9.837.841	€ 10.379.045
2.2	€ 1.523.218	€ 1.478.864	€ 1.613.020

Keuzes (een ambtelijk advies)

De mobiliteitstransitie biedt een oplossing voor de grote maatschappelijke opgaven waar we met elkaar voor staan. Het moet echter integraal bekeken worden: niet alleen lokaal, maar ook regionaal. Er zijn al veel onderzoeken uitgevoerd, dus door nu prioriteit te geven aan de maatregelen die in het MVP staan genoemd wordt er iets gedaan aan de problemen waar Woerden al jaren mee kampt. Er zijn verschillende subsidiemogelijkheden, en door werkzaamheden te combineren met het onderhoud aan de openbare ruimte kunnen kosten verder bespaard worden.

Dit onderwerp heeft een relatie met het onderwerp Effecten woningbouw op mobiliteit (2.2.3).

Belangrijke documentatie

- [Raadsvoorstel omgevingsvisie](#)
- [Raadsvoorstel parkeerbeleid](#)
- [Verkeersvisie, strategienota en onderzoek toekomstig wegennet](#)

2.2.5 Rembrandtbrug

Wat speelt er?

De Rembrandtbrug is een nieuwe hoofdontsluitingsweg die een verbinding maakt tussen de Rembrandtlaan en de Hollandbaan. Met aanleg van de Rembrandtbrug worden de verkeersproblemen op de route Rembrandtlaan-Boerendijk opgelost, wordt het verkeersnetwerk robuuster en de doorstroming verbeterd. Ook draagt de realisatie van de Rembrandtbrug bij aan de gewenste herstructurering op het bedrijventerrein Barwoutswaarder.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Na een uitgebreid participatietraject heeft de gemeenteraad op 15 oktober 2020 de keuze voor het alternatief Rembrandtbrug gemaakt, met als voorkeur het oostelijk tracé. Het oostelijk tracé is uitgewerkt en vertaald in een voorontwerp bestemmingsplan Rembrandtbrug dat door het college is geaccordeerd op 21 juni 2021. Het voorontwerp heeft rond de zomer 2021 voor 8 weken ter inzage gelegen ten behoeve van inspraak en participatie. De ontvangen inspraakreacties zijn aanleiding geweest om het bestemmingsplan op onderdelen aan te passen. Het resultaat is een aangepast ontwerp bestemmingsplan Rembrandtbrug en Inspraakreactienota, door het college geaccordeerd op 21 december 2021. Er ligt een integraal ontwerp van de nieuwe wegontsluiting en brug. De onderhandelingen tot aankoop van diverse woningen en bedrijfspercelen lopen. Er zijn concrete aanbiedingen gedaan en voor de eerste woning is al een koopovereenkomst gesloten.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• Door de Rembrandtbrug te realiseren, lossen we een verkeersknelpunt op op de Rembrandtlaan en de Boerendijk;• De Rembrandtbrug is toekomstbestendig en maakt het nog steeds mogelijk om een westelijke randweg te realiseren;• De daadwerkelijke realisatie van de Rembrandtbrug draagt bij aan de herstructurering van het bedrijventerrein Barwoutswaarder en creëert ondernemersvertrouwen.	<ul style="list-style-type: none">• De financiële haalbaarheid van het project staat onder druk. Twee grote oorzaken zijn de uitzonderlijke prijsverhogingen van bouw- en grondstoffen en van de verkoopprijzen in de vastgoedmarkt;• Het binnenhalen van € 1,5 miljoen aan externe financiering/subsidies, als dekking van het raadsbudget uit oktober 2020, is niet zeker. Voor vaststelling van het bestemmingsplan in juli 2022 wordt hier intensief op ingezet;• Gerechtelijke procedures tegen vereiste aankoop van vastgoed en tegen het bestemmingsplan Rembrandtbrug;• Geen betrouwbare overheid zijn, door niet door te gaan met het project terwijl we al wel met bewoners en ondernemers in gesprek zijn over de aankoop van panden. Dit doet ook emotioneel iets met de bewoners en ondernemers.

Financiën

Het totale projectkrediet voor de Rembrandtbrug bedraagt € 24,4 miljoen.

Keuzes (een ambtelijk advies)

De politiek-bestuurlijke keuze betreft vooral welk tijdpad en proces wordt gekozen.

Na de verkiezingen is een succesvolle voortzetting van het project Rembrandtbrug gebaat bij een herbevestiging van het bestuurlijk draagvlak vanuit de gemeenteraad. Het moment hiervoor is de vaststelling van het bestemmingsplan Rembrandtbrug in juli 2022 en het nemen van het 'verzoekbesluit tot onteigening' in december 2022. Een rechte bestuurlijke rug is onmisbaar in een project als dit met een zo grote maatschappelijke impact.

Realisatie van het project Rembrandtbrug is een impuls voor de herstructurering van het bedrijventerrein Barwoutswaarder. Nu de zekerheid omtrent realisatie van de Rembrandtbrug groter en groter wordt, is het juiste moment van een herstart van het herstructureringsproces met de

ondernemers daar. Voorwaarden voor een succesvolle herstructurering zijn bestuurlijk commitment en een passend budget voor personeelsinzet en investeringen in openbare ruimte/samenwerking/ duurzaamheid. In het 2^e kwartaal 2022 wordt aan college en raad hiervoor een voorstel gedaan.

Belangrijke documentatie

- Raadsvoorstel en raadsbesluit Rembrandtbrug d.d. 15 oktober 2020
- Raadsinformatiebrief vaststellen voorontwerpbestemmingsplan Rembrandtbrug
- Digitaal platform www.brugwoerdenwest.nl voor alle documenten/verslagen/planning etc.

2.2.6 Water en klimaatadaptatie

Wat speelt er?

Het klimaat verandert. Daardoor lopen bewoners een grotere kans op overlast in de vorm van wateroverlast, hittestress, droogte of een niet goed functionerende riolering. De gemeente kan het risico op overlast verkleinen.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Het is een wettelijke taak om een Gemeentelijk Waterbeleid Plan vast te stellen. Dat moet in 2022. Het bestuurlijke besluit is dat Woerden in 2050 klimaatadaptief is. Medio 2023 komt het KNMI met geactualiseerde klimaatscenario's.

Er is een oud waterbeleidsplan. Voor klimaat is er beleid en een werkplan vastgesteld. Het lukt om subsidies bij het hoogheemraadschap te krijgen. Bij ruimtelijke ontwikkelingen worden een watertoets, een hittestress- en een zettingsberekening gemaakt. Een groot deel van de financiering voor water en klimaat komt uit de rioolheffing.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">Bewoners hebben minder last van wateroverlast of hittestress;De riolering werkt goed.	<ul style="list-style-type: none">Klimaatadaptatie is risicoverkleining; het is mogelijk dat zich toch een calamiteit voordoet;De hoogte van de rioolheffing is een bestuurlijk gevoelig onderwerp;2050 lijkt ver weg, dus het vooruitschuiven van opgaven;Er is geen budget.

Financiën

2020	2021	2022
-	-	-

Keuzes (een ambtelijk advies)

Met de huidige middelen lijkt een klimaatbestendig Woerden in 2050 niet haalbaar.

Optie 1: het verlaten van de datum 2050. Dit is strijd met de wetgeving.

Optie 2: het verhogen van de beschikbare middelen; met lobby bij rijk, uit de algemene middelen of via de rioolheffing.

Belangrijke documentatie

- [Beleid klimaatbestendig 2050](#)
- [Presentatie klimaatbestendig 2050](#)
- [Opties nieuw Beleidsplan Gemeentelijk Water en Klimaatbestendig 2023-2027](#)
- [Raadsinformatiebrief Duurzaamheid en milieu inclusief klimaatadaptatie](#)
- [Raadsinformatiebrief Samen met inwoners naar een klimaatbestendig Woerden](#)
- [Raadsinformatiebrief stimuleringsregeling afkoppelen hemelwater en groene daken](#)

2.2.7 Bodemdaling

Wat speelt er?

De gemeente Woerden ligt voor meer dan 80% op een dik veen- en kleipakket dat zeer gevoelig is voor bodemdaling. Dit resulteert in onder andere schade aan wegen, afknappende rioleringen en wateroverlast in het bebouwd gebied en CO₂-uitstoot in het veenweidegebied. Als gevolg van de dalende bodem gaan de weg en het riool significant korter mee dan diezelfde infrastructuur/in op een stevige bodem. Er is berekend dat kosten voor beheer en onderhoud van de weg en het riool op slappe bodem twee keer zo hoog zijn als diezelfde infrastructuur op vaste bodem [1]. Wetende dat een gemiddelde gemeentelijke begroting voor zo'n 15% bestaat uit beheer openbare ruimte, heeft dit significante gevolgen voor de gemeentelijke begroting. In het veenweidegebied houdt het waterschap de slootpeilen op een laag niveau. Hierdoor is de grond voldoende droog zodat koeien en trekkers het land op kunnen komen. De verdroging van deze veengrond, wat in feite oude plantenresten zijn, leidt echter tot een grote hoeveelheid CO₂-uitstoot. De jaarlijkse CO₂-uitstoot van de veenweiden in het Groene Hart is gelijk aan de jaarlijkse CO₂-uitstoot van alle woningen in het Groene Hart (elektra, gas en warmte) [2] en draagt daarmee bij aan de opwarming van de aarde. In het klimaatakkoord is afgesproken dat er maatregelen moeten worden genomen om bodemdaling te remmen en daarmee de uitstoot van CO₂ te verminderen [3].

Met het programma bodemdaling ontwikkelt gemeente Woerden samen met partners (gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk) kennis en handelingsperspectief om de problemen als gevolg van bodemdaling in zowel het bebouwd gebied als in de veenweiden te beperken. Concreet werkt gemeente Woerden aan beleid en tools om bodemdalingsbestendig werken te borgen in de organisatie, is gemeente Woerden deelnemer van de Regio Deal Bodemdaling Groene Hart [4] en het Platform Slappe Bodem [5], is de gemeente Woerden actief betrokken bij de uitvoering van de Regionale Veenweide Strategie [6] en participeert de gemeente Woerden bij het opstellen van peilbesluiten. Met deze activiteiten zorgt de gemeente Woerden dat zij financieel, organisatorisch en kwalitatief in control komt van het beheer van de openbare ruimte op slappe bodem en dat zij een volwaardige partner is bij de ingrijpende activiteiten die de provincie en het waterschap ontplooiën om bodemdaling in de veenweiden te remmen.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

We geven uitvoering aan de projecten van de Regio Deal Bodemdaling Groene Hart. Alle projecten zijn inmiddels gestart en enkele zijn nagenoeg gereed. De RVS is op 9 februari 2022 vastgesteld door Provinciale Staten. Er zijn concrete handvatten gegeven aan de organisatie om bodemdalingsbestendig te werken zoals het vaststellen van beleid (incl. restzettingseis) [7], het opstellen van de handleiding bodemdalingsbestendig werken in projecten en het geven van presentaties. Voor meer informatie zie de raadsinformatiebrief van december 2021[8].

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">Gemeente Woerden is een van de voorlopers op het gebied van bodemdaling, voornamelijk voor het bebouwd gebied. Hiermee hebben we een mooie kans om de organisatie volledig en blijvend bodemdalingbestendig te laten werken.	<ul style="list-style-type: none">De opgave om bodemdaling te remmen in het veenweidegebied is groot. De provincie beschikt nog niet over de middelen om de gestelde doelen voor 2030 te behalen. Dit vormt een risico voor de lopende (Zegveld Noord en Kamerik) en toekomstige gebiedsprocessen.

Financiën

Gemeente Woerden heeft jaarlijks budget beschikbaar gesteld voor het programma Bodemdaling. Zie hiervoor de onderstaande tabel. In het kader van de Regio Deal Bodemdaling Groene Hart krijgt de gemeente Woerden over de looptijd van de Regio Deal (2019 t/m 2024) bijna € 1.800.000. Onderdelen van de activiteiten en de te besteden middelen vallen buiten de gemeentegrens.

2020	2021	2022
€ 140.000	€ 70.104	€ 66.194

Keuzes (een ambtelijk advies)

De politiek-bestuurlijke keuze zit in de vraag welke rol Woerden wil spelen binnen het dossier bodemdaling.

Continuïteit in personele inzet en middelen is vereist om 'bodemdelingbestendig' blijvend te borgen in de gemeentelijke organisatie. Ieder onderhoudsproject en nieuwbouwproject dat niet op de juiste manier is uitgevoerd, leidt tot verzakte infrastructuur en geeft op de middellange termijn overlast en een lage kwaliteit van de openbare ruimte. Uiteindelijk zal dit ook negatieve gevolgen hebben voor de gemeentelijke begroting.

De veenweiden staan aan de vooravond van een transitie. Dit heeft zowel positieve als negatieve gevolgen voor de agrariërs, het landschap, de biodiversiteit, de economische vitaliteit en het beheer en onderhoud van de infrastructuur in het gebied. Als eerste aanspreekpunt voor haar inwoners en ondernemers en als (mede) verantwoordelijke voor de ruimtelijke ordening, infrastructuur en economie van het gebied, heeft de gemeente een belang om samen met haar inwoners, ondernemers, de provincie en het Rijk deze transitie in goede banen te leiden. Hiervoor zijn ambtelijke capaciteit en middelen voor het mede-organiseren van gebiedsprocessen een vereiste.

Belangrijke documentatie

De voetnoten bij dit onderwerp verwijzen naar de volgende documenten:

- [1] Sweco (2018) [Managementrapportage kosten in beeld](#)
- [2] Planbureau voor de Leefomgeving (2015), [Het Groene Hart in beeld](#)
- [3] Kamerbrief LNV (2020) [Veenplan 1e fase](#)
- [4] Regio Deal Bodemdaling Groene Hart, [Bodemdelingdebaas.nl](#)
- [5] [www.slappebodem.nl](#)
- [6] Provincie Utrecht (2022), [Regionale Veenweiden Strategie Utrechtse Veenweiden](#)
- [7] Raadsvoorstel 20R.00556 (2020) [Beleid klimaatbestendig 2050 2.0](#)
- [8] Raadsinformatiebrief Z/21033807 / D/21/045025 (2021) [Activiteiten programma Klimaatbestendig en Bodemdaling](#)

3. Programma 3 Sociaal Domein

3.1 KORTE INLEIDING OP INHOUD (ONDERWERPEN) VAN HET PROGRAMMA

De gemeente is binnen het Sociaal Domein verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet, de Jeugdwet en de Wmo. Om zo efficiënt mogelijk uitvoering te geven aan de taken binnen het Sociaal Domein, heeft Woerden in gezet op transformatie: het anders, efficiënter en integraler bieden van de nodige zorg en ondersteuning aan inwoners. We legden deze koers in 2019 vast in de maatschappelijke agenda (MAG) 2019-2022. Er is o.a. geïnvesteerd in:

1. Versterken van de sociale basis (sociaal werken in de wijk, versterking voorliggend veld);
2. Verbeteren van de toegang tot zorg en ondersteuning (casemanagement, versterking samenwerking partners);
3. Versterken van regie van de gemeente (sturingsmaatregelen Strategische Heroriëntatie, verbetering monitoring en sturingsinformatie, versterking samenwerking in de regio, versterking contractmanagement).

De afgelopen jaren zijn diverse trends en ontwikkelingen van invloed geweest op het Sociaal Domein. Er werden diverse wetswijzigingen doorgevoerd (nieuwe wet inburgering, beschermd wonen en maatschappelijke opvang). We hadden te maken met (landelijke) trends die ook in Woerden grote impact hadden zoals toenemende vergrijzing, inwoners die langer thuis blijven wonen, knellend budget en complexere problematiek. Halverwege de coalitieperiode is de Strategische Heroriëntatie uitgevoerd waarbij de koers vanuit de MAG werd vastgehouden maar wel diverse taakstellingen en sturingsmaatregelen zijn doorgevoerd. Het Rijk kwam met extra budget en extra maatregelen voor een financieel en houdbaar jeugdzorgstelsel. En tot slot had de coronacrisis ook op het Sociaal Domein grote impact.

In de aanloop naar de verkiezingen is de maatschappelijke agenda geëvalueerd. Voor de gehele evaluatie verwijzen wij naar de raadsinformatiebrieven die u begin april 2022 wordt aangeboden (Z/22/041854 / D/22/055097).

Ook zijn drie relevante onderzoeksrapporten verschenen (cliëntervaringsonderzoeken Jeugd en Wmo, storytelling invoering casemanagement en de gezondheidsonderzoeken GGD Regio Utrecht). De informatie hieruit is ook verwerkt in dit overdrachtsdocument. De onderzoeken zijn via een raadsinformatiebrieven in maart 2022 aan uw raad aangeboden (Z/22/041176/ D/22/054355). Uit de evaluatie van de MAG blijft dat de ingezette koers effectief is, maar op onderdelen een impuls/versterking nodig heeft. Een aantal algemene aanbevelingen geldt breed voor het gehele Sociaal Domein:

1. Aanbevolen wordt door te gaan op de ingezette koers: op onderdelen aanscherping en/of impuls nodig voor inhoudelijke en financiële houdbaarheid;
2. Ga door met monitoring en sturing: dit is randvoorwaardelijk voor het inzetten van effectief beleid en het tijdig kunnen bijsturen van ingezette sturingsmaatregelen;
3. Zet in op bewustwording/scherpte in rollen en verantwoordelijkheden gemeente-inwoners-organisaties (hoe vult de gemeente de regierol in?);
4. Zet in op versterking integraliteit binnen de organisatie;
5. Versterk de samenwerking met partners extern en in de regio;
6. Sluit beter aan bij de leefwereld en ervaringen van inwoners.

Aanbevelingen uit de evaluatie op de specifieke onderwerpen hebben wij verwerkt in dit overdrachtsdocument.

Programma 3 bevat de volgende taakvelden:

6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie

6.2 - Wijkteams

6.3 - Inkomensregelingen

6.4 - Begeleide participatie

6.5 - Arbeidsparticipatie

6.6 - Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+

6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-

6.81 - Geëscaleerde zorg 18+

6.82 - Geëscaleerde zorg 18-

7.1 - Volksgezondheid

Meer informatie is te vinden in de [Programmabegroting 2022-2025](#).

3.2 ONDERWERPEN UIT DE ORGANISATIE

3.2.1 Impuls Jeugd en Wmo (naar een inhoudelijk en financieel houdbaar zorgstelsel)

Wat speelt er?

De kosten en inhoudelijke kwaliteit van het Sociaal Domein, en in het bijzonder de Jeugdzorg en Wmo, staan al jaren onder druk. De afgelopen jaren heeft de gemeente stevig geïnvesteerd in maatregelen om de kwaliteit van de zorg te verbeteren en de kosten te beheersen. Deze maatregelen hebben effect maar zijn niet voldoende. De kosten stijgen door en daarom is het noodzakelijk de komende jaren in te zetten op duurzame verbetering van het zorgstelsel. Oorzaken hiervan liggen onder andere in veranderend rijksbeleid (invoering abonnementstarief, inwoners die langer thuis blijven wonen) en (demografische) ontwikkelingen zoals (dubbele) vergrijzing, toename complexiteit van de zorg en na-ijleffecten van de coronapandemie (eenzaamheid, angst en depressie). Daarom is het noodzakelijk in te zetten op een impuls van de al in gang gezette sturingsmaatregelen vanuit de maatschappelijke agenda en Strategische Heroriëntatie. Het Rijk heeft dit ook erkend en om die reden extra jeugdmiddelen aan gemeenten toegekend. Voor de Wmo zijn vooralsnog geen extra middelen beschikbaar gesteld. Landelijk wordt gewerkt aan een hervormingsagenda Jeugd om diverse maatregelen in gang te zetten. De 1e tranche impuls Wmo/Jeugd met sturingsmaatregelen voor een financieel en houdbaar zorgstelsel is inmiddels vastgesteld door de gemeenteraad. Hiermee moet de komende bestuursperiode verder worden gegaan.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

In de MAG is de koers voor de komende jaren vastgelegd. Er is geïnvesteerd in het versterken van de sociale basis, het verbeteren van de toegang tot zorg en ondersteuning en het versterken van regie van de gemeente. Uit de evaluatie van de MAG blijkt dat deze ingezette koers effectief is, maar op onderdelen een impuls/versterking nodig heeft.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• Goede dashboards en monitoringsinformatie;• Woerden heeft (inmiddels) een sterke sociale basis;• Vergrijzing betekent ook verzilvering (fitte senioren die zich graag inzetten voor anderen);• Goed zicht op effectieve sturingsmaatregelen.	<ul style="list-style-type: none">• Extra taakstelling Rijk op Jeugdzorg;• Onduidelijkheid rijksbeleid eigen bijdrage Jeugd en inkomenstoets Wmo hulp bij het huishouden;• Demografie: vergrijzing en afname jongeren (groene en grijze druk);• Trends zoals ouderen die langer thuis blijven wonen, toename complexiteit zorg, toename angst en depressie, complexe echtscheidingen, afname vrijwilligers, krapte op de arbeidsmarkt, toename druk mantelzorgers;• Nog onvoldoende grip op verloop jeugdzorg-kosten, met name S-GGZ, residentiële zorg en ambulante begeleiding stijgen fors;• Hoge eisen van inwoners aan in te zetten zorg en ondersteuning;• Gebrek aan samenhang en gebrek aan integrale aanpak zorgt voor versnipperd werken, waardoor middelen minder efficiënt worden ingezet;• Gelijke kansen in het onderwijs nemen verder af.

Financiën

TAAKVELD	2020	2021	2022
6.6 Maatwerkvoorzieningen	€ 2.133.493	€ 2.478.006	€ 2.201.886
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	€ 9.267.133	€ 8.542.756	€ 8.356.775
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	€ 9.382.533	€ 7.949.763	€ 9.146.323
6.6 Geëscaleerde zorg 18-	€ 2.697.897	€ 3.381.786	€ 3.683.252
TOTAAL	€ 23.481.056	€ 22.352.311	€ 23.388.236

Keuzes

Keuzevrijheid zit met name in niet-wettelijke taken zoals de algemene voorzieningen (subsidies), de manier waarop de toegang (Woerden Wijzer) is ingericht en georganiseerd, en de wijze waarop de gemeente regie voert (contractmanagement, beperken instroom). Die keuzes zijn recent in de Strategische Heroriëntatie zorgvuldig uitgewerkt en daarover heeft de raad een besluit genomen. Het is mogelijk om deze keuzes opnieuw tegen het licht te houden en daarin andere afwegingen te maken. Die keuzes hebben financiële en maatschappelijke gevolgen op kortere en langere termijn. Noodzakelijk is om te beseffen is dat een groot deel van de taken die de gemeente heeft op het gebied van de Jeugdzorg en Wmo wettelijke taken betreffen en dat het open-einderegelingen zijn. Dat betekent dat de gemeente verplicht is om een voorziening toe te kennen wanneer dit nodig is en daarbij financieel geen plafond kan instellen. De mogelijkheden om in deze taken keuzes te maken zijn daarom beperkt.

Ambtelijk advies

Uit de evaluatie van de MAG komt naar voren dat het vooral belangrijk is koers te houden en op onderdelen al genomen maatregelen te actualiseren. Advies is dan ook om vast te houden aan de ingezette koers vanuit de MAG en de Strategische Heroriëntatie, maar die inzet op onderdelen te actualiseren. Dat is nodig om op langere termijn te groeien naar een financieel houdbaar zorgstelsel, dat recht doet aan de behoeften van onze inwoners. De volgende aanbevelingen geven wij graag aan het nieuwe bestuur mee:

1. Onderzoek mogelijke maatregelen om de toestroom tot hulp bij het huishouden te beperken vooruitlopend op het rijksbeleid. Dring tevens bij het Rijk aan op financiële compensatie en versnel invoeren van de inkomensvoets. Door het nemen van maatregelen om de instroom tot hulp bij het huishouden te beperken worden wachtlijsten lager en ontstaat meer grip op de stijging van de kosten. Wachten op rijksbeleid hieromtrent brengt risico op cliëntstops en tekorten op de begroting met zich mee.
2. Zet in op verdere intensivering van de samenwerking van Woerden Wijzer met partners zoals huisartsen, scholen, JGZ, RBL, kinderopvang, partijen in het voorliggende veld. Intensiveer projecten gericht op samenwerking huisartsen en scholen (o.a. POH-JGGZ en onderwijszorgarrangementen). Het continueren huidige inzet is op termijn mogelijk onvoldoende. Intensiveren inzet leidt tot betere en snellere dienstverlening aan inwoners. En tot meer grip op toegang zorg, en voorkomen inzet maatwerk (preventie). Gezamenlijk met partners uit het voorliggende veld kan problematiek rondom eenzaamheid, mantelzorgondersteuning en dementie worden opgepakt.
3. Zet in op verbetering contractmanagement partners. Hierdoor ontstaat meer grip op instroom, doorstroom en uitstroom uit maatwerkzorg.
4. Zet in op verbetering integraliteit binnen en buiten de gemeente, met name rondom woningbouwontwikkelingen, veiligheid en inkomen. Richt integrale themawerkgroepen in rondom deze vraagstukken. Door vraagstukken vanuit alle belangen, inclusief het sociaal-maatschappelijke belang te bekijken kan preventiever en meer proactief worden gewerkt. Dit voorkomt inzet van maatwerkkosten (bijvoorbeeld inzet woonvoorzieningen). Zie ook programma 6 m.b.t. de woonvisie.
5. Maak van datagedreven werken een prioriteit binnen de gemeente. Zet in op verbetering van de monitorings- en stuurinformatie met name wat betreft het monitoren en tijdig kunnen bijsturen van genomen maatregelen en het maken van betrouwbare prognoses. Betere monitoringsinformatie zorgt voor beter inzicht, meer betrouwbare prognoses en daarmee de mogelijkheid

- om proactief in te grijpen. Een gebrek aan sturingsinformatie leidt tot verlies aan grip en (grote) financiële risico's. Bovendien wordt dan niet voldaan aan de landelijke en regionale eisen rondom monitoring.
6. Zet in op bewustwording bij casemanagers, zorgverleners, onderwijsprofessionals en inwoners dat normalisatie de norm is (intervisie, training, communicatie). Wanneer normalisatie de norm is, is er minder problematiek die aangepakt moet worden. Problematiek die overblijft, wordt wanneer het kan in het eigen netwerk opgelost en alleen wanneer nodig wordt geïndiceerd maatwerk ingezet.
 7. Continueer de versterking van het voorliggend veld (informele zorg) en de mantelzorgers. De groeiende vraag naar informele zorg heeft een vorm van professionele aansturing en een vorm van waardering nodig. Dat vraagt om gerichte investeringen/projectmiddelen die voor de baten uitgaan.
 8. Zet in op preventie door meer aandacht en bekendheid te genereren voor algemene voorzieningen, en te zorgen voor meer samenhang tussen algemene en maatwerkvoorzieningen, ook vanuit andere werkvelden en documenten, waaronder het lokaal preventieakkoord. Door inzet op preventie wordt inzet van duurdere maatwerkvoorzieningen jeugd voorkomen.
 9. Zet in op preventie en begeleiding bij complexe echtscheidingen. Een groot deel van de jeugdzorg wordt ingezet in situaties waarin complexe echtscheidingen een rol spelen. Door preventieve inzet en begeleiding bij echtscheidingen kunnen complexe echtscheidingen en daarmee de inzet van dure maatwerkvoorzieningen worden voorkomen.
 10. Zet in op een doorgaande lijn van -9 maanden tot en met 23 jaar waarbij de kinderen en jongeren centraal staan, normalisatie de norm is, en het werken aan collectieve veerkracht, mentale weerbaarheid en het vermogen van kinderen en jongeren om grip en zeggenschap over hun eigen leven te krijgen in samenwerking met partners wordt gefaciliteerd, met o.a. Kansrijke start, voorschoolse educatie, onderwijszorgarrangementen. Vroegtijdige signalering en inzet hulp, waarbij partners samenwerken aan (mentaal) weerbare veerkrachtige jongeren, waardoor inzet van maatwerk jeugd wordt voorkomen maar ook inzet vanuit andere terreinen van het sociaal domein op latere leeftijd wordt voorkomen.
 11. Zet in op het realiseren van passende woonvoorzieningen voor kwetsbare jongeren. Door het realiseren van passende woonvoorzieningen voor kwetsbare jongeren kan escalatie in gezinnen worden voorkomen en kunnen jongeren doorstromen uit duurdere opvangplekken waardoor plekken ontstaan voor 'nieuwe jongeren' en ook hier escalatie wordt voorkomen. Zie hiervoor ook 'Aansluiten van woningaanbod op diverse woonvragen uit de samenleving' en het overdrachtsprogramma Wonen.

Belangrijke documentatie

- [Maatschappelijke Agenda Sociaal Domein 2019-2022](#)
- [Strategische herorientatie 2020](#)

3.2.2 Sociale basis

Wat speelt er?

De huidige maatschappelijke ontwikkelingen vragen veel van maatschappelijke organisaties, zo zijn er tekorten aan vrijwilligers terwijl de vraag van inwoners toeneemt o.a. door vergrijzing en afschaling van geïndiceerde zorg. In de manier waarop de gemeente hiermee omgaat zijn verschillende scenario's mogelijk en zijn keuzes noodzakelijk. Inclusief te maken keuzes over de toekomst van het sociaal werken in de wijk, het vervolg van het subsidieproces en het vormgeven van partnerschap. Een ander vraagstuk betreft het indexatieverschil tussen de hoogte van onze indexering bij subsidies, en de hogere indexering die van toepassing is op de loonkostenontwikkeling volgens de cao's van de subsidiepartners. Hiervoor is een separate paragraaf opgenomen in programma 7.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

De afgelopen jaren is ingezet op versterking van de sociale basis. Hierdoor is er nu een sterk (sociaal) netwerk in Woerden op het gebied van zorg en ondersteuning, sport en cultuur. Vanuit de maatschappelijke agenda is ingezet op Sociaal werken in de wijk: realisatie van de 'huizen van' en inzet van buurtverbinders. Ook zijn met alle subsidiepartners nieuwe (meerjarige) afspraken gemaakt zodat alle subsidies die de gemeente versterkt nu bijdragen aan de gestelde maatschappelijke doelen in de maatschappelijke agenda (MAG). Het is daarbij zoeken naar de juiste rollen en samenwerking hierin. Met name hoe de gemeente haar regierol invult en wat zij hierbij van partners verwacht (inrichting opdrachtgever-opdrachtnemerschap).

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• Vergrijzing betekent ook verzilvering (fitte senioren die zich graag inzetten voor anderen);• Hart voor Woerden heeft een faciliterende en coördinerende rol in het vinden en binden van diverse typen vrijwilligers;• Woerden heeft (inmiddels) een sterke sociale basis;• Er is dankzij informatie op wijk- en dorpsniveau en een goede sociale infrastructuur goed zicht op wat de vraag van inwoners is;• Het gebiedsgericht werken en de inzet vanuit het Sociaal Domein op verdichting van sociale netwerken versterkt elkaar en vult elkaar aan.	<ul style="list-style-type: none">• Demografie zorgt voor toenemende vraag richting maatschappelijke partners;• Trends zoals ouderen die langer thuis blijven wonen, afschaling maatwerkzorg, toename complexiteit zorg, toename dementie, toename eenzaamheid, afname vrijwilligers, toename druk mantelzorgers zet de algemene voorzieningen onder druk;• Hoge eisen van inwoners aan in te zetten zorg en ondersteuning; zij accepteren niet altijd inzet van 'informele' zorg en ondersteuning;• Te veel preventief aanbod kan ook leiden tot een 'aanzuigende' werking.

Financiën

TAAKVELD	2020	2021	2022
Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	€ 1.982.397	€ 1.982.397	€ 2.515.287

Keuzes

Het versterken van de sociale basis en de investeringen die hiermee samenhangen is een politieke keuze, het is geen wettelijke verplichting. Financiële keuzemogelijkheden zijn er in het sociaal domein dan ook met name op dit onderdeel. De afgelopen periode is geïnvesteerd in het versterken van de sociale basis, zoals door de raad besloten bij de vaststelling van de maatschappelijke agenda en de Strategische Heroriëntatie. Uit de evaluatie van de MAG komt naar voren dat dit loont en dat het advies is deze koers voort te zetten.

Ambtelijk advies

De volgende aanbevelingen geven wij graag aan het nieuwe bestuur mee:

1. Investeer in duidelijkheid over de regierol van de gemeente en verwachtingen richting partners. Stimuleer dat partners gezamenlijk werken aan maatschappelijke opgaven maar laat de uitvoering (het 'hoe') bij organisaties liggen. Het afgelopen jaar is er vanwege het subsidieproces vooral ingezet op een zakelijke rol van de gemeente richting partners. Het is nu belangrijk partners zekerheid te bieden en hen regie te geven over de uitvoering van hun werk. De gemeente gaat samen met partners over 'wat' er moet gebeuren, organisaties moet de ruimte worden geboden het 'hoe' te organiseren.
2. Herijk de inzet van de buurtverbinders en sociaal werken in de wijk: wat werkt echt en wat levert geen meerwaarde op. In een aantal wijken en dorpen is de inzet zeer succesvol. Op andere plekken komt het sociaal werken in de wijk niet goed van de grond. Het is belangrijk focus te bepalen en een duidelijke keuze te maken over de toekomst en intensiteit van de inzet van het sociaal werken in de wijk. Dat kan ook betekenen dat er in een aantal dorpen en wijken geen inzet (meer) is en de inzet op andere plekken wordt geïntensiveerd.
3. Investeer in verbetering van de samenwerking tussen Woerden Wijzer, maatwerkpartners en partners in het voorliggende veld. Een aantal concrete aanbevelingen uit het storytelling onderzoek casemanagement: organiseer meer ontmoeting en communicatie tussen partners (organiseren van sociale markt, smoelenboek, meer communicatie en een heldere sociale kaart). Ontmoeting leidt tot elkaar beter kennen, vaker informeel contact zoeken en betere samenwerking. Daardoor kan inwoners de juiste zorg en ondersteuning geboden worden en kunnen er vaker combinaties van de inzet van formele en informele zorg worden gemaakt.
4. Investeer in meerjarige subsidierelaties en/of inkoopafspraken met maatschappelijke partners (binnen de inkoop- en aanbestedingsrichtlijnen). Meerjarige relaties leiden tot een grotere bereidheid van partners om te investeren in de lokale netwerken maar ook om te investeren in de toekomst.
5. Verminder de administratieve druk voor partners en werk meer vanuit vertrouwen. Accepteer dat niet van alle inzet in het voorliggende veld de effectiviteit direct te monitoren is. De afgelopen jaren lag de nadruk sterk op monitoring van de inzet van preventie. Dit is niet altijd haalbaar en zorgt bovendien voor verhoging van de administratieve druk bij partners. Ook de manier waarop het subsidieproces ingericht was, zorgde voor verhoging van de administratieve druk. Nu het subsidieproces anders ingericht is, is het belangrijk in te zetten op een zo laag mogelijke administratieve druk (binnen juridische/wettelijke kaders rondom inkoop/subsidiering en verantwoording en accountantscontrole). M.b.t. monitoring van inzet kunnen alternatieven zoals de inzet van storytelling ook veel zeggen over de effectiviteit.
6. Organiseer ruimte voor innovatie en initiatieven uit de samenleving door hiervoor een innovatiebudget beschikbaar te stellen. De huidige subsidiebudgetten zijn strak begroot. Er is geen ruimte voor nieuwe initiatieven of innovatie, terwijl dit wel kan bijdragen aan realisatie van de maatschappelijke opgaven waarvoor wij staan.
7. Onderzoek ook welke mogelijkheden er zijn voor vernieuwing binnen het subsidiebeleid. Bijvoorbeeld door maximale termijnen aan bepaalde subsidies te verbinden zodat er ruimte ontstaat voor nieuwe initiatieven.

Belangrijke documentatie

- [Raadsinformatiebrief verdeling subsidies algemene voorzieningen SD 2022](#)

3.2.3. Nieuwe inkoop maatwerk Jeugd en Wmo 2022-2024

Wat speelt er?

De maatschappelijke opgave waaraan wordt gewerkt is het op maat bieden van hulp en begeleiding aan jeugdigen en volwassenen zodat zij kunnen (blijven) deelnemen aan school/werk/activiteiten. De casusregisseur van WoerdenWijzer kan een indicatie afgeven om zorg of hulp te verkrijgen bij een van de gecontracteerde aanbieders. Daarbij is het uitgangspunt dat alle mogelijkheden in het dagelijkse leven van de inwoner en de aanwezige voorzieningen (formeel/informeel) worden benut en dat de te leveren zorg of hulp hierop aansluit. Aanbieders moeten dus kunnen meebewegen op wat er nodig is voor de inwoner en wat er aanwezig is in de leef- en omgevingswereld van de betrokken inwoner. Regionaal is dit vastgelegd in het ambitiedocument ten aanzien van de inkoop 2022-2024 'Samen naar vernieuwing'. De draagkracht van de inwoner, samenwerking met aanbieders, grip op de kosten en oog voor innovatie zijn daarbij het uitgangspunt. Als het om innovatie gaat, willen we vooral doen wat nodig is. Er zijn een aantal transformatiedoelen opgesteld, zoals: de-medicaliseren, normaliseren en zorg kunnen op- en afschalen. Deze opgave is belangrijk om uitval of beperkte deelname van inwoners aan het maatschappelijk leven en 'onnodige' zorgkosten te voorkomen.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Er is consensus bereikt over het inkoopmodel, in dit geval Open House. Echter de regionale aandacht voor analyse, beeldvorming en besluitvorming ten aanzien van de nieuwe inkoop heeft onder druk gestaan. Zoals een vergelijkende analyse over wat welke inkoopstrategie aan voor- en nadelen heeft. En het eens worden in de regio over de gewenste inkoopstrategie. Inmiddels zijn nog vier van de in oorsprong zeven samenwerkende gemeenten over (vanuit de samenwerking van voor 2015). In de laatste inkoop bleek verschil in visie op het te voeren regiemodel een splijtzwam. De inkoopstrategie voor de periode 2022-2024 is vastgelegd, deze is Open House en de nieuwe contracten voor Jeugdzorg en Wmo begeleiding zijn per 1 januari 2022 ingegaan.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• Strategische doelen in de regio gezamenlijk oppakken. Daarbij focus houden op de gewenste transformatiedoelen. Een kader afspreken en een P-enC-cyclus waarin de resultaten en mogelijkheden tot beïnvloeding beter inzichtelijk worden én worden benut;• Kennis over de voor- en nadelen van Open House erkennen en actie ondernemen op waar de mogelijkheden liggen om de gewenste transformatie te bereiken en wat moet worden bijgestuurd;• Transformatiedoelen beter afstemmen met aanbieders en ook contractueel vastleggen. De verwachtingen op dit punt ten aanzien van de aanbieders en wat is de consequentie als ze het wel bereiken en wat als ze het niet bereiken.	<ul style="list-style-type: none">• Te veel verschillende doelen per gemeenten en onvoldoende focus op het gezamenlijke regionale belang/doel. Te weinig neuzen dezelfde kant op;• Onvoldoende bewustzijn ten aanzien van het feit dat bij Open House de belangrijkste sleutel tot sturing bij de Toegang ligt (de inspanning en prijs zijn immers beschreven en vastgelegd). Gemeenten stemmen onvoldoende af over wat dit betekent ten aanzien van het contracteren van aanbieders en hun eigen rol;• Aanbieders (een belangrijk deel) willen vooral duurdere producten inzetten en minder de goedkopere producten. Ook het op- en afschalen is niet vanzelfsprekend. Er is hier al een verbetering op ingezet ten aanzien van een product. Echter, het komt voor dat een aanbieder inschrijft voor residentieel midden of zwaar maar niet voor licht. Dit bemoeilijkt het op maat aanbieden (op- en afschalen);• De kosten in het maatwerk lopen op;• Rijk stuurt op regionale samenwerkingen en gaat wellicht de juridische vorm van samenwerking rondom jeugdzorg wettelijk opleggen. Dat kan gevolgen hebben voor de samenwerking op inkoop in Utrecht-West.

Financiën

TAAKVELD	2020	2021	2022
6.6 Maatwerkvoorzieningen	€ 2.133.493	€ 2.478.006	€ 2.201.886
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	€ 9.267.133	€ 8.542.756	€ 8.356.775
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	€ 9.382.533	€ 7.949.763	€ 9.146.323
6.6 Geëscaleerde zorg 18-	€ 2.697.897	€ 3.381.786	€ 3.683.252
TOTAAL	€ 23.481.056	€ 22.352.311	€ 23.388.236

Keuzes (een ambtelijk advies)

Differentiëren van de inkoopstrategie als groeimodel

1. Elke inkoopstrategie heeft voor- en nadelen. Het is van belang deze te kennen en te erkennen en bij te sturen. Houd (een) evaluatie(s) over de voorgenomen doelen en stel vast of en welke aanpassingen gewenst zijn.
2. Voer een marktanalyse uit, breng wensen in beeld (veranderpotentieel) en vergelijk de mogelijkheden en beperkingen van de diverse inkoopstrategieën en bepaal of (gedeeltelijke) aanpassing van de inkoopstrategie gewenst is.

Lokaal en regionaal

1. In Open House ligt de grootste kans tot beïnvloeding van de te maken kosten en de gewenste ontwikkelingen bij de Toegang, in dit geval het casemanagement van WoerdenWijzer. Een sterke regiefunctie bij de Toegang is een voorwaarde om (informele) zorg op maat te kunnen bieden.
2. Nog beter sturen op de aansluiting van de inzet van de Toegang van de gemeente en de inzet van de aanbieders is noodzakelijk. Een grotere rol van de Toegang zou tot minder inzet/kosten of een andere inzet/kosten van aanbieders moeten leiden.
3. Regionaal en lokaal nog beter focus houden op de gewenste transformatiedoelen. Een kader afspreken en een P-en-C-cyclus (regionaal en lokaal) waarin de resultaten en mogelijkheden tot beïnvloeding inzichtelijk worden voor de diverse betrokkenen op de diverse niveaus.

Investing in datagestuurde werken en het vinden van besparingen

1. Regionale en lokale analyse op elkaar laten aansluiten om te bepalen of we de genoemde transformatiedoelen halen (zie ook relatie Toegang en aanbieders).
2. In verband met de regionale inkoop is het gewenst dat de wensen en eisen ten aanzien van aanbieders door de vier gemeenten nog beter op elkaar worden afgestemd. Mede in verband met het feit dat in het model Open House de relatie Toegang en Levering (aanbieders) de meeste beïnvloedingsmogelijkheden liggen. Welke eisen stellen wij aan onszelf als gemeente(n) en wat verwachten we van aanbieders. En wat zijn de wederzijdse verwachtingen?
3. Het regionale contractmanagement met de aanbieders richt zich nog meer op de transformatiedoelen. Wat zijn de verwachtingen ten aanzien van de aanbieders. Welke afspraken kunnen we met hen maken? Wat is de consequentie als ze zich eraan houden en wat als ze zich er niet aan houden. Afstemming met gemeenten is nodig in verband met de regierol van de Toegang.

De reden voor dit advies is dat de gewenste transformatiedoelen in de inkoopstrategie centraal staan. Het gaat er tenslotte om met aanbieders samen te werken die zich willen en kunnen inzetten om de transformatiedoelen te bereiken. Het Open House model is gewenst als een grote hoeveelheid aanbieders/marktwerking gewenst is. Als je specifieke wensen hebt ten aanzien van aanbieders, of aantoonbaar gedrag wilt zien waaruit blijkt dat men zich inzet voor de transformatie, moet je eerder kiezen voor een meer gesloten vorm van aanbesteden en de wijze van bekostiging en contractering daarop afstemmen! Behalve onafhankelijke begeleiding in de regio is daarbij het datagestuurde werken onmisbaar.

Belangrijke documentatie

- [Raadsinformatiebrief inkoopproces maatwerk Jeugd en Wmo 2022-2025](#)

3.2.4 Preventie en bevorderen gezonde leefstijl

Wat speelt er?

Preventie in de gezondheidszorg is een zeer breed thema en omvat allerlei activiteiten die tot doel hebben ziek(t)en te voorkomen. Dit thema krijgt steeds meer aandacht doordat de zorg op termijn onbetaalbaar dreigt te worden. Bevorderen van een gezonde leefstijl in de breedste zin (bewegen, voeding, middelengebruik, mentale veerkracht) is een landelijk speerpunt waarvoor gemeenten komende jaren extra taken krijgen vanuit het landelijke preventieakkoord en het lokale sportakkoord.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Er is op verschillende onderdelen gewerkt aan het bevorderen van een gezonde leefstijl en gezondheidspreventie (rookvrije sportverenigingen, inzet Gezonde School, Kansrijke Start, Jongerenwerk etc.). Om het bevorderen van een gezonde leefstijl meer kracht bij te zetten én dit in samenwerking te doen met sportverenigingen en maatschappelijke organisaties is in 2020 in samenwerking met de Woerdense sportverenigingen en andere maatschappelijke partners een Sportakkoord vastgesteld. Aansluitend bij het Sportakkoord heeft Woerden in 2021 ook van het ministerie van VWS de toekenning gekregen om een Preventieakkoord op te stellen, dat zich breder richt op het stimuleren van een gezonde leefstijl. Door middel van deze akkoorden bouwen we samen met onze maatschappelijke partners aan een structurele integrale basis van positieve gezondheid in Woerden.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• Woerden heeft (inmiddels) een sterke sociale basis;• Toenemende brede aandacht voor integrale preventie en positieve gezondheid bij maatschappelijke partners en de 0e, 1e en 2e lijnszorg;• Goed onderhouden openbare ruimte stimuleert gezond beweeggedrag van inwoners.	<ul style="list-style-type: none">• Toenemende vraag richting maatschappelijke partners en vrijwilligers terwijl aantal vrijwilligers afneemt;• Trends zoals afname roken maar toename (hard) drugsgebruik, andere verslavingen als gokken en gamen (m.n. toegenomen tijdens de lockdowns), toename eenzaamheid (mede door corona) onder alle doelgroepen, toename mentale gezondheidsklachten jongeren, toename druk mantelzorgers;• Te veel aanbod kan ook leiden tot een 'aanzuigende' werking;• Slecht onderhouden openbare ruimte nodigt minder uit tot gezond beweeggedrag van inwoners.

Financiën

Aangezien gezondheidspreventie een breed beleidsonderwerp is dat meerdere beleidsterreinen raakt, zowel binnen als buiten het sociaal domein, is gekozen om alleen de expliciete bedragen van het Sportakkoord en Preventieakkoord weer te geven. Maar er is dus bij meerdere beleidsterreinen budget beschikbaar om in te zetten voor preventie (zoals bijvoorbeeld armoedebeleid, Kansrijke Start, maatwerk GGDrU, gezonde leefomgeving, NPO).

	2020	2021	2022
Sportakkoord	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
Preventieakkoord		€ 30.000	€ 30.000

Keuzes (een ambtelijk advies)

Preventie is een zeer breed thema en er wordt hierdoor ook op meerdere beleidsterreinen ingezet op gezondheidspreventie en het bevorderen van een gezonde leefstijl. Met het meer integraal benaderen van preventie willen we alle preventieactiviteiten die we al doen meer met elkaar verbinden en verstevigen. Het preventieakkoord biedt, in lijn met het Sportakkoord, de financiële mogelijkheid om samen met maatschappelijke partners de kaders te bepalen waar we nog extra op willen inzetten. Hiermee kan de structurele integrale basis van positieve gezondheid in Woerden versterkt worden en wordt mogelijk een positief gezondheidseffect worden bewerkstelligd dat de druk op de 2e lijnszorg kan verlichten.

Belangrijke documentatie

- [Raadsinformatiebrief Alliantie rookvrij](#)
- [Raadsinformatiebrief lokaal sportakkoord](#)
- [Raadsinformatiebrief lokaal preventieakkoord](#)

3.2.5 Werk en Inkomen – bestuursopdracht Ferm Werk

Wat speelt er?

Om stakeholders meer in control te brengen op de uitvoering van de participatiewet, te onderzoeken welke ruimte er is om politieke keuzes van gemeenten te honoreren en om meer kosten transparantie aan te brengen in de diensten die Ferm Werk biedt, werkt Ferm Werk aan twee bestuursopdrachten:

- Een transparante begroting (kostenverdeling naar mate van deelname);
- Een bestuursvorm die past bij de wensen en eisen van de deelnemende gemeenten in de gemeenschappelijke regeling Ferm Werk.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Met de opheffing van twee stichtingen en een NV en het onderbrengen van alle activiteiten in de gemeenschappelijke regeling Ferm Werk is in 2021 een vereenvoudiging van de governance bewerkstelligd. Met de 'gewijzigde begroting 2022-2025' is de basis gelegd voor verdere transparantie in de dienstverlening. De uitvoering is in de begroting opgesplitst in vier programma's: inkomensregelingen, arbeidsparticipatie, SW-bedrijf en Nieuw beschut en aanvullende dienstverlening. Deze programma's vormen de basis voor onderzoek naar meer inzicht in de dienstverlening, de daarmee gepaard gaande kosten en de verdeling van de kosten onder de eigenaren. De gewijzigde begroting gaat gepaard met een spoorboekje met een bijgaande jaarplanning.

Kansen en bedreigingen

Meer inzicht in de diensten die Ferm Werk aan de inwoners van Woerden levert, het daaraan gekoppelde vertrouwen in de gemeenschappelijke regeling en de samenwerking binnen de gemeenschappelijke regeling hebben een positieve invloed op het slagen van de maatschappelijke opgave om inwoners met een bijstandsuitkering of een arbeidsbeperking mee te kunnen laten doen naar vermogen in de samenleving.

Gebrek aan inzicht leidt tot ongefundeerde besluitvorming, verlies van vertrouwen en een verslechtering van de samenwerking.

Financiën

	2020	2021	2022
Inkomen BUIG	€ 266.113	€ 834.384	€ 942.287
Inkomensvoorzieningen	€ 1.771.980	€ 1.968.145	€ 1.973.172
Sociale werkvoorziening	€ 7.536.978	€ 6.674.627	€ 6.445.325
Re-integratie	€ 1.818.853	€ 1.701.777	€ 1.836.673
TOTAAL	€ 11.393.924	€ 11.178.933	€ 11.197.457

Keuzes (een ambtelijk advies)

De realisatie van aandachtspunten hangt samen met het draagvlak dat er voor aandachtspunten bij de eigenaren van de gemeenschappelijke regeling is. De aandachtspunten voor de gemeente Woerden zijn opgenomen in de (concept)zienswijze op de gewijzigde begroting (zie belangrijke documentatie). Ten tijde van dit schrijven was het aannemelijk dat deze zienswijze door de raad zou worden overgenomen. De aandachtspunten zijn als volgt:

- a) Meer SMART maken van hulpvraag, doel en in te zetten middelen;
- b) Meer transparantie in de begroting van de diensten die worden geleverd;
- c) Overzicht van de te leveren diensten en bijbehorende kosten;
- d) De aangekondigde nota 'inzicht in efficiency en effectiviteit' met aandacht voor de punten a t/m c;
- e) Een kostenverdeelmodel waarbij de kosten zo veel mogelijk overeenkomstig de werkelijke afname van diensten worden verdeeld;
- f) Onderzoek naar de verdere invulling van de bezuinigingen vanuit de Strategische Heroriëntatie;
- g) Analyse van de natuurlijke afbouw Wsw;
- h) De ontwikkeling van een richtinggevend kader om in de toekomst meer inzicht te hebben in uitvoeringskosten, investeringen dan wel bezuinigingen.

Belangrijke documentatie

- [Gewijzigde begroting 2022 – 2025 Ferm werk](#)
- [Spoorboekje Ferm Werk](#)
- [Jaarplanning Ferm Werk](#)
- [Zienswijze Ferm Werk](#)

3.2.6 Werk en Inkomen – (energie) armoede

Wat speelt er?

Vanuit de Maatschappelijke Agenda zijn (met betrekking tot Werk & Inkomen) twee doelstellingen geformuleerd. Ten eerste dat inwoners over voldoende middelen beschikken om in hun levensonderhoud te voorzien. Ten tweede dat inwoners met schulden of armoede op tijd gevonden en ondersteund worden. Doordat recentelijk de kosten van het levensonderhoud, en met name de energielasten, enorm zijn toegenomen, komt de bestaanszekerheid van veel inwoners onder druk te staan. Financiële problemen of zelfs het ontstaan van schulden liggen op de loer. Daarnaast blijft het bereik van de ondersteuningsmogelijkheden en regelingen een aandachtspunt. Een groot gedeelte van de inwoners met een laag inkomen of armoede weet deze niet te vinden. Tot slot heeft de Rekenkamercommissie het armoedebeleid onderzocht. Dit heeft een aantal actiepunten opgeleverd die in 2022 worden opgepakt en uitgevoerd.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Met de inzet van het gekantelde armoedebeleid is de stress-sensitieve dienstverlening en een vraaggerichte aanpak op een hoger plan gekomen. Vervolgens is vanaf 2020 ingezet op vroegsignalering. Hierdoor komen inwoners met beginnende betalingsachterstanden eerder in beeld. Met enkele ketenpartners is de organisatie voor vroegsignalering opgezet. Daarnaast wordt goed samengewerkt met lokale partners als de Voedselbank, de Kerken en Schuldhulpmaatje.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• Meer aandacht voor armoedebestrijding door een minister voor armoede, participatie en pensioenen.	<ul style="list-style-type: none">• Verslechtering van de bestaanszekerheid van veel Woerdenaren door de hoge inflatie en gestegen energieprijzen;• Veelheid aan onderwerpen binnen armoedebeleid t.o.v. schaarste aan budget en capaciteit.

Financiën

	2020	2021	2022
Minima-/armoedebeleid	€ 245.633	€ 169.983	€ 178.251
Armoedebestrijding kinderen	€ 44.946	€ 42.450	€ 48.801

Keuzes (een ambtelijk advies)

- Oppakken en uitwerken actiepunten n.a.v. rapport Rekenkamercommissie;
- Verbeteren van het bereik en de toegang tot de regelingen (combinatie met communicatie);
- Blijven investeren in lokaal netwerk;
- Betrekken doelgroep bij beleid en uitvoering;
- Meer datagedreven werken (en combineren van data);
- Samenhang met andere beleidsterreinen (bijvoorbeeld laaggeletterdheid, energietransitie).

Belangrijke documentatie

- [Raadsinformatiebrief en uitvoeringsplan armoedebeleid](#)
- [Raadsvoorstel rekenkameronderzoek armoedebeleid](#)

3.2.7 Doordecentralisatie Maatschappelijke opvang en beschermd wonen (MO/BW)

Wat speelt er?

Beschermd wonen (BW) en maatschappelijke opvang is een taak die belegd is bij centrumgemeenten, in ons geval de gemeente Utrecht. De komende jaren verschuiven, door aanpassing van de Wmo 2015, de verantwoordelijkheden voor BW geleidelijk naar de regiogemeenten. Wanneer is nog niet geheel duidelijk. Totdat de middelen aan elke individuele gemeente worden uitgekeerd, blijft de huidige situatie, waarbij de centrumgemeente Utrecht verantwoordelijk is voor het budget BW, bestaan. Het is op dit moment nog niet duidelijk wat onze nieuwe taak in aantal inwoners en hoogte van het budget inhoudt. Wel zijn de U16-gemeenten, die alle nu onder de centrumgemeente Utrecht vallen, al enige jaren bezig met de (inhoudelijke) doordecentralisatie. Deze gaat uit van een nieuwe situatie waarbij inwoners dichterbij huis de nodige ondersteuning krijgen en minder vaak in intramurale setting zullen verblijven. Ondanks het uitblijven van financiële duidelijkheid gaan alle U16-gemeenten door met de inhoudelijke voorbereidingen van de doordecentralisatie, zoals de ambulantiseringsopgave en het maken van regionale samenwerkingsafspraken. Gemeenten hebben de verplichting om in het licht van deze ontwikkelingen de samenwerking en financiële kaders voor de komende jaren gezamenlijk vast te leggen en hierbij aan te geven welke individuele keuzes elke gemeente(raad) hierin maakt. In U16-verband leggen we deze afspraken vast in het zogenoemde U16-regioplan, dat in 2022 moet worden vastgesteld in de hele U16.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

De afgelopen jaren is zowel op U16 niveau als op Utrecht-West niveau intensieve samenwerking opgezet om de aankomende doordecentralisatie in goede banen te leiden en om ook al een start te maken met de beweging van ambulantisering zoals in de regiovisie van de U16 is beschreven. In Woerden is een aantal voorzieningen gerealiseerd die psychisch kwetsbare inwoners ondersteunt en:

- Pitstops, tijdelijke huisvesting voor mensen die niet zelf in staat zijn voor huisvesting te zorgen;
- Enik recovery college: bedoeld als ontmoetingsplaats en herstelplek voor mensen met psychische kwetsbaarheid;
- 'Eerst een thuis', het realiseren van woonruimte voor dak- en thuislozen in de regio Utrecht;
- Ambulantisering: een aantal inwoners is 'geambulanteerd', wat betekent dat zij zelfstandig wonen en huren en zorg ontvangen, in plaats van dat zij in een instellingswoning wonen.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• Woerdense inwoners met behoefte aan Beschermd Wonen kunnen daarvoor bij ons terecht;• Inwoners worden in hun vertrouwde omgeving en nabij hun sociale netwerk geholpen, wat herstel en uitstroom optimaliseert;• Door de ambulante vorm van Beschermd Wonen te betrekken bij de inkoop van onze andere Wmo producten, kunnen we dit lokaal beter op elkaar afstemmen;• Door een goede regionale samenwerking (U16) kunnen we onderling meer specialistische vormen van zorg beschikbaar houden voor alle inwoners.	<ul style="list-style-type: none">• Er is nog niet bekend welke middelen we hiervoor krijgen en of dit voldoende is om de taken uit te voeren;• De komende jaren zitten we in een overgangperiode, die gepaard kan gaan met vraagstukken en onduidelijkheid.

Financiën

Over de middelen die horen bij deze nieuwe taak is nog veel onduidelijk. Het nieuwe verdeelmodel, waarin veranderingen rondom het woonplaatsbeginsel beschermd wonen worden meegenomen zou per 1-1-2023 in gaan maar dit is voor onbepaalde tijd (opnieuw) uitgesteld.

Met de invoering van het woonplaatsbeginsel in de Wmo2015 ontvangen regiogemeenten rijksbudget voor de nieuwe cliënten. Dit bedrag neemt in een periode van 8 jaar geleidelijk toe. Utrecht Stad blijft als centrumgemeente rijksbudget ontvangen voor cliënten die al in zorg zijn. Dit bedrag neemt geleidelijk af. Het totale bedrag dat de gemeenten in U16 hiervoor in gezamenlijkheid krijgen ligt rond de € 82 miljoen per jaar.

Keuzes (een ambtelijk advies)

De komende tijd wordt een aantal keuzes in regioverband (U16) verder uitgewerkt. Dit zijn keuzes rondom financiën, governance etc. Hiervoor worden in U16-verband een convenant en een uitvoeringsplan opgesteld. In Utrecht-West worden de komende jaren afspraken gemaakt over hoe we de inkoop willen organiseren, hoe we de beschikbaarheid van expertise en de toegang tot deze voorzieningen organiseren. Als Woerden is het van belang om hier een standpunt over in te nemen.

Belangrijke documentatie

- [Rijksoverheid: invoering woonplaatsbeginsel beschermd wonen per 2023 niet langer houdbaar](#)

4. Programma 4

Cultuur, economie en milieu

4.1 KORTE INLEIDING OP INHOUD VAN HET PROGRAMMA

Dit programma gaat over behoud van cultuur, de energietransitie, economie, recreatie & tourisme en milieubeheer.

Programma 4 bevat de volgende taakvelden:

- 2.1 - Verkeer en vervoer
- 3.1 - Economische ontwikkeling
- 3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
- 3.4 - Economische promotie
- 4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken
- 5.3 - Cultuurpresentatie, -productie, en -participatie
- 5.4 - Musea
- 5.6 - Media
- 6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie
- 7.4 - Milieubeheer

Meer informatie is te vinden in de [Programmabegroting 2022-2025](#).

4.2 ONDERWERPEN UIT DE ORGANISATIE

4.2.1 Economische visie en Economisch Actieplan 2022-2025

Wat speelt er?

Opgave: Versterken van de lokale economie middels een actuele visie en Economisch Actieplan (EAP) voor de periode 2022-2025.

Een actuele visie en Economisch Actieplan (EAP) tot 2025 is op te stellen in samenspraak met Ondernemend Woerden (Ondernemersverenigingen gemeente Woerden). Dit staat ook in relatie tot de ruimtelijk-economische onderwerpen in de Omgevingsvisie en de nadere gebiedsgerichte uitwerking.

De coronacrisis heeft impact (gehad) op de economie van Woerden. En het blijven onzekere tijden, nu met de situatie in Oekraïne, stijgende energieprijzen, inflatie, verminderde handel met Rusland en krapte op de arbeidsmarkt (o.a. technieksector). Ook is en blijft de ruimte in Woerden schaars voor de groeiopgave van woningbouw (groei aantal inwoners) en werklocaties (evenredige groei van werkgelegenheid te huisvesten). Speerpunt is verdere uitvoering te geven aan het Herstructureringsprogramma bedrijventerreinen 2030 (zoals in 2018 door de raad vastgesteld).

Prioriteit ligt bij het uitvoeren van de projecten:

- Herstructurering: opstellen en uitvoeren herstructureringsplan(nen) bedrijventerreinen Barwoutswaarder, Kamerik en Zegveld);
- Schuifruimte: opstellen bestemmingsplannen locaties Burgemeester van Zwietenweg in Woerden en uitbreiding de Putkop in Harmelen;
- Ontwikkeling bedrijventerrein de Voortuin (particulier terrein): bestemmingsplan opstellen.

Hierbij is, gezien de schaarse ruimte, invulling te geven, ook in U10-verband en i.s.m. de provincie, aan de ambities van intensivering en verduurzaming werklocaties. We werken samen met de U10 (IRP) aan het tijdig realiseren van regionale bedrijventerreinen. Met een actuele visie op wat deze tijd nodig heeft, is een nieuw EAP op te stellen met focus op acties ten behoeve van toekomstbestendige werklocaties, vitale arbeidsmarkt en goede dienstverlening aan ondernemers.

Waarom is dit belangrijk?

Het huidige EAP 2019-2022 komt tot een afronding. Een nieuw EAP 2022-2025 is belangrijk om flexibel te kunnen inspelen op actuele economische ontwikkelingen.

Maatschappelijk belang:

- Werklocaties: tijdig voldoende en passende ruimte op toekomstbestendige vitale werklocaties realiseren (detailhandel, horeca, kantoren -en bedrijventerreinen, gemengde gebieden wonen-werken);
- Arbeidsmarkt: evenwichtige woon-werk balans, evenredige groei van het aantal inwoners met de (beroeps)bevolking, voldoende en passende werkgelegenheid, aandacht voor de kraptesectoren (zoals techniek; verbindende rol TechnoHub op onderwijs-arbeidsmarkt), ambitie-intensivering aantal arbeidsplaatsen op werklocaties, en voldoende aantrekkelijke en betaalbare woningen voor werknemers (betreft ook huisvesting arbeidsmigranten);
- Dienstverlening: kwaliteit van dienstverlening aan ondernemers borgen (middels inzet account-management) voor een goed ondernemersklimaat;
- Flexibel kunnen inspelen op bijvoorbeeld een coronacrisis, door efficiënte samenwerking met Ondernemend Woerden (OW) en andere belanghebbenden, alsook andere overheden en kennisinstanties.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Samenwerking Ondernemend Woerden (OW is voormalig POWW 2016-2021) en PBUW

- Het Economisch Actieplan 2019-2022 is in samenwerking met OW opgesteld en uitgevoerd, middels een driejaarlijks bestuurlijk overleg en uitvoering via werkgroepen;
- In 2021 heeft OW haar organisatiestructuur verbeterd met een meer efficiënte en doelmatige werkwijze van samenwerken als resultaat;

- Samenwerking U10-regio en de provincie én het Platform Bedrijvenkring Utrecht-west (PBUW) op gebied van economie en werklocaties: met name inzake regionaal programma Wonen en Werken. Met positief resultaat: twee schuifruimtelocaties en de Voortuin zijn opgenomen in het programma wonen en werken. De samenwerking OW en PBUW levert input en participatie van de ondernemersverenigingen bij de gezamenlijke opgave toekomstbestendige werklocaties tot 2040 en de zoektocht tot realisatie van 60 hectare aan regionaal bedrijventerrein binnen de U10-regio.

Herstructurering en schuifruimte projecten

- Schuifruimte: Eind 2020 heeft de raad besloten twee schuifruimtelocaties aan te wijzen voor verdere uitwerking in bestemmingsplannen. Momenteel wordt een projectorganisatie opgesteld om voor de 2 schuifruimtelocaties een zorgvuldig traject (met participatie) te doorlopen en de bestemmingsplannen op te stellen;
- Er is een start gemaakt i.s.m. OW met het opstellen van plannen voor herstructurering van de bedrijventerreinen Kamerik en Zegveld en Barwoutswaarder. Momenteel wordt de projectorganisatie ingericht voor een doorstart Barwoutswaarder in relatie tot het project brug Woerden West. Het is belangrijk om in 2022 die doorstart te geven aan de Herstructurering bedrijventerrein Barwoutswaarder. Dit in nauwe samenwerking met de ondernemers én met (financiële) ondersteuning van de OMU en de provincie. De herstructurering is immers voorwaardelijk voor en onlosmakelijk verbonden met het realiseren van de schuifruimtelocaties. De komende periode dient de focus gelegd te worden op het realiseren van de herstructureringsplannen én bestemmingsplannen schuifruimtelocaties.

Omgevingsvisie

EZ beleidskaders tot 2030 zijn opgesteld voor nadere gebiedsgerichte uitwerking:

- Haalbaarheidsstudie in het kader van de schuifruimte uitbreidingslocaties (2020);
- Horecabeleidskader (2019), Actualisatie Detailhandelsstructuurvisie (2021) en Actualisatie Standplaatsen- en ventvergunningen (2021).

Woerden geeft via de U10-regio invulling aan het onderdeel 'Werken' van de POVI, middels het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) en het regionaal programma wonen en werken (PPWW):

- 9 hectare voor de twee schuifruimtelocaties zijn opgenomen in het PPWW om te realiseren. Tevens is de Voortuin opgenomen om te realiseren.

Dienstverlening

- Inzet op (behoud) voldoende EZ accountmanagement;
- Deelname (is verlengd voor de komende periode) via U10 aan de EBU-ROM;
- Aangehaakt op landelijke en regionale platforms en kenniscentra.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen van toekomstbestendige bedrijventerreinen (schuifruimte en de Voortuin); • Toekomstbestendig maken van bestaande bedrijventerreinen d.m.v. herstructurering; • Regionaal bedrijventerrein; • Vitale en toekomstbestendige binnenstad en kernen; • Toekomstgericht opleiden: o.a. initiatief TechnoHub; • EBU-ROM voor ondernemers; • Utrecht Talent Alliantie (UTA); • Samenwerking onderwijs (MBO Rijnland/ CIV smart Technology / CIV Zorg en welzijn), Sterk Techniek Onderwijs (STO), Techniekdag Harmelen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Personeelstekorten, kraptesectoren (zoals techniek en horeca); • Ruimtegebrek voor ondernemers om te groeien; • Tekort aan betaalbare woningen voor werknemers (arbeidsmigranten); • Energietransitie (Netcongestie, ruimteclaim); • Leegstand detailhandel/ veranderende consumentengedrag.

Financiën

Overzicht van financiële inzet in de afgelopen twee jaar en huidige jaargang.

2020	2021	2022
€ 169.000 regulier EZ budget *	€ 159.000 regulier EZ budget *	€ 149.000 regulier EZ budget *

* Inclusief € 54.000 bijdrage EBU-ROM-budget)

Keuzes (een ambtelijk advies)

- Een nieuwe economische visie op te stellen met Economisch Actieplan 2022-2025;
- Middelen beschikbaar te stellen voor het behoefteonderzoek naar lokale en regionale bedrijventerreinen tot 2040;
- Op basis van het behoefteonderzoek kan de raad het ambitieniveau bepalen. Hierna kan bepaald worden welke middelen beschikbaar gesteld worden voor de uitvoering van de herstructureringsopgave en ontwikkeling schuifruimte locaties in de komende periode tot 2030.

Belangrijke documentatie

- [Herstructureringsprogramma bedrijventerreinen 2018 - 2030](#)
- [Economisch actieplan 2019 - 2022](#)

4.2.2 Binnenstad

Wat speelt er?

Opgave: De kern van de binnenstad economisch gezond 'vitaal' te houden.

Een forse investeringsimpuls is nodig om de kern van de binnenstad economisch gezond te houden. Leegstand ligt op de loer. Voor de uitvoering van de pilot vitale binnenstad is financiering van het instrumentarium nodig zoals verplaatsings-, transformatie- en gevelsubsidies, programma-regisseur, vastgoedcoach en/of ondernemerscoach, aanpassing beleid/omgevingsplan.

The WHY: 'Zonder bruisend hart bloedt Woerden dood'

Kijk naar waar het hart van de feestelijkheden rondom Woerden 650 ligt.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Zie daarvoor ook eerdere raadsinformatiebrieven (onder punt 6).

- Structurele samenwerking van gemeente met de Vestingraad;
- Beleidskader binnenstad 2018-2022 is opgesteld en in uitvoering;
- Nieuwe koers binnenstad in pilot Vitale Binnenstad;
- Uitvoering van 5 prioriteiten en Beeldkwaliteitsplan(BKP) met de extra € 100.000 van de raad voor de binnenstad;
- Gezamenlijke promotie in project sociale meerwaarde;
- Finalist verkiezing beste binnenstad (middelgrote steden);
- Oprichting Vastgoedvereniging binnenstad;
- Doorstart Platform Binnenstad Woerden (bewoners);
- Herververkiezing van BIZ-Stadshart;
- Projecten in Openbare Ruimte zijn uitgevoerd o.a. Oostdam;
- Nieuw parkeerbeleid;
- Aangehaakt op landelijke platforms en kenniscentra.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• De bereidheid tot samenwerking van ondernemers-vastgoed-gemeente en andere partijen in de Vestingraad. Het structureel maken en professionaliseren van die samenwerking en daarop durven investeren;• De lokale kracht in de samenleving benutten.	<ul style="list-style-type: none">• De binnenstad wordt minder aantrekkelijker en gaat dus minder bezoekers trekken en krijgt (meer)leegstand;• Onvoldoende middelen beschikbaar voor de benoemde urgente opgaves voor de binnenstad in de pilot Vitale Binnenstad.

Financiën

2020	2021	2022
December toekenning € 80.000 subsidie	€ 80.000 subsidie provincie voor pilot vitale binnenstad	Besluitvorming Vitale Binnenstad over vervolg door raad op voorstel college
€ 100.000 voor realisering 5 prioriteiten (beschikbaar gesteld door raad in 2018) en BKP	Afronding prioriteiten van de € 100.000 uit 2020	Nader te bepalen: dit is aan de nieuwe raad / college (in samenhang Vestingraad)

NB: Projecten van realisatie en beheer die betrekking hebben op de binnenstad (zoals het nieuwe parkeerbeleid en het herstel van de duiker onder de Oostdam) zijn in in dit overzicht niet meegenomen.

Keuzes (een ambtelijk advies)

De belangrijkste ambitie is het 'doorpakken op Vitale Binnenstad':

- Niet doorpakken betekent een groot afbreukrisico aan de opgebouwde samenwerking in de kerngroep met ondernemers, vastgoed, gemeente en vestingraad. De pilot Vitale Binnenstad zal in maart 2022 worden opgeleverd. Het vervolg daarop is (besluitvorming) aan het nieuwe college. Bij voorkeur is dit te doen via een projectmatige aanpak. De gereedschapskist vormt een essentieel onderdeel van de uitvoering. Naar schatting vergt dit een investering van meerdere tonnen tot miljoenen afhankelijk van de te maken keuzen;

- Voor het op gang brengen van het 'compact houden' van de binnenstad is de ontwikkeling van het project Wagenstraat cruciaal. Ook dit vergt een nadere besluitvorming. Het is een miljoenenproject, alleen al voor de inrichting van de openbare ruimte. In de begroting zijn hier nog geen middelen voor gereserveerd, als hier voor gekozen wordt is dus extra budget nodig.

Verdere aandachtspunten:

- Het beleidskader binnenstad loopt af in 2022. Samen met de stakeholders binnenstad het updaten van het beleidskader voor de nieuwe collegeperiode. Met daarin belangrijke plaats voor een pilot Vitale Binnenstad;
- Het managen van de Vestingraad en het opstellen van een nieuwe Ontwikkelagenda binnenstad zijn actueel in 2022. De Vestingraad stelt een prioriteitenlijst op als onderdeel van de Ontwikkelagenda binnenstad die ze gaat voorleggen aan de nieuwe raad/ college: Hieruit volgen mogelijk extra investeringsaanvragen;
- Rijngracht rapport wordt binnenkort opgeleverd ter besluitvorming. Een mogelijke vervolgstap is het doen van een haalbaarheidsonderzoek. Geschatte kosten € 500.000. Realisatie Rijngracht volgens rapport kost € 11 miljoen;
- Beeldkwaliteitsplan (fase 2 en 3) opstellen: enkele tienduizenden euro's;
- Bereikbaarheid maatregelen, parkeren(garages), fietsparkeren, aanpak centrumring: miljoeneninvestering zie Verkeer;
- Aanpak openbare ruimte (naast Wagenstraat): verbeteren verblijfsklimaat zoals verlichting, aankleding, promotie. Voorstel is om (jaarlijks) structureel € 100.000 beschikbaar te stellen.

Belangrijke documentatie

- [Themasessie vitale binnenstad met bijbehorende raadsinformatiebrief](#)

4.2.3 Warmtetransitie gebouwde omgeving

Wat speelt er?

Gemeenten hebben sinds 2019 een regierol in de energietransitie, met name voor het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving en voor de lokale opwekking van hernieuwbare energie. Het zwaartepunt voor gemeenten ligt bij de warmtetransitie, het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving. Dit vraagt ongeveer 80% van onze inzet, versus 20% voor de lokale opwekking van (grootschalige) duurzame energie. Momenteel is die verhouding voor Woerden bijna 50/50. Doel is dat in 2050 alle gebouwen aardgasvrij zijn. Dat lijkt ver weg, maar de opgave is complex. Uiteindelijk krijgen alle inwoners en ondernemers te maken met deze transitie. Dat brengt complexe vraagstukken en een grote verantwoordelijkheid mee voor de gemeente. Het vraagt om zorgvuldige participatie en communicatie en om het slim benutten van kansen voor samenwerking en voor het binnenhalen van extra middelen.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

In het afgelopen jaar is de Warmtevisie vastgesteld. De twee speerpunten zijn: Stap voor stap isoleren en energie besparen van de eigen woning/bedrijf/kantoor (prioriteit bij isoleren en besparen), en Ondersteunen en versterken van inwonersinitiatieven.

Verder zijn de eerste kansen benut om inwoners op weg te helpen in het verduurzamen van hun huis. Er is een miljoen euro subsidie voor inwoners naar Woerden gehaald met o.a. de RRE-W (Regeling Reductie Energiebesparing Woningen). De RRE-W is in samenwerking met Duurzaam Woerden en andere initiatieven uitgevoerd. We informeren inwoners via bv. het energieloket Jouwhuislimmer, duurzame huizenroute en de Themakrant Energie. Er zijn gemeentelijke subsidies voor energieadvies en inwonersinitiatieven. Er is een gemeentelijke duurzaamheidslening beschikbaar.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• Maatschappelijke aandacht voor klimaatprobleem groeit, bewustzijn en motivatie op stappen te zetten groeit;• Geld naar Woerden halen: veel landelijke subsidies voor woningeigenaren beschikbaar;• Hoge gas- en elektriciteitsprijs vergroot de urgentie voor overstap bij inwoners;• Alternatieven voor aardgas zijn voor veel woningen rendabel geworden;• De kracht van de wijk: aansluiten bij bestaande structuren als wijk- en dorpsplatforms om bewoners dichtbij huis te bereiken. Aansluiten op buurtinitiatieven biedt de kans om lokaal integraal te werken en vragen te verbinden vanuit bijvoorbeeld energie, verkeer, groen, biodiversiteit e.a.;• Bewonersinitiatieven en energiecoaches die al bezig zijn met energietransitie. Koplopers in de samenleving kunnen anderen aanjagen als ambassadeurs;• Verduurzaming van de woning biedt ook andere voordelen voor inwoners, afhankelijk van keuzes die inwoners maken: meer wooncomfort, gezonder binnenklimaat;• Warmtebronnen beschikbaar voor Molenvliet en Snel en Polanen;• Energietransitie verbinden aan onderwijs en arbeidsmarkt (Technohub);• Kennis over participatie binnen de gemeente groeit en er komt een participatieadviseur.	<ul style="list-style-type: none">• Warmtetransitie komt achter de voordeur en raakt mensen in de portemonnee. Iedereen krijgt er vroeg of laat mee te maken en niet iedereen die wil kan ook stappen zetten. Wantrouwen jegens overheid is groot;• Landelijke subsidies niet voor iedereen geschikt (onhaalbaar) of schrikken af (te complex);• Hogere gas- en elektriciteitsprijs als gevolg van markt, Europese regelgeving en geopolitiek vergroot armoede bij inwoners (en maakt overgang ook steeds moeilijker);• De terugverdientijd verschilt en niet iedereen kan eerst investeren om dan terug te verdienen;• ntegraal en wijkgericht werken overstijgt de mogelijkheden van het programmateam dat zich met de energietransitie bezighoudt. Dit vraagt om een bredere kanteling van de werkwijze van de organisatie;• Enthousiaste vrijwilligers: hoe borg je kwaliteit, en ook transitie vraagt niet alleen om techneuten maar ook om verbinders die buurten mee kunnen nemen;• Gevolgen gezondheid: houtstook, geluid airco en warmtepomp;• Warmtenetten dalen in populariteit door gebrek aan keuzevrijheid;• Krapte op arbeidsmarkt aan technisch geschoold personeel;• Ambities voor participatie en maatwerk zijn groter dan budget;• Onduidelijkheid rijks gelden voor dekking gat Strategische Heroriëntatie.

Financiën

Bij de Strategische Heroriëntatie is besloten het budget van de Energietransitie structureel vanaf 2022 te verlagen met € 445.000 met de verwachting dat procesgelden van het Rijk voor de uitvoering van het Klimaatakkoord beschikbaar zouden komen. In de begroting is dit zo opgenomen, zij het dat de activiteiten voor de Energietransitie uitgaan van het vullen van dit gat. Met het vallen van het vorige kabinet begin 2021 is het Klimaatakkoord controversieel verklaard, waardoor een toezegging van het Rijk is vertraagd. Wel is in de rijksbegroting een bedrag voor 2022 opgenomen voor uitvoeringskosten van medeoverheden. Over de wijze waarop deze verdeeld gaan worden, en wat Woerden dus gaat ontvangen, hopen we in de meircirculaire duidelijkheid te krijgen. Verder is in het regeerakkoord te lezen dat er een budget is opgenomen voor de uitvoeringskosten van mede-overheden en planbureaus voor na 2022. In 2023 is dit budget € 300 miljoen en loopt op tot € 500 miljoen in 2024.

	2020	2021	2022
Loonkosten	ca ½ van € 468.907	ca ½ van € 630.121	ca ½ van € 651.338
Werkbudget	ca ½ van € 769.949	ca ½ van € 621.254	ca ½ van € 193.526
Totaal	ca ½ van € 1.238.856	ca ½ van € 1.268.647	ca ½ van € 854.864

Keuzes (een ambtelijk advies)

Budget energietransitie: Momenteel is niet bekend of het gat in het energiebudget als gevolg van Strategische Heroriëntatie geheel met rijksmiddelen wordt gedicht. Er moet dus bepaald worden wat het ambitieniveau is en welk budget hiervoor beschikbaar wordt gesteld. Deze afwegingen bepalen mede de onderliggende keuzes.

Versnellen of verzorgen: De overgang naar aardgasvrij wonen en werken gaat iedereen raken. Grofweg kunnen we inwoners verdelen in vier groepen: mensen die hun woning (of onderneming) willen en kunnen verduurzamen, mensen die wel willen maar het niet kunnen (door gebrek aan kennis of geld bijvoorbeeld), mensen die wel kunnen maar niet willen en mensen die het niet willen en het niet kunnen. Waar leggen we prioriteiten? Willen we snel de uitstoot van CO₂ verminderen? Dat gaat het makkelijkst waar inwoners stappen willen en kunnen maken. Of zetten we juist onze maatschappelijke verantwoordelijkheid voorop? Dat vraagt om zorg voor inwoners die geen stappen kunnen maken. Hoe gaan we om met mensen die niet willen, maar wel geraakt worden door stijgende gasprijzen?

Gebiedsgericht werken / Naar de buurten, wijken en dorpen toe: Werken met de kracht van wijken biedt juist voor de energietransitie kansen. Dat vraagt andere rol van de gemeente. In nauwe samenspraak met wijkplatforms en dorpsplatforms. Dichter op inwoners. Ook komen luisteren en halen met open uitkomst. Kost tijd, geld en mankracht (en training in competenties). Ga je de wijk in, dan kom je daar vanzelf ook andere zaken tegen die spelen in de wijk. Wil je daar iets mee kunnen, dan moet de gemeentelijke organisatie daarop ingericht zijn.

Verbinden met andere vraagstukken: Verduurzamen gaat voor inwoners over veel meer dan wat er nu onder energietransitie valt zoals ingericht binnen gemeente Woerden. Dat vraagt om integraliteit van plannen en van manier van werken. Bijvoorbeeld samenhang met laadpalenbeleid, nieuwbouw, bodemdaling, groenbeleid, circulariteit, afval etc. Door wensen vanuit de samenleving op te pakken, ontstaat ruimte om te werken aan de energietransitie. Kies je verduurzaming als bovenliggende opgave dan heeft dat gevolgen voor werkwijze binnen de organisatie (kantelen van de organisatie?).

Rol van de gemeente: Heeft de gemeente vooral een rol om te informeren? Of ook om mensen te motiveren en te activeren? Is de gemeente er primair om initiatieven van onderop te faciliteren (die daarom vragen) en/of is de rol van de gemeente ook om initiatieven en kansen te initiëren daar waar ze in de samenleving niet (vanzelf) ontstaan?

Subsidieloket: Er zijn landelijke subsidiemogelijkheden. In welke mate wil je als gemeente daarbovenop subsidiëren en/of leningen verstrekken?

Iedereen moet mee kunnen doen: Inwoners hebben geen gelijke startpositie in de warmtetransitie. Sommigen beschikken over meer mogelijkheden om de overgang naar aardgasvrij te maken dan anderen, bijvoorbeeld doordat zij over meer geld of meer kennis beschikken of al in een nieuwer, beter geïsoleerd huis wonen. Speel je daar als gemeente op in bijvoorbeeld via inkomensafhankelijke regelingen of extra begeleiding voor bepaalde groepen?

Belangrijke documentatie

- [Raadsbesluit Warmtevisie](#)
- [Subsidieregeling Energieadvies aan huis en individuele en collectieve Trajectbegeleiding](#)

4.2.4 Lokale opwek van duurzame elektriciteit

Wat speelt er?

Gemeenten hebben sinds 2019 een regierol in de energietransitie, met name voor het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving en voor de lokale opwekking van hernieuwbare energie. Het zwaartepunt voor gemeenten ligt bij de warmtetransitie, het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving. Dit vraagt ongeveer 80% van onze inzet, versus 20% voor de lokale opwek van (grootschalige) duurzame energie. Momenteel is die verhouding voor Woerden bijna 50/50. Binnen het Klimaatakkoord en de RES-U16 is de ambitie neergelegd om in 2025 de vergunningen verleend te hebben en om als RES-16 in 2030 1,8 TWh te realiseren. In Woerden is hiertoe een afwegingskader grootschalige duurzame energie vastgesteld. Het nieuwe college zal een gebieds-vergelijking tussen de gebieden Barwoutswaarder en Reijerscop ten behoeve van windenergie voorbereiden.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Na een zorgvuldig participatieproces heeft de raad een Afwegingskader vastgesteld voor wind-turbines en zonne-energie. De bijdrage van Woerden aan RES U16 is 76-88 GWh grootschalige energie, te weten 38-44 GWh zonne-energie en 38-44 GWh windenergie. Tevens is afgesproken: maximaal inzetten op zon-op-dak, ontwikkelen van een maatschappelijke tender, organiseren lokaal eigenaarschap, de samenwerking voor zon langs A12 en een verkenning voor een zoekgebied wind.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• Hoge gas- (en dus ook elektriciteits)prijs vergroot de urgentie voor lokale vormen van duurzame energie;• Energietransitie verbinden aan onderwijs en arbeidsmarkt (Technohub);• Kennis over participatie binnen de gemeente groeit en er komt een participatieadviseur;• Er zijn ook voorstanders voor windturbines en voor zonne-energie;• Regionale samenwerking: kennisdeling en samenwerking partners;• Kansen voor verbindingen met andere thema's in het landschap;• Lokaal eigenaarschap biedt kansen voor inwoners;• LTO ziet windturbines als kans voor agrariërs, mits lokaal ontwikkeld en in lokaal bezit;• Kansen voor individuele agrariërs en bereidheid bij agrariërs voor zonnevelden en windturbines.	<ul style="list-style-type: none">• Hogere gas- en elektriciteitsprijs als gevolg van markt, Europese regelgeving en geopolitiek vergroot armoede bij inwoners;• Krapte op arbeidsmarkt aan technisch geschoold personeel;• Ambities voor participatie en maatwerk zijn groter dan budget;• Weerstand tegen windturbines is groot en gaat niet weg. Participatie zal nooit leiden tot draagvlak bij iedereen;• Uitkomsten nieuwe geluidsnormen wind;• Weerstand omliggende gemeenten;• Planuitval win/zon bij andere gemeenten binnen RES U16 vergroot opgave Woerden;• Samenwerking Stedin en Tennet (netcongestie);• Gevolgen gezondheid (geluidshinder, slagschaduw), aantasting open landschap, (weide)vogels, bodemkwaliteit bij wind en zonnevelden;• LTO ziet zonnevelden als bedreiging voor agrarische sector in provincie Utrecht;• Onduidelijkheid rijks gelden voor dekking gat Strategische Heroriëntatie.

Financiën

Bij de Strategische Heroriëntatie is besloten het budget van de Energietransitie structureel vanaf 2022 te verlagen met € 445.000 met de verwachting dat procesgeld van het Rijk voor de uitvoering van het Klimaatakkoord beschikbaar zouden komen. In de begroting is dit zo opgenomen, zij het dat de activiteiten voor de Energietransitie uitgaan van het vullen van dit gat. Met het vallen van het vorige kabinet begin 2021 is het Klimaatakkoord controversieel verklaard, waardoor een toezegging van het Rijk is vertraagd. Wel is in de rijksbegroting een bedrag voor 2022 opgenomen voor uitvoeringskosten van mede-overheden. Over de wijze waarop deze

verdeeld gaan worden, en wat Woerden dus gaat ontvangen hopen we in de meicirculaire duidelijkheid te kunnen geven. Verder is in het regeerakkoord te lezen dat er een budget is opgenomen voor de uitvoeringskosten van mede-overheden en planbureaus voor na 2022. In 2023 is dit budget € 300 miljoen en loopt op tot € 500 miljoen in 2024.

	2020	2021	2022
Loonkosten	ca ½ van € 468.907	ca ½ van € 630.121	ca ½ van € 651.338
Werkbudget	ca ½ van € 769.949	ca ½ van € 621.254	ca ½ van € 193.526
Totaal	ca ½ van € 1.238.856	ca ½ van € 1.268.647	ca ½ van € 854.864

Keuzes (een ambtelijk advies)

1. *Budget energietransitie*: Momenteel is niet bekend of het gat in het energiebudget als gevolg van Strategische Heroriëntatie geheel met rijksmiddelen wordt gedicht. Hoeveel heeft Woerden over voor de energietransitie? Deze afwegingen bepalen mede de onderliggende keuzes;
2. *Maximaal inzetten op zon-op-dak, zon op gevel, zon-op-parkeerterreinen*: Er is een grote roep/wens vanuit de samenleving/raad om in ieder geval vol in te zetten op zon-op-dak. Welke ambitie hebben wij voor nieuw te ontwikkelen locaties (woningbouw, bedrijventerreinen, parkeerplaatsen)?
3. *Zoekgebied windturbines*: Na verkenning gebieden Reijerscop en Barwoutswaarder keuze maken voor zoekgebied wind;
4. *Planuitval wind/zon in regio*: De regio RES U16 draagt met 1,8 TWh bij aan de landelijke opgave tot van tenminste 35 TWh in 2030. Indien in de regio plannen voor zon en/of wind uitvallen, wordt gezocht naar nieuwe zoekgebieden. Wil Woerden zoekgebieden die in het Afwegingskader zijn aangewezen voor de periode na 2030 naar voren halen? Of een grotere opgave in de zoekgebieden van vóór 2030 mogelijk maken?
5. *Krachtspel in de regio*: Kiest Woerden voor een bestuurlijke strategische positie binnen RES U16?
6. *Effect landelijk coalitieakkoord en behalen landelijke doelstelling op opgave gemeente Woerden*;
7. Het landelijke coalitieakkoord heeft de landelijke CO2-doelstelling voor 2030 verhoogd van 49% naar 55% minder CO2-uitstoot. Het landelijke coalitieakkoord bevat geen aanvullende doelstelling voor hernieuwbaar op land. De gezamenlijke RES-regio's hebben 55 TWh hernieuwbare elektriciteit op land aangeboden aan het Rijk. De verwachting is dat de doelstelling van ten minste 35 TWh op land de komende jaren in zicht komt (momenteel is 29-32 TWh gerealiseerd of zit met landelijke subsidiebeschikking in de pijplijn). Wat betekent het behalen van tenminste 35 TWh op land voor de bijdrage van Woerden aan het RES-bod van 1,8 TWh?

Belangrijke documentatie

- Raadsvoorstel regionale energiestrategie U16
- Raadsbesluit regionale energiestrategie U16 (RES U16)
- Raadsinformatiebrief vervolgproces na vaststelling RES 1.0
- Raadsbesluit afwegingskader grootschalige duurzame energie 2021
- Raadsinformatiebrief Vervolgtraject grootschalige duurzame energie

4.2.5 Eigen organisatie CO2-neutraal

Wat speelt er?

De uitdaging om klimaatverandering binnen de perken te houden is fors. Overheden nemen het voortouw, zoals ook is afgesproken in het Klimaatakkoord. Gemeente Woerden heeft als doelstelling om als organisatie in 2030 klimaatneutraal te zijn. Daarbij gaat het niet alleen om het gebruik van gas, elektriciteit en benzine. Ook de inkoop van producten, het laten uitvoeren van werken en het inhuren van personeel kennen een CO2-voetafdruk.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

De afgelopen jaren zijn er grote stappen gezet. Het gemeentehuis en sportzalen zijn verduurzaamd naar bijna klimaatneutraal en het gemeentelijke wagenpark is voor een groot deel elektrisch. Ook bij de brandweerkazerne Woerden en vijf andere gebouwen worden in de loop van 2021/2022 duurzame maatregelen getroffen. Woerden gebruikt inmiddels de CO2-prestatieladder om ook in andere delen van de organisatie de omslag in gang te zetten.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• Energie besparen maakt verduurzamen rendabel;• Geld naar Woerden halen (subsidies, fondsen);• Geven van goede voorbeeld: eigen gebouwen, eigen organisatie, inrichten openbaar gebied.• Steeds meer bedrijven werken aan reduceren klimaatimpact waardoor duurzaam inkopen meer resultaat oplevert;• Met project CO2-prestatieladder komt er voor alle afdelingen een kader voor het beperken van de CO2-uitstoot;• Door hogere energieprijzen worden de businesscases positiever.	<ul style="list-style-type: none">• De meest complexe panden zoals monumenten en de zwembaden moeten nog verduurzaamd worden;• Investerings voor uitvoering klimaatneutrale gebouwen zijn nog niet opgenomen in de meerjarenbegroting;• Bij veel afdelingen is er nog weinig aandacht voor duurzaam inkopen;• Krapte op arbeidsmarkt beperkt keuzemogelijkheden bij aanbestedingen, waardoor duurzaamheidseisen onder druk komen te staan;• Bouwprijzen stijgen enorm; bestaande budgetten niet voldoende;• Verduurzaming is nu geen gedeelde opgave binnen de organisatie, dit kan ten koste gaan van prioritering;• Gaat ook iets vragen van gedrag van medewerkers, bijvoorbeeld in wijze van vervoer, dit zal weerstand meebrengen.

Financiën

TAAKVELD	2020	2021	2022
Gemeentelijk vastgoed	-	?	€ 450.000
Energie (coördinatie)	-	€ 17.272	€ 10.000

Voor vier gebouwen is een duurzaamheidsplan met investeringsraming beschikbaar. De kosten voor deze vier panden bedragen € 1.650.000. Via de Kadernota zullen deze gelden aangevraagd worden voor de begroting 2023.

Voor het verduurzamen van de gemeentelijke gebouwen voor de periode 2024-2030 moeten nog duurzaamheidsplannen met investeringsramingen worden opgesteld. Naar verwachting is jaarlijks ruim een miljoen euro nodig om tot 2030 alle panden te verduurzamen. Dit zijn investeringen die zich deels terugverdienen door lagere energielasten.

Voor het met de organisatie opstellen van de CO2-prestatieladder is € 10.000 gereserveerd.

Keuzes (een ambtelijk advies)

Vanuit de voorbeeldfunctie van de gemeente en vanwege de stijgende energieprijzen, ligt door- gaan op de ingeslagen weg voor de hand. Dit vergt voor het gemeentelijk vastgoed investeringen en het opstellen van een routekaart 2022-2030. Voor het inkoopbeleid en het personeelsbeleid gaat het om het aanscherpen van beleid en duurzaamheidscriteria. Deze stappen worden in de CO2-prestatieladder in beeld gebracht.

Meer communiceren over de inspanningen van de gemeente, vergroot de impact die de voorbeeld- functie heeft. Dit is van belang om inwoners en ondernemers te motiveren om ook aan de slag te gaan.

Ook op het raakvlak van de eigen organisatie met de samenleving liggen kansen waarmee de gemeente inhoud kan geven aan de voorbeeldfunctie. Denk aan het aanleggen van laadpleinen en het voorzien van gemeentelijke panden van PV-panelen ten behoeve van inwoners (postcoderoosprojecten).

Belangrijke documentatie

- [Raadsvoorstel Krediet voor het verduurzamen van een vijftal gemeentelijke vastgoed-objecten](#)
- [Motie maximale opwek zon op gemeentelijk dak](#)

4.2.6 Ontwikkelingen cultuurbeleid

Wat speelt er?

Op 21 april 2021 heeft de gemeenteraad het Cultuur Manifest vastgesteld: de basis voor toekomstige ontwikkelingen. Het manifest is opgesteld door de gemeente én de culturele partners in Woerden en geeft aan waarom we kunst, cultuur en creativiteit in Woerden belangrijk vinden en wat we ermee willen bereiken. Het betreft de volle breedte van de culturele sector: de vijf grote culturele instellingen (bibliotheek Het Groene Hart, Het Klooster, Stadsmuseum, KUVO, Cultuur Platform Woerden), de fanfares en harmonieën en de vele amateurverenigingen en cultuurmakers. Aan het manifest zijn drie ontwikkelthema's gekoppeld voor de periode tot en met 2023:

1. Uitnodigende, inclusieve cultuur – met waardering voor verschillen
2. Cultuur als drager & verbinder
3. Financiering: Minder drempels / meer middelen – te beginnen door anders te denken

Cultuur komt zeer beperkt voor in het vorige collegeakkoord, waarop veel kritiek is geuit door het culturele veld. Het Cultuur Manifest en de ontwikkelthema's vormen het huidige beleidskader, maar ze zijn vrij summier. Er is behoefte aan een concrete uitwerking, met daaraan gekoppeld het oppakken van een aantal uitdagingen om de culturele sector te versterken, waaronder de langdurige gevolgen van corona, de grote behoefte aan meer ruimte (vierkante meters) voor cultuur en een ontoereikend cultuurbudget. Daarmee doen we recht aan de grote waarde die cultuur voor de Woerdense samenleving heeft, in de stad en de dorpen.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Het Manifest is tot stand gekomen door middel van participatieavonden en is daardoor breed gedragen. In de uitvoeringsovereenkomsten en subsidiebeschikkingen voor 2022 en 2023 met de culturele instellingen zijn te behalen doelen en resultaten opgenomen die voortvloeien uit de ontwikkelthema's. Ook is de verbinding tussen de culturele sector en het sociaal domein versterkt. Cultuur heeft een belangrijk aandeel gekregen in de verdeling van de gelden uit het Nationaal Programma Onderwijs.

In 2021 is een coronasteunpakket voor cultuur door de raad vastgesteld, waarmee instandhouding van de volle breedte van de cultuursector konden worden verzekerd én waarmee innovatie voor de langere termijn is gesteund. Zo is het Cultuur Platform Woerden (CPW) per 2022 en 2023 niet langer uitsluitend een vrijwilligersorganisatie. Er is op freelancebasis een directeur aangesteld en een cultuurmakelaar aangetrokken. Hiermee kan de breedtecultuur versterkt en verdiept worden. Ook is er vanuit de coronagelden voor cultuur een incidenteel bedrag van € 255.000 gereserveerd voor vierkante meters voor cultuur (2022-2023). Voor de beste besteding van dit bedrag voert de cultuurmakelaar samen met de gemeente een onderzoek uit.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none"> • Vanuit de coronagelden voor cultuur is een bedrag van € 255.000 gereserveerd voor vierkante meters voor cultuur, te besteden in 2022 en 2023; • De verbinding tussen cultuur en het sociaal domein kan de komende periode nog verder worden versterkt en verdient een groter aandeel in de nieuwe Maatschappelijke Agenda (MAG); • De ambitie ligt er om als aanvulling op het Manifest en tegelijk met het uitkomen van de nieuwe MAG in het najaar van 2022 een cultuurvisie te presenteren, waarin de visie van de gemeente op het belang van cultuur voor Woerden is uitgewerkt en waarin een concrete uitvoeringskalender is opgenomen.; • Er zijn twee partijen die een plan hebben opgesteld voor de oprichting van een cultureel centrum: Creatief Centrum Woerden en CultHub; • Er ligt een raadsvoorstel klaar over versterking van de lokale journalistiek. Dit biedt een grote kans om lokale omroep RPL Woerden te professionaliseren en daarmee direct (de betrokkenheid bij) de lokale democratie te versterken. 	<ul style="list-style-type: none"> • Na corona is herstel en transitie van de culturele infrastructuur enorm belangrijk. Er spelen veel uitdagingen en bedreigingen die gezamenlijk met het culturele veld opgepakt moeten worden; • Borging van de tijdelijkheid van de cultuurmakelaar en de professionalisering van het CPW. Beide dragen in grote mate bij aan de uitvoering van het manifest, maar worden tot eind 2023 gefinancierd vanuit incidentele coronagelden; • Borging van tijdelijke regelingen op het gebied van cultuureducatie verdient de aandacht: Méér Muziek in de Klas, Cultuureducatie met Kwaliteit; • Gebrek aan vierkante meters voor cultuur, zowel voor grote gesubsidieerde instellingen (theater, bibliotheek, museum) als voor de vele culturele amateurverenigingen (breedte-cultuur); • Het huidige cultuurbudget is ontoereikend en net voldoende om instandhouding te garanderen, maar vergeleken bij andere gemeenten met vergelijkbare inwonerstallen is het Woerdens cultuurbudget aan de krappe kant; • Ook is er nu geen structurele borging mogelijk van de Cultuurprijs en Harmonie De Vriendschap en onvoldoende budget voor Stichting Carillon Woerden.

Financiën

TAAKVELD	Organisatie	2020	2021	2022
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	KUVO	€ 102.858	€ 99.504	€ 106.385
5.3 Cultuurpresentatie, productie en participatie	Het Klooster	€ 973.710	€ 989.289	€ 1.007.096
5.3 Cultuurpresentatie, productie en participatie	Cultuur Platform Woerden	€ 95.131	€ 96.653	€ 98.393
5.3 Cultuurpresentatie, productie en participatie (diverse subsidies)	Carillon	€ 23.036	€ 23.311	€ 23.731
5.4 Musea	Stadsmuseum	€ 210.690	€ 214.061	€ 217.914
5.6 Media	Bibliotheek Het Groene Hart Woerden	€ 907.682	€ 922.205	€ 938.805
5.6 Media	RPL Woerden	€ 29.313	€ 29.782	€ 30.318
TOTAAL		€ 2.342.420	€ 2.374.805	€ 2.422.642

Keuzes (een ambtelijk advies)

Woerden kent vele culturele verenigingen, instellingen en cultuurmakers. Cultuur is belangrijk voor deelnemers en bezoekers, voor bewoners en toeristen. Cultuur verbindt en verbreedt je wereld. Het is van groot belang deze cultuur in stand te houden, te innoveren en interactie te versterken. Cultuur is belangrijk, zowel vanuit sociaal oogpunt als vanuit economisch oogpunt. Het belang van brood en spelen werd al in de Romeinse tijd onderkend. Toegankelijkheid en kunnen meedoen staan voorop.

- Bepaal wat het gewenste voorzieningenniveau is, passend bij de omvang van de gemeente en, maak op basis daarvan een keuze welk budget je beschikbaar stelt. Door te bezuinigen op cultuur zullen instellingen krimpen danwel omvallen; een risico dat onverantwoord is gezien de krapte die al voor corona speelde en nog eens is versterkt als gevolg van twee jaar coronamaatregelen. Herijking en ophoging van het cultuurbudget zou rechtdoen aan het grote belang en plezier dat veel inwoners aan cultuur hechten. Bij een groeiende stad horen bovendien groeiende cultuurvoorzieningen;
- Zorg voor een integrale samenwerking tussen vastgoed en cultuur (en sport) en stel een visie op over maatschappelijk vastgoed: hoe willen we cultuur een plek geven voor maatschappelijke opgaven en wat voor gebouwen en condities hebben we daarvoor nodig?
- De VNG noemt in haar rapport 'Corona, cultuur en gemeenten – deel 2' vier scenario's. Kies voor scenario C of D:
 - C. Aanpassing aan de nieuwe omstandigheden o.a. digitale uitingen. Wie afwacht, verliest. Van de gemeente mag worden verwacht dat zij keuzes maakt en doorontwikkeling stimuleert.
 - D. Vernieuwing. Bij een veranderende vraag en een overheid die ruimhartige ondersteuning biedt aan innovatie ontstaan nieuwe initiatieven mede vanuit bestaande spelers. Dit scenario vraagt om radicale keuzes.

Belangrijke documentatie

Cultuur Manifest:

- [Raadsvoorstel Cultuurmanifest en ontwikkelthema's 2021-2024](#)
- [Raadsbesluit Cultuurmanifest en ontwikkelthema's 2021-2024](#)
- [Raadsinformatiebrief Meerjarenplannen gesubsidieerde culturele instellingen in relatie tot Cultuur Manifest](#)

Coronasteun culturele sector:

- [Raadsvoorstel Coronasteun lange termijn voor culturele sector Woerden](#)
- [Raadsbesluit Coronasteun lange termijn voor culturele sector Woerden](#)
- [Raadsinformatiebrief Besteding coronagelden cultuur](#)

Versterking lokale journalistiek:

- [Raadsvoorstel Professionalisering en versterking lokale journalistiek in Woerden](#)

5. Programma 5 Onderwijs en sport

5.1 KORTE INLEIDING OP INHOUD VAN HET PROGRAMMA

Dit programma gaat over onderwijs, inclusief onderwijshuisvesting en voorschoolse educatie. Op het gebied van sport heeft het programma zowel betrekking op sportbeleid en het stimuleren van sport, als op sportaccommodaties.

Programma 5 bevat de volgende taakvelden:

- 4.1 - Openbaar basisonderwijs
- 4.2 - Onderwijshuisvesting
- 4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken,
- 5.1 - Sportbeleid en activering
- 5.2 - Sportaccommodaties

Meer informatie is te vinden in de [Programmabegroting 2022-2025](#).

5.2 ONDERWERPEN UIT DE ORGANISATIE

5.2.1 Onderwijshuisvesting- IHP-gerelateerd

Wat speelt er?

Sinds 1 januari 2019 wordt aan de hand van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) en op basis van de Vaststellingsovereenkomst onderwijshuisvesting gewerkt aan de vernieuwing van alle schoolgebouwen van het (speciaal) basis- en voortgezet onderwijs. Speciaal voor dit doel zijn financiële middelen in de begroting beschikbaar. De uitvoering van nieuwe projecten staat onder (financiële) druk, enerzijds vanwege de Strategische Heroriëntatie, anderzijds vanwege onder meer nieuwe, op de wet gebaseerde huisvestingsverplichtingen, gewijzigde juridische en financiële inzichten en sterk stijgende bouwrijzen. Ook qua beschikbare gemeentelijke capaciteit staan lopende en volgende onderwijshuisvestingsprojecten onder druk, voor een niet onbelangrijk deel als gevolg van tijdsinvesteringen in de Strategische Heroriëntatie, het bijbehorende vervolgonderzoek, de Tijdelijk-reconstructie Tijdelijke Huisvesting Wilhelminaschool en een tweetal onderzoeken naar het herstel van constructiefouten.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

- Strategische Heroriëntatie (2020; het onderdeel 'onderwijshuisvesting' is op het laatste moment teruggetrokken);
- Ingebruikname Scholencluster Kamerik (2020);
- Uitbreiding en verduurzaming gymzaal Essenlaan (2020);
- Tijdelijke huisvesting Wilhelminaschool aan het Thijssepad gerealiseerd (per 1 november 2021);
- Wilhelminaschool gesloopt (najaar 2021);
- Nieuwbouw Wilhelminaschool (gestart januari 2022);
- Basis gelegd voor de nieuwbouw en tijdelijke huisvesting R. de Jagerschool (start werkzaamheden januari 2023).

Kansen en bedreigingen

- Implementatie – met financiële impact – Vervolgopdracht Strategische Heroriëntatie, onderdeel onderwijshuisvesting (SH/OHV, rapportage gereed voorjaar 2022);
- Implementatie – met financiële impact – Tijdenreconstructie Tijdelijke Huisvesting Wilhelminaschool, inclusief document 'Oorzaken en lessen' (gereed voorjaar 2022).

De onder a. genoemde rapportage SH/OHV geeft onder meer inzicht in de financiële impact van:

- nieuwe wettelijke verplichtingen rond de verbetering van het binnenklimaat van enkele scholen (corona-gerelateerd);
- het capaciteitstekort van zowel het Scholencluster Harmelen, de Andersenschool (aankoop dislocatie) als het Kalsbeek College (Brugklasgebouw);
- gewijzigde inzichten rond de eigen bijdrage van de schoolbesturen;
- de invloed van de sterk gestegen prijzen in de bouw.

De onder b. genoemde rapportage Tijdenreconstructie geeft onder meer inzicht in de (financiële) impact van de wijzigingen in de organisatiestructuur die wenselijk zijn om de doorlooptijd van toekomstige onderwijshuisvestingsprojecten te bekorten.

Financiën

Een overzicht van de financiële middelen die voor de actuele projecten worden ingezet treft u aan in onze Raadsinformatiebrief van 21 december 2021, getiteld (Financiële stand van zaken onderwijshuisvestingsprojecten december 2021).

Keuzes (een ambtelijk advies)

Geadviseerd wordt om aan de hand van een nog te formuleren voorstel van het college voldoende financiële middelen in de begroting te reserveren om de aanbevelingen uit de beide nog te verschijnen onderzoeksrapporten geheel of gedeeltelijk te kunnen overnemen (begroting 2023 e.v.).

Belangrijke documentatie

- Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor het (speciaal) basis- en voortgezet onderwijs 2018-2033, zoals vastgesteld door de raad (corsa 18.007579) – op aanvraag beschikbaar
- Raadsvoorstel en -besluit 'Toekomstige Organisatie en Financien Onderwijshuisvesting' (het zgn. HEVO-traject; corsa 18R.00435 en 00461)- op aanvraag beschikbaar
- Vaststellingsovereenkomst Onderwijshuisvesting per 1 januari 2019, zoals vastgesteld door het college en de gezamenlijke schoolbesturen (corsa 18.020085) – op aanvraag beschikbaar.
- Stand van zaken nieuwbouw en tijdelijke huisvesting Wilhelminaschool
- Raadsinformatiebrief financiële stand van zaken onderwijshuisvestingsprojecten december 2021

5.2.2 Onderwijsachterstanden en lange termijn effecten corona

Wat speelt er?

Corona zal lang impact hebben, op onderwijsachterstanden maar ook op het mentaal welbevinden van kinderen en jongeren. Het Rijk heeft voor de aanpak hiervan aan de scholen en aan de gemeenten extra middelen beschikbaar gesteld onder de noemer Nationaal Programma Onderwijs (NPO). De beschikbare gemeentelijke NPO-gelden worden in samenwerking met het onderwijs en andere betrokken organisaties ingezet om leervertragingen in te lopen en het mentaal welbevinden van kinderen en jongeren te verbeteren.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

In 2021 is het NPO geïntroduceerd vanuit het Rijk. Binnen de gemeente is een werkgroep opgericht met vertegenwoordigers vanuit de gemeente, het basis- en voortgezet onderwijs en de aanbieder van voorschoolse educatie. De werkgroep heeft voor een deel van het beschikbaar gestelde NPO-budget een plan van activiteiten voor 2022 en 2023 opgesteld. Ook andere organisatie zoals de bibliotheek, Het Klooster en KUVO zijn hierbij betrokken. De activiteiten plus kostenoverzicht zijn door het college vastgelegd in het Woerdens Programma Onderwijs 2022-2023.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• Versterking ontwikkelkansen kinderen en jongeren door juiste inzet van NPO-gelden;• Versterking samenwerking tussen gemeente en partners en tussen verschillende partners onderling;• Veel nieuwe initiatieven op de 'markt' gericht op het welbevinden van kinderen en jongeren.	<ul style="list-style-type: none">• NPO-gelden zijn incidenteel, dit belemmert structurele effecten;• Impact van corona op lange termijn nog onduidelijk;• Effecten van ingezette activiteiten lastig in te schatten;• Gelijke kansen in het onderwijs nemen verder af;• Tekort aan (gekwificeerd) personeel bij scholen en andere instellingen;• Gebrek aan integraliteit tussen verschillende taakvelden kan ervoor zorgen dat we niet het juiste doen of dingen dubbel doen, wat leidt tot hogere kosten.

Financiën

2020	2021	2022
n.v.t.	€ 0	€ 727.500

Keuzes (een ambtelijk advies)

Vanuit het Rijk wordt voor het NPO voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023 een bedrag van in totaal € 1.241.197 beschikbaar gesteld. Het NPO-budget is een zogenoemde doeluitkering: het ministerie bepaalt de doelen en de gemeente legt hierover verantwoording af. Het college besluit aan welke activiteiten het NPO-budget, binnen de gestelde doelen vanuit het Rijk, uitgegeven wordt. De raad wordt via een raadsinformatiebrief over de inzet en de voortgang geïnformeerd. In het huidige plan Woerdens Programma Onderwijs 2022-2023 is nog geen invulling gegeven aan het volledige budget. Er is bewust voor gekozen om ruimte te houden voor nieuwe inzichten als gevolg van nieuwe ontwikkelingen in relatie tot de benoemde kansen en bedreigingen. Door een integrale samenwerking tussen verschillende werkvelden zorgen we dat we de juiste dingen doen en voorkomen we dat dubbel ingezet wordt op activiteiten die hetzelfde doel hebben. Naast input vanuit scholen en de andere eerdergenoemde partijen zal ook input opgehaald worden bij onder andere jongerenwerk. De leefwereld van kinderen en jongeren staat centraal, activiteiten vanuit NPO en andere corona-gelden sluiten hierop aan.

In het laatste kwartaal van 2022 wordt een aanvullend plan voor 2023 opgesteld, waarover de raad geïnformeerd wordt.

Belangrijke documentatie

- [Raadsinformatiebrief Nationaal Programma Onderwijs 2022-2023](#)

5.2.3 Duurzaamheid en tarifiering sport

Wat speelt er?

Norm infillmateriaal

Vanaf oktober 2016 ontstond een maatschappelijke debat over de infillmaterialen van de kunstgrasvoetbalvelden. Er is een reële kans dat Europese wetgeving resulteert in een verbod op synthetische en rubberinfill in kunstgrasvelden vanaf 2028. Uitgaande van een verbod vanaf 2028 geldt voor recent aangelegde velden dat ze minder lang gebruikt kunnen worden dan de 10 tot 12 jaar waarop gerekend is. Daarnaast zijn de investeringskosten voor andere infill hoger dan waar op dit moment rekening mee gehouden wordt.

Vervanging conventionele verlichting

Een groot aantal sportvelden wordt in onze gemeente verlicht om ook 's avonds gebruik te kunnen maken van deze velden. Na afschrijving van de conventionele lampen worden deze vervangen door LED-verlichting. Hiermee kan licht beter afgestemd worden en het levert duurzaamheidswinst op. De sportverenigingen zien de verlichting graag versneld vervangen worden omdat zij daardoor aanzienlijk kunnen besparen op de energielasten. In 2022 wordt verkend of deze vervroegde vervanging mogelijk is, eventueel in samenwerking met de verenigingen.

Gebruikerstarieven verenigingen

Omdat de verenigingen volgens het harmonisatiemodel een bepaald percentage betalen van de kosten die de gemeente maakt, is de discussie over de tarieven van de sportverenigingen uitgesteld totdat duidelijk is wat de kosten voor de gemeente zullen zijn. Het infillmateriaal en de vervanging van de verlichting spelen hier een belangrijke rol in. De huidige contracten lopen jaarlijks stilzwijgend door vanaf 1 januari 2019. Tijdens de aankomende bestuursperiode moeten daarom keuzes gemaakt worden over de gebruikstarieven in combinatie met vervanging van de verlichting en keuzes met betrekking tot infillmateriaal.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Niet van toepassing

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• De energieprijzen zijn sterk toegenomen waardoor duurzame keuzes financieel beter renderen;• Sportverenigingen staan achter de omzetting naar LED-verlichting.	<ul style="list-style-type: none">• Investerings in duurzaamheid leiden tot extra initiële kosten;• De sportverenigingen zijn mede door de corona-crisis en stijgende kosten financieel kwetsbaar;• Toekomstige wetgeving kan ons gaan dwingen versneld over te gaan tot investeringen.

Financiën

De implicaties van de benodigde investeringen en eventuele effecten op de tarieven van de sportverenigingen worden separaat in beeld gebracht.

Keuzes (een ambtelijk advies)

Het college en de gemeenteraad worden, zodra investeringen op de planning staan, uitgebreid voorgelicht over de keuzes die gemaakt kunnen worden. Vooralsnog is het streven de lasten voor de verenigingen te beperken maar wel te streven naar verduurzaming van onze sportaccommodaties.

5.2.4 Onderzoek zwembaden Woerden en Harmelen

Wat speelt er?

De overeenkomst met WoerdenSport loopt in 2025 af. Daarnaast geeft WoerdenSport aan dat het tegen de grenzen van de exploitatie- en onderhoudsmogelijkheden van de zwembaden aan loopt. Er is een extern onderzoek gestart naar de behoefte aan binnenzwemwater in onze gemeente en tevens worden diverse scenario's voor renovatie of nieuwbouw door hen geschetst. Aan de hand daarvan kan gewerkt worden aan een toekomstbeeld over binnenzwemwater in gemeente Woerden. Daarbij dient de koppeling van andere (maatschappelijke) partners aan het zwembad/de zwembaden overwogen te worden om de exploitatie, vindbaarheid en maatschappelijke relevantie van de accommodatie te verbeteren. Het doel is uiterlijk in 2024 een besluit te nemen over de toekomstige invulling. De planning van deze besluitvorming is middels een raadinformatiebrief gedeeld met de gemeenteraad.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Er zijn de afgelopen tien jaar drie eerdere onderzoeken uitgevoerd. Er is toen steeds besloten de huidige situatie voort te zetten.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• Vasthouden lokale binding;• Vergroten maatschappelijke waarde van zwembaden;• Mogelijk realiseren bezuinigingen door slim renoveren en nieuwbouwen.	<ul style="list-style-type: none">• Zwembaden is een zeer gevoelig onderwerp bij onze inwoners;• De kosten om een zwembad te onderhouden zijn flink gestegen door regelgeving en stijgende loon- / NUTS-kosten.

Financiën

Het huidige onderzoek wordt gefinancierd door de inzet van de frictiekosten ten behoeve van de strategische heroriëntatie.

Keuzes (een ambtelijk advies)

Dit onderzoeksrapport levert een aantal scenario's op, waarna de politiek richting zal moeten geven voor wat betreft het aantal zwembaden, renovatie of nieuwbouw, exploitatie en locatie.

Belangrijke documentatie

- [Raadinformatiebrief planning toekomst zwembaden](#)

5.2.5 Speelbeleid

Wat speelt er?

Het speelbeleid draagt aan de zijde van het sportbeleid bij aan het vergroten van het beweeggedrag van onze inwoners. Om hier daadwerkelijk aan bij te dragen zijn aantrekkelijke en veilige speelvoorzieningen nodig. Door diverse bezuinigingen in het verleden ontbreken de financiële middelen om hier goed invulling aan te geven, waardoor onderhoud van de speelmaterialen zo sober mogelijk is en de aanleg van extra, of aantrekkelijkere, voorzieningen geen mogelijkheid is

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

De afgelopen jaren is met beperkte middelen getracht het onderhoud en de renovatie van speelvoorzieningen uit te voeren.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• Aantrekkelijke en populaire speelvoorzieningen zijn een zeer grote stap richting gezonde en actieve kinderen;• Speelvoorzieningen dragen bij aan de sociale cohesie.	<ul style="list-style-type: none">• Er is een tekort aan uitdagende speellocaties voor oudere jeugd en volwassenen;• Door gebrek aan middelen is innovatie en vernieuwing van speelvoorzieningen lastig;• We kunnen regelmatig niet voorzien in de wensen / behoeften van bewoners.

Financiën

De financiën zijn ondergebracht in programma 2 (beheer openbare ruimte).

Keuzes (een ambtelijk advies)

Op dit moment zijn er te weinig middelen beschikbaar voor het realiseren van aantrekkelijke en veilige speelvoorzieningen die voldoende bijdragen aan het vergroten van het beweeggedrag van onze inwoners. Het advies is hier een bewuste keuze in te maken. De huidige middelen zijn alleen voldoende voor onderhoud en beperkte renovatie. Als er ambities zijn om het speel- en beweeggedrag te stimuleren is hier onvoldoende budget voor beschikbaar binnen de huidige begroting. Zie ook de onderwerpen integraag beheer openbare ruimte (2.2.1) en preventieakkoord (3.2.4).

Belangrijke documentatie

- [Uitvoeringsplan spelen 2017-2029](#)

6. Programma 6 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen

6.1 KORTE INLEIDING OP INHOUD VAN HET PROGRAMMA

Dit programma gaat over woningbeleid en gebiedsontwikkeling.

Programma 6 bevat de volgende taakvelden:

- 5.5 - Cultureel erfgoed
- 8.1 - Ruimtelijke ordening
- 8.2 - Grondexploitatie (nietbedrijventerreinen)
- 8.3 - Wonen en bouwen

Meer informatie is te vinden in de [Programmabegroting 2022-2025](#).

6.2 ONDERWERPEN UIT DE ORGANISATIE

6.2.1 Wonen

Wat speelt er?

Wonen is een basisbehoefte voor onze inwoners. Na de woningcrisis van elke jaren geleden waarbij woningen nauwelijks verkocht en gebouwd werden, is er nu een volstrekt overspannen woningmarkt met buitensporige koopprijzen en lange wachtlijsten tot gevolg. Voor grote groepen woningzoekenden waaronder starters, is het moeilijk om een passende woning te vinden. Daarnaast blijven ouderen langer thuis wonen en is er sprake minder bewoners per woning (huishoudensverdunding). Mede hierdoor zit ook de sociale huurwoningmarkt op slot. Dit bemoeilijkt de huisvesting van specifieke doelgroepen zoals statushouders, uitstroom uit de maatschappelijke opvang en arbeidsmigranten.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Aan de start van de coalitieperiode is de bouwambitie verhoogd van voorheen 200 naar 300 woningen per jaar. De verhoging van de ambitie wordt tussen 2020 t/m 2023 gehaald.

Wat hebben we de afgelopen 4 jaar bereikt:

- Verdubbeling van de plancapaciteit van 2500 naar 5000 woningen;
- Opleveringen van diverse nieuwbouwprojecten in alle kernen van de gemeente;
- Toekenning van € 7,1 miljoen uit de Woningbouwimpuls voor versnelling van de woningbouw;
- Herijking Woonvisie 2019-2024 + Addendum 2021;
- Ondertekening Woondeal Regio Utrecht;
- Prestatieafspraken met Cazas Wonen tot 2024;
- Toolbox huisvesting arbeidsmigranten (in samenwerking met provincie en U10).

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• De afgelopen collegeperiode is er veel nieuw beleid opgesteld zoals de Omgevingsvisie en de Woonvisie. Hiermee ligt er een goed fundament en moeten we inzetten op uitvoering van het beleid binnen deze kaders;• Het gaat momenteel economisch goed waardoor de bereidheid bestaat tot veel bouwen en kopen van woningen;• Daarnaast wordt de investeringscapaciteit van de corporaties verhoogd door de afschaffing van de verhuurders heffing;• Zolang de seinen op groen staan: heel hard doorwerken aan het realiseren van de woningbouwopgave!	<ul style="list-style-type: none">• De financieel-economische situatie in het land/de wereld. Stijging van de rente leidt tot lagere leencapaciteit en een afvlakking van de koopprijzen. Als dit te ver doorzet, kan weer een nieuwe woningbouw/woningmarktcrisis ontstaan.

Financiën

	2020	2021	2022
Reserve Volkshuisvesting tbv impuls woningbouwprojecten		€ 165.200 (+ € 80.000 voor de Hazelaarstraat, De Pionier is in 2021 uitbetaald)	
Woningbouwimpuls Poort van Woerden		€ 7,1 miljoen	
Challenge versnelling woningbouw		€ 50.000	
Structureel budget Urgentiecommissie (wordt jaarlijks besteed)	€ 21.980	€ 21.980	€ 21.980

Keuzes (een ambtelijk advies)

Woningbouw

In elke kern moet prioritering (inclusief ambtelijke capaciteit) op de belangrijkste woningbouwprojecten om tot 2030 de opgave van 300 woningen per jaar waarvan 60 sociale huurwoningen te realiseren. Voor de kern Woerden ligt de nadruk op de realisatie van de Poort van Woerden, waarbij de € 7,1 miljoen uit de Woningbouwimpuls wordt benut.

Mocht er zich een woningbouwcrisis voordoen, dan is het van belang om anti-cyclisch door te blijven bouwen. Dit is een uitdaging voor ontwikkelaars en een mooie kans voor woningcorporaties.

De Woonvisie geldt tot 2024. Tegen die tijd moet afgewogen worden of een herijking van de Woonvisie daadwerkelijk nodig is naar een programma wonen, zoals in de Omgevingswet beoogd wordt. Het is raadzaam om hiertoe een budget van € 30.000 te reserveren en in de werkplannen op te nemen.

Uitbreiding plancapaciteit

Tot 2040 is er behoefte aan de realisatie van 4700 woningen. De benodigde plancapaciteit is in de stad op orde, maar in de kernen ontstaat vanaf 2028 een tekort. Daarom zijn in de Omgevingsvisie zoekgebieden voor woningbouwlocaties opgenomen. Extra prioriteit is nodig voor Harmelen gezien het tekort aan plancapaciteit.

Om bovenstaande te bereiken is draagvlak nodig vanuit de inwoners. Daarnaast is medewerking van de provincie Utrecht nodig via het Provinciaal Programma Wonen en Werken en de vitaliteitsregeling die een uitbreiding tot 50 woningen toestaat.

- Budget nodig voor ambtelijke/inhuur capaciteit voor het proces om te komen tot vaststelling van nieuwe woningbouwlocaties.

U10

In U10-verband is veel samenwerking en afstemming op het gebied van wonen. Dit is van belang vanwege de regionale woningmarkt. Zo wordt in 2022 een nieuwe Woondeal met het Rijk opgesteld. De U10 neemt enerzijds werk uit handen en anderzijds kost het tijd om onze inbreng te leveren. Van belang is om focus te houden op het aantal onderwerpen, zodat het niet te veel uitdijt.

Overige aandachtspunten

- Invoering Opkoopregeling zomer 2022

Landelijke trends zoals vergrijzing, langer thuis wonen, uitstroom uit de maatschappelijke opvang en beschermd wonen, toename van vergunninghouders zorgen dat er meer woningen nodig zijn waaronder ook bijzondere woningtypes of woonvormen. Voor een deel van deze groepen wordt in 2022 een Woon/zorgonderzoek gedaan om te sturen op woon/zorgconcepten waar lokaal behoefte aan is:

- We moeten met het woningaanbod aansluiten op deze diverse woonvragen voor bijzondere doelgroepen in de samenleving zoals wonen/zorg (o.a. ouderen), kwetsbare jongeren, statushouders en arbeidsmigranten;
- Inzetten op doelgroep die tussen wal en schip valt (goedkope middenhuur);
- Doorstromingsgericht bouwen door appartementen toe te voegen;
- Behalen van de verhoogde taakstelling statushouders, mede door de realisatie van een gemengd woonconcept ([zie raadsvoorstel](#)).

Belangrijke documentatie

- [Jaarbrief wonen en strategische woningbouwplanning 2021 inclusief prestatieafspraken & Film woningbouwprojecten](#)
- [Reserve VHV](#)
- [Woonvisie](#)
- [Addendum op de Woonvisie](#)
- [Huisvestingsverordening](#)
- [Provinciaal Programma Wonen en Werken](#)
- [Raadsvoorstel Huisvesting statushouders met een doorkijk naar 2024](#)

6.2.2 Poort van Woerden

Wat speelt er?

De Poort van Woerden omvat drie gebiedsontwikkelingen met sterke samenhang, maar met een eigen dynamiek en fasering. De titel 'Poort van Woerden' staat voor het gebied Snellerpoort, Nieuw-Middelland en het Stationsgebied. Het totale gebied biedt ruimte voor 3500 tot 5300 woningen, maar de beoogde doelen voor deze gebiedsontwikkeling zijn breder dan enkel woningbouw. De Poort van Woerden is een stedelijke ontwikkeling rondom een OV-knooppunt (incl. NS-station), waar mogelijkheden liggen om infrastructuurverbindingen te verbeteren, groen toe te voegen, kantorenleegstand tegen te gaan, woningen te realiseren en het noordelijk en zuidelijk deel van Woerden beter aan elkaar te verbinden. Kortom; een (zeer) complexe gebiedsontwikkeling met veel kansen voor de stad Woerden, maar ook met nog openstaande vragen en belangrijke aandachtspunten op het gebied van het creëren van samenhang tussen de drie deelgebieden en de financiële haalbaarheid van de beoogde ontwikkelingen.

Wat is de afgelopen jaren bereikt?

Voor Snellerpoort zijn de bestemmingsplannen in 2021 vastgesteld. Naar verwachting worden de bestemmingsplannen in 2022 onherroepelijk. Inmiddels zijn er voor twee bouwvelden intentie-overeenkomsten gesloten als start van de circa 800 woningen (bandbreedte tussen de 737 en 900) die vóór 2030 in Snellerpoort gebouwd gaan worden. Voor de volgende bouwvelden is in 2021 aan de tenders gewerkt. De aanbesteding voor het omleggen van de Beneluxlaan is afgerond, waarna de aanleg kan starten.

In Nieuw-Middelland zijn verschillende concrete projecten in ontwikkeling met in totaal circa 700 woningen. Van de projecten De Houttuin en De Molenhoek is de bouw gestart. De eerste woningen van De Houttuin worden in 2022 opgeleverd: de eerste bewoners van Nieuw-Middelland. Daarnaast zijn De Bleek 1 en Watermolenlaan 1 in ontwikkeling en worden er met meerdere partijen gesproken over nieuwe locaties.

Voor het Stationsgebied is de stedenbouwkundige visie in de zomer 2021 vastgesteld door de raad. De volgende stap is het opstellen van het stedenbouwkundig plan voor het zuidoostelijk deel van het stationsgebied. Voorwaarde voor het vaststellen van de stedenbouwkundige plannen is dat het leidt tot financieel haalbare plannen voor de verdere ontwikkeling van dit gebied.

Ten slotte hebben we in 2021 een toekenning van € 7,1 miljoen gekregen van het Rijk (woningbouw-impuls) ten behoeve van de versnelling van de woningbouw in de Poort van Woerden.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• Realisatie van een toekomstbestendig OV-knooppunt met ruimte voor fiets en voetgangers en goede oplossingen voor autoverkeer;• Ruimte voor woningbouw, voorzieningen en groenontwikkeling (groene verbinding);• Verminderen van kantorenleegstand;• Impuls voor de binnenstad van Woerden.	<ul style="list-style-type: none">• Draagvlak bij inwoners en overige belanghebbenden;• Gebiedsontwikkeling vergt grote investeringen, waarvoor externe geldstromen moeten worden aangesproken;• Regelgeving rondom geluidhinder en milieu nabij het spoor.

Financiën

Het voert voor dit overdrachtsdocument te ver om alle budgetten verbonden aan de drie gebiedsontwikkelingen in beeld te brengen. Wel is nu al duidelijk dat er, ondanks de hierboven genoemde bijdrage van het Rijk, een forse financiële opgave ligt om de beoogde ontwikkelingen te realiseren. Met name de ontwikkeling van het stationsgebied vergt forse investeringen. Daarnaast vereist de toevoeging van een dergelijk aantal woningen in bestaand stedelijk gebied (forse) ingrepen op infrastructureel gebied.

Keuzes (een ambtelijk advies)

Inhoudelijk gezien zijn er keuzes gemaakt voor de ontwikkeling van de Poort van Woerden. Er ligt een structuurvisie voor Middelland-Noord, een bestemmingsplan voor Snellerpoort en een stedenbouwkundige visie voor het stationsgebied. De raad heeft verzocht om een financiële verkenning te maken van de deelgebieden in de stationsomgeving en om de plannen goed aan te laten sluiten op de omgeving. Op basis van de inhoudelijke plannen en de financiële verkenning zal de raad een integraal besluit moeten nemen over de gewenste ontwikkelingen in de Poort van Woerden, waarbij niet voorbij kan worden gegaan aan reeds gerealiseerd of in gang gezette ontwikkelingen.

Belangrijke documentatie

- [Raadsvoorstel startnotitie Poort van Woerden](#)
- [Raadsvoorstel stedenbouwkundige visie Stationsgebied](#)
- [Raadsvoorstel structuurvisie Middelland-Noord](#)
- [Raadsvoorstel bestemmingsplan "Snellerpoort Woerden \(woongebied\)"](#)

6.2.3 Glastuinbouwgebied Harmelerwaard

Wat speelt er?

De polder Harmelerwaard is op dit moment voornamelijk een glastuinbouwgebied gelegen tussen Harmelen en Utrecht. Diverse glastuinbouwers maken zich echter zorgen over de toekomst van hun bedrijf. Een gebrek aan uitbreidings- en verduurzamingsmogelijkheden zorgt voor onzekerheid. De ondernemers, verenigd in de Vereniging Harmelerwaard 3.0, hebben hun probleem bij de gemeente Woerden en de provincie Utrecht aangekaart. Zowel de gemeente als de provincie erkennen de problematiek.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Gemeente en provincie hebben de door de ondernemers aangedragen problematiek ambtelijk getoetst. De toetsing bevestigde het door de ondernemers geschetste beeld. Verduurzaming is niet volledig onmogelijk, maar een zeer complexe opgave en het glastuinbouwgebied is onvoldoende concurrerend met andere glastuinbouwgebied in Nederland.

De toekomst van het glastuinbouwgebied is onderdeel gemaakt van het participatietraject voor de omgevingsvisie. Inwoners hebben hun eerste ideeën over het gebied met ons kunnen delen. Vervolgstep is het uitvoeren van een verkenningsstudie naar de toekomst van het glastuinbouwgebied in de Harmelerwaard. Voor het opstellen van een startnotitie voor deze verkenningsstudie en het uitvoeren van de verkenningsstudie is een procesbegeleider aangetrokken. Een concept startnotitie is gereed en kan aan het college ter besluitvorming worden voorgelegd.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• Een eventueel vertrek van de glastuinbouwers biedt ontwikkelruimte voor andere functies;• Er kan een (breed) gedragen toekomstperspectief voor het gebied worden ontwikkeld;• De zogenoemde bufferzone tussen Harmelen en Utrecht kan worden versterkt.	<ul style="list-style-type: none">• Uiteenvallen van de Vereniging Harmelerwaard 3.0;• Uiteenlopende belangen waardoor er geen breed gedragen toekomstperspectief is;• Onvoldoende middelen en capaciteit om de verkenningsstudie uit te voeren en een goed gevolg te geven aan de uitkomsten van deze studie;• Het breedst gedragen toekomstperspectief is geen (financieel) haalbaar scenario;• Inmenging van andere overheden/ overheidslagen (Rijk) in het traject, waardoor de ontwikkelmogelijkheden worden beperkt en/ of de regie op het proces wordt overgenomen.

Financiën

2020	2021	2022
n.v.t.	n.v.t.	n.t.b.

In de afgelopen jaren zijn er geen middelen voor dit onderwerp gebudgetteerd. In 2022 zal een voorstel voor een verkenningsstudie inclusief bijbehorende kosten aan het college worden voorgelegd.

Keuzes (een ambtelijk advies)

Het college heeft de door de glastuinbouwers aangedragen problematiek erkend en, via een collegebesluit, persbericht en raadsinformatiebrief, de processtappen richting een verkenningsstudie naar de toekomst van het gebied geschetst. De volgende stap in het proces is een besluit van het college over een startnotitie voor deze verkenningsstudie, zodat de verkenningsstudie kan worden gestart. De raad zal vervolgens, op basis van de uitkomsten van de verkenningsstudie, een besluit moeten nemen over de toekomst van het glastuinbouwgebied; inclusief de rol die je als lokale overheid in de ontwikkeling van dit gebied wilt pakken.

Gemeente en provincie werken nauw samen op dit gebied, dus naast het college zal ook Gedeputeerde Staten een besluit nemen over de startnotitie en capaciteit en middelen beschikbaar stellen voor de verkenningsstudie. Daarnaast is uiteindelijk een wijziging in provinciaal beleid nodig om een gebiedsontwikkeling mogelijk te maken. De provincie en de gemeente vormen dus gezamenlijk het bevoegd gezag voor het glastuinbouwgebied in de Harmelerwaard.

Ambtelijk adviseren wij om op korte termijn een start te maken met de verkenningsstudie. Door de stijgende energieprijzen is de druk op de glastuinbouw hoog. Het uiteenvallen van de vereniging door het achterna jagen van individuele belangen is een reëel risico. Uitstel van de verkenningsstudie kan leiden tot het verlies van regie op het proces. Daarnaast is het als lokale overheid belangrijk om een visie (toekomstperspectief) te ontwikkelen op een gebied dat onder druk staat. Een visie in combinatie met een handelingsperspectief geeft aan alle belanghebbenden duidelijkheid over de toekomst van het gebied en de rol die eenieder daarin heeft.

Belangrijke documentatie

- [Raadsinformatiebrief 'Proces voor een verkenningsstudie naar de toekomst van de glastuinbouw in de Harmelerwaard'](#)

6.2.4 Arbeidsmigranten

Wat speelt er?

Verscheidende bedrijven in de gemeente Woerden hebben arbeidsmigranten in dienst en zijn hier voor hun productie, transport en soms dienstverlening van afhankelijk. Een aantal bedrijven hebben aangegeven huisvesting voor arbeidsmigranten te willen verzorgen op een andere manier dan nu het geval is, en zijn hierover in gesprek met de gemeente. Deze groep arbeidsmigranten is in beeld. Ook zijn er werkgevers in Woerden die zelf geen rol willen spelen als 'huisvester' maar aan de gemeente hulp bij lokale huisvesting vragen. Dit is vooral van belang om de kraptesectoren (maakindustrie, techniek) te kunnen laten draaien.

Vermoedelijk woont er een grotere groep arbeidsmigranten in Woerden. Veelal staan zij niet ingeschreven bij de gemeente. Hierdoor hebben wij ook weinig zicht op hun huisvesting, en tevens geen zicht op de grootte, samenstelling, bestedingsruimte en sociale motieven en wensen van deze groep. De problematiek die mogelijk speelt onder deze groep (waaronder schulden, overlast, sociale / psychische problemen en drank- en drugsgebruik) is niet of nauwelijks in beeld en komen alleen boven bij incidenten. De doelgroep weet instanties, zoals het Stadsteam of de GGD, niet of nauwelijks te vinden en vice versa.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Het bestuurlijk uitgangspunt is dat (illegale) bewoning wordt gedoogd, zolang er geen signalen zijn van over bewoning, brandonveiligheid en (ernstige) overlast. Vanuit alle betrokken domeinen is deze groep onvoldoende in beeld gebracht. Maar we weten het volgende:

- Onderzoek door Companen in opdracht van de provincie Utrecht geeft aan dat er 830 arbeidsmigranten werken en 600 arbeidsmigranten wonen in Woerden in 2019;
- Het KIS-rapport geeft aan dat in 2021, 880 burgers met Zuid- of Oost-Europese achtergrond in Woerden zijn ingeschreven. Het overgrote deel van de arbeidsmigranten laat zich niet inschrijven bij een gemeente;
- Bedrijven met een grote (seizoensgebonden) productievraag die ingevuld wordt door buitenlandse werknemers, zijn bijvoorbeeld bedrijven in de kaasopleg en kaasveredeling, maar ook agrariërs in het buitengebied of kashouders in Harmelen. Een aantal bedrijven hebben een verzoek ingediend bij de gemeente voor het mogelijk maken van huisvesting arbeidsmigranten binnen de gemeente Woerden.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• Arbeidsmigranten bieden vanuit economisch perspectief een grote toegevoegde waarde voor Woerden en de regio. Bedrijven in bepaalde sectoren zijn hiervan afhankelijk;• Door arbeidsmigranten in te schrijven bij de gemeente in de Basisregistratie Personen (BRP) ontvangt de gemeente de middelen vanuit het Rijk. Hiermee kunnen we deze groep beter gaan ondersteunen;• Gewenste huisvesting arbeidsmigranten door RO beleidskeuzes (uitwerking Omgevingsvisie en woonvisie).	<ul style="list-style-type: none">• Door arbeidsmigranten geen huisvesting te bieden, verliezen werkgevers in Woerden hun waardevolle werknemers;• Arbeidsmigranten verblijven momenteel via kamerbewoning in de goedkopere woningen in veelal zwakkere wijken, dit geeft druk op de leefbaarheid in deze wijken;• Ook verblijven ze in starters- en gezinswoningen die lokale ondernemers én uitzendbureaus opkopen speciaal voor de verhuur aan hun medewerkers. Een situatie die door beide type werkgevers niet als ideaal wordt gezien;• Daarnaast is er veel regionaal woon- en werkverkeer voor diegene die buiten Woerden;• Vanuit VTH zijn er diverse indicaties dat huisvesting niet altijd op orde is (over-bewoning, brandveiligheid enz.). Tevens komen er meldingen binnen over illegale bewoning van panden op bedrijventerreinen en daarbuiten, betreffende wooneenheden voor arbeidsmigranten;• Met name ongeschoolde arbeidsmigranten vormen een kwetsbare groep waar malafide tussenpersonen misbruik van kunnen maken;• Druk op de openbare orde en (gevoelens van) onveiligheid door overlast;• Vanuit alle betrokken teams en domeinen (EZ, VTH, SD, Wonen en OOV) is er vooralsnog onvoldoende zicht op deze groep. We staan onvoldoende in verbinding met deze groep en weten daardoor te weinig over bijvoorbeeld de wensen die deze groep zelf heeft.

Financiën

Er zijn geen gemeentelijke middelen vrijgemaakt voor de doelgroep arbeidsmigranten.

Keuzes (een ambtelijk advies)

De afgelopen vijf tot tien jaar zijn uitwassen en schrijnende toestanden rondom huisvesting tamelijk voortvarend en adequaat opgepakt. Maar het voorzien in alternatieve vormen van huisvesting blijft een enigszins stroef proces. Ook op andere beleidsterreinen wordt het gemeentelijk beleid gekenmerkt door een afwachtende houding. Dat bij een deel van de arbeidsmigranten sprake lijkt van structurele vestiging, werpt bovendien de vraag op hoe lang een situatie van gescheiden werelden, nog houdbaar blijft.

We moeten ten eerste met de arbeidsmigrant gaan praten in plaats van over. In een projectteam met projectleider kan overkoepelend over de domeinen en clusters (EZ, VTH, SD, Wonen en OOV) worden gewerkt aan het vraagstuk rondom arbeidsmigranten.

Vraag is tevens hoe het RO-beleid in te richten in Woerden om te komen tot gewenste huisvesting voor arbeidsmigranten in Woerden. Welk RO-beleidskader is nodig om de verzoeken voor huisvesting arbeidsmigranten te behandelen? Welke vorm van huisvesting is gewenst?

Belangrijke documentatie

- De provincie Utrecht het [onderzoek Arbeidsmigranten](#) in de Utrechtse gemeenten (Companen /Decisio 2021) begeleid
- Om de kwaliteit van de huisvesting voor arbeidsmigranten te borgen zijn er twee particuliere keurmerken beschikbaar:
 - Stichting Normering Flexwonen (SNE)
- Agrarisch keurmerk flexwonen (AKF)
- Eerste [aanbevelingen](#) van het aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten o.l.v. Emile Roemer, juni 2020
- Geen tweederangsburgers. Aanbevelingen om misstanden bij arbeidsmigranten in Nederland tegen te gaan, oktober 2020
- [Handreiking huisvesting arbeidsmigranten 2021](#)
- [Steun vanuit het kabinet voor de aanbevelingen aanjaagteam Roemer](#)
- Wijkmonitor [KIS](#) voor demografische gegevens gemeente Woerden

6.2.5 Nota Grondbeleid Woerden 2022

Wat speelt er?

Er is gewerkt aan een geactualiseerde beleidsnota, namelijk de Nota Grondbeleid Woerden 2022. Een actuele en integrale Nota Grondbeleid Woerden 2022 zorgt voor een transparante en consequente stellingname over het gemeentelijke grondbeleid. Deze stellingname is in de communicatie met externe partijen als voor het eigen gemeentelijk handelen van belang. De kans op onduidelijkheid en willekeur wordt hiermee voorkomen.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

De denkrichtingen binnen de Nota Grondbeleid Woerden 2022 zijn voor behandeling van het college- en raadsvoorstel al in beslotenheid gedeeld met de Auditcommissie. In februari '22 tijdens de Politieke Avond is de Nota Grondbeleid Woerden 2022 niet doorgeleid naar de raadsbehandeling. Zie voor toelichting de besluitenlijst van de Politieke Avond.

Kansen en bedreigingen

Een nieuw college, maar ook een nieuwe raad kan anders staan in de gekozen uitgangspunten van de nota die nu voorligt. Vooral wat betreft de Algemene Reserve Grondbedrijf die als risicobuffer geldt voor de risico's die gelopen worden binnen de grondexploitaties.

Bij de keuzes die gemaakt worden is het goed te beseffen dat als het grondbedrijf een winst-oogmerk krijgt, er mogelijk Vennootschapsbelasting (VPB) afgedragen moet gaan worden (15% / 25,8%).

Financiën

n.v.t.

Keuzes (een ambtelijk advies)

De voorgestelde keuzes zijn hetzelfde als het nu al akkoord bevonden collegevoorstel en het voorgestelde raadsvoorstel:

1. *De gemeente Woerden kiest voor situationeel grondbeleid*
Dit betekent dat er per situatie een afweging wordt gemaakt welke vorm van grondbeleid, actief of faciliterend, en welke grondbeleidsinstrumenten het meest passend zijn. Situationeel grondbeleid is hiermee geen derde vorm van grondbeleid, maar een weloverwogen keuze tussen actieve of faciliterende grondpolitiek. Keuze voor primair één vorm van grondbeleid zou afbreuk doen aan de huidige complexe en steeds veranderende samenleving en daarbij behorende samenhangende (maatschappelijke) opgaven. De keuze voor één van de twee mogelijke vormen van grondbeleid en de bijbehorende instrumenten betreft maatwerk.
2. *De huidige grens van de Algemene Reserve Grondbedrijf past niet meer bij het huidige risicoprofiel van de grondexploitaties*
Door de grens te actualiseren is de Algemene Reserve Grondbedrijf weer robuust en toekomstbestendig. De actualisatie van de grens vindt plaats in hoofdstuk 6 van de bijgevoegde Nota Grondbeleid Woerden 2022.
3. *De keuze voor een strategisch verwervingsbeleid, met daarbij behorend bedrag van € 5 miljoen*
Door in te stemmen met een strategisch verwervingsbeleid kan het College van Burgemeester en Wethouders snel en slagvaardig handelen wanneer er zich een strategische kans voordoet. Dit beleid is niet nieuw, in de nota 'Vaste grond voor beleid' lag de grens voor het strategisch handelen op 25% van de Algemene Reserve Grondbedrijf. Het College van Burgemeester en Wethouders zal na een strategische aankoop de raad zo spoedig mogelijk informeren middels een raadsinformatiebrief.

Belangrijke documentatie

- [Besluitenlijst auditcommissie november 2011](#)
- [Raadsvoorstel Meerjarenperspectief grondbedrijf 2021](#)
- [Raadsvoorstel Meerjarenperspectief grondbedrijf 2020](#)
- [Raadsvoorstel addendum op 'Vaste grond voor beleid, 2011](#)

7. Programma 7

Algemene inkomsten/financiën

7.1 KORTE INLEIDING OP INHOUD VAN HET PROGRAMMA

Dit programma bevat de algemene baten van de gemeente.

Programma 7 bevat de volgende taakvelden:

0.5 - Treasury

0.61/0.62 - OZB

0.64 - Belasting overige

0.7 - Algemene Uitkering

0.8 - Overige baten en lasten

Meer informatie is te vinden in de [Programmabegroting 2022-2025](#).

7.2 ONDERWERPEN UIT DE ORGANISATIE

7.2.1 Implementatie Financiële Verordening en Rechtmatigheidsverantwoording.

Wat speelt er?

In december 2021 heeft de raad een nieuwe Financiële Verordening aangenomen. Deze verordening geeft meer duidelijkheid voor de financiële bedrijfsvoering en de verantwoordingsinformatie. Ook een onderwerp als risicomanagement krijgt veel nadrukkelijker de aandacht. Tevens moet het college vanaf boekjaar 2022 een rechtmatigheidsverantwoording gaan opstellen.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Door een werkgroep van de auditcommissie is in 2021 gewerkt aan de nieuwe verordening. De rechtmatigheidsverantwoording komt voort uit landelijke wetgeving. Om te kunnen komen tot rechtmatigheidsverantwoording is in 2019 een interne audit functie opgericht.

Kansen en bedreigingen

KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none">• De nieuwe financiële verordening kan bijdragen aan een beter financieel bewustzijn en discipline;• De rechtmatigheidsverantwoording heeft als belangrijkste gevolg dat het college verantwoordelijk wordt voor de toetsing op rechtmatigheid, in plaats van de accountant. De accountant beoordeelt alleen nog of het college voldoende werkzaamheden heeft uitgevoerd om tot een oordeel te komen. Dit geeft de raad meer beleidsvrijheid in de keuzes van de verantwoordings- en rapporteringsgrenzen.	<ul style="list-style-type: none">• Wij lopen het risico dat er teveel vanuit regels en de toetsing op de naleving daarvan gehandeld gaat worden.

Financiën

De bepalingen uit de nieuwe Financiële Verordening hebben effect op de bedrijfsvoering. Zo worden de administratieve lasten van het opstellen van verantwoordingsinformatie hoger. Ook de extra toetsing op rechtmatigheidsaspecten (die zijn opgenomen in de verordening) heeft een effect op de controlekosten. Tot slot worden de eisen voor de inrichting van het risicomanagement aanzienlijk verzawaard. Hiervoor zal een risicomanagementsysteem geïmplementeerd en onderhouden moeten worden.

De rechtmatigheidsverantwoording kan een financieel effect hebben, afhankelijk van de keuzes die de raad maakt over de verantwoordings- en rapporteringsgrenzen.

Keuzes (een ambtelijk advies)

De Financiële Verordening is een middel voor de raad om sturing te geven aan de financiële beheersing. Om dit op de wijze mogelijk te maken zoals nu opgenomen in de Financiële Verordening, zijn aanvullende middelen nodig. De inschatting hiervan is dat incidenteel € 35.000 benodigd is voor implementatie van een nieuwe risicomodel en € 150.000 voor uitbreiding van de formatie met 1,5 FTE. Het is aan de raad om een keuze te maken of het dit hogere ambitieniveau inderdaad wil doorvoeren met de bijbehorende middelen.

Belangrijke documentatie

- [Raadsvoorstel Financiële verordening](#)
- [Raadsbesluit Financiële verordening](#)

7.2.2 Financiële positie

Wat speelt er?

Gemeente Woerden heeft een structureel (ruim) sluitende begroting. Dit is positief. De schuldpositie is echter zeer hoog en loopt de komende jaren nog verder op.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Door de Strategische Heroriëntatie is bereikt dat de begroting sluitend is en dat er jaarlijks € 2 miljoen toegevoegd kan worden aan de Algemene Reserve, ter versterking van het eigen vermogen en vermindering van de forse stijging van de schuldquote. Deze keuze is vooral belangrijk vanwege de hoge schuldquote.

Kansen en bedreigingen

Als bedreiging wordt gezien dat te rigoreuze keuzes die vanuit financieel perspectief gemaakt worden een (te) grote maatschappelijke impact hebben. Hierbij bestaat ook het risico dat ingeboekte bezuinigingen later weer teruggedraaid (moeten) worden, waardoor een zekere mate van 'zig-zag-beleid' kan ontstaan. Mogelijk zijn dan de 'herstelkosten' groter dan de besparingen. Het is dan ook essentieel om weloverwogen keuzes te maken en de maatschappelijke gevolgen vooraf te bepalen en te aanvaarden. Na het doorvoeren van de gemaakte keuzes is het belangrijk om hieraan consistent te blijven.

Financiën

Het beeld van de september- en decembercirculaire is positief. Dit wordt mede verklaard door de grote investeringsplannen vanuit de rijksoverheid, die via het accres (trap-op-trap-af methodiek) effect hebben op de Algemene Uitkering. Tegelijkertijd is de ervaring dat de werkelijke rijksbestedingen, en daarmee de uiteindelijke Algemene Uitkering vaak lager uitvallen. Ook de effecten van het regeerakkoord van het kabinet Rutte IV lijken gunstig uit te pakken voor de algemene uitkering.

Aan de andere kant is de invloed van de herverdeling van het gemeentefonds nog steeds niet zeker. Op basis van de laatste stand van zaken heeft de herverdeling een oplopend nadelig effect van € 3,0 miljoen vanaf 2026. Hierbij moet opgemerkt worden dat de discussie hierover op landelijk niveau nog steeds loopt. Behoedzaamheid is dus hier op zijn plaats.

Keuzes (een ambtelijk advies)

Het advies is om de komende jaren de financiën goed te blijven bewaken en te blijven sturen op een (ruim) sluitende begroting om de financiële positie te versterken. Ook de ontwikkeling van de schuldquote blijft uiteraard een punt van aandacht. Tegelijkertijd is het van belang om bij de keuzes tussen investeren of onderhouden gekeken wordt naar de 'total cost of ownership'. Het kan op de lange termijn goedkoper te zijn om éénmalig te investeren dan jaarlijks te 'repareren'. Hierdoor wordt de schuldquote echter wel tijdelijk hoger, om uiteindelijk wel lager uit te komen.

Belangrijke documentatie

- [Begroting 2022](#)

7.2.3. Indexatieverschil subsidie vs loonkostenontwikkeling

Wat speelt er?

Er is al jaren een verschil tussen de hoogte van de gemeentelijke indexering bij subsidies en de hogere indexering die van toepassing is op de loonkostenontwikkeling volgens de cao's en de huurlasten en andere vaste lasten van onze partners. Het indexatieverschil zet de dienstverlening van de organisaties onder druk en dit is niet wenselijk. Bovendien kaarten onze partners dit onderwerp al jaren bij de gemeente aan. Dit probleem is nog urgenter geworden door de actuele ontwikkelingen rondom stijgende kosten voor grondstoffen. Ook in het ruimtelijk domein speelt een vergelijkbaar vraagstuk: ook hier houdt de indexatie van budgetten geen gelijke tred met de werkelijke kostenstijgingen. Dit vraagt om nieuw beleid.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Er zijn de afgelopen jaren op dit gebied geen resultaten geboekt.

Kansen en bedreigingen

Doordat de indexering niet in gelijke mate stijgt, zijn de (subsidie)partners elk jaar een groter deel van hun subsidie kwijt aan loonkosten en andere vaste lasten. Bij diverse partners leidt dit tot een afname van de ureninzet ondanks de gelijkblijvende gemeentelijke kosten. Tevens zien we dat organisaties dit trachten op te vangen door de werknemers meer taken te geven zonder de formatie te vergroten. Organisaties kunnen hierdoor genoodzaakt zijn om de kwaliteit van dienstverlening te verlagen. Hierdoor kan het behalen van de doelstellingen in gevaar komen.

Financiën

Dit betreft een breed vraagstuk dat impact heeft op de subsidiebudgetten binnen programma 3 (Sociaal Domein), 4 (Economie, Toerisme en Cultuur) en programma 5 (Sport en Onderwijs). Het algemene indexeringsvraagstuk speelt in alle programma's. Een exact beeld van de financiële gevolgen is nog niet te geven.

Keuzes (een ambtelijk advies)

De keuze die gemaakt moet worden is tussen het hanteren van een minimale bestedingslijn of het overeind houden van de kwaliteit van onze dienstverlening. Indien we ervoor kiezen om onze subsidies niet mee te laten stijgen met de stijgende lasten van onze partners moeten we hier én transparant in zijn richting onze partners én onze doelstellingen aanpassen. Het is niet mogelijk om hetzelfde te krijgen voor minder geld en inzet van personeel. Wij adviseren dan ook nieuw beleid op te stellen waarin uitgegaan wordt van een jaarlijkse indexatie van onze subsidies en daarmee in de gemeentelijke begroting rekening te houden. Ook voor de indexatiemethodiek in de begroting geldt dat hierin een keuze gemaakt moet worden tussen een kostenvolgende indexatie of een min of meer 'taakstellende' indexatie.

7.2.4 Monitoren effecten Strategische Heroriëntatie.

Wat speelt er?

In september 2020 is de Strategische Heroriëntatie (SH) door uw raad vastgesteld. In het traject van deze Strategische Heroriëntatie zijn nadrukkelijk verschillende keuzes onderzocht en aan uw raad voorgelegd. De raad heeft uiteindelijk ook de knopen doorgehakt, waarbij de keuzes, hoe pijnlijk deze soms ook waren, gemaakt zijn.

Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Sinds het vaststellen van de Strategische Heroriëntatie zijn de nodige stappen gezet om de keuzes ook te implementeren en de beoogde besparingen te realiseren. Op veel aspecten verwachten we dan ook de beoogde besparingen te gaan realiseren.

Kansen en bedreigingen

Tegelijkertijd zien we ook dat de effecten van de gemaakte keuzes soms anders uitpakken dan vooraf beoogd en verwacht. Ook komt het voor dat bepaalde maatregelen toch lastiger uitvoerbaar zijn dan verwacht, of dat er onder maatschappelijke druk toch maatregelen worden afgezwakt. Het is dan ook niet realistisch te veronderstellen dat alle besparingen uiteindelijk gerealiseerd worden.

Financiën

In de najaarsrapportage 2021 is een overzicht opgenomen van de stand van zaken van de Strategische Heroriëntatie. Dit overzicht moet nog geactualiseerd worden en kan als basis dienen voor nadere besluitvorming hierover.

Keuzes (een ambtelijk advies)

Aanbevolen wordt om in de reguliere P&C-cyclus de Strategische Heroriëntatie te monitoren en de uitkomsten hiervan te verwerken. Hierbij moet steeds beoordeeld worden of de maatregelen nog steeds haalbaar en realistisch zijn conform de Strategische Heroriëntatie. Mogelijk dat de (financiële) doelstellingen bijgesteld moeten worden of dat er (nog) bewuster stilgestaan moet worden bij de gevolgen van keuzes.

Belangrijke documentatie

- [Documenten Strategische Heroriëntatie](#)

